ALVARO GOMEZ
(de Ciutad Real)

MUSA PAULINA (4902 vers)

(Les précisions sur cette édition partielle se trouvent en fin de texte.)

I MUSA PAULINA IN EPISTOLAM AD ROMANOS.

CAPUT PRIMUM

Paulus perpetuae referens nova gaudia vitae,
caelesti verum doctus in arce bonum,
Romanos proceres, aeterna pace, saluto,
sit decus,et populo gloria vera pio.
Permaneat patribus rerum data summa Latinis,
regnet ut in passo Martia Roma Deo.
Jam divinus amor nos colligat,omnibus unus
est pater, et natos vult simul esse suos.
Vera decet pietas magnam non fabula Romam,
quid tibi, cum falsis candida turba viris ?
Heu Romanus eques, voci succumbet inani ?
Et ruet indignis victa Minerva dolis ?
Ne tamen hic timeas Paulinae carmina dextrae,
quae legis, a domino missa legenda meo
occidit illa vetus pretioso litera partu.
Saulus obit. Viso lumine, Paulus adest.
Pone metum Sauli, Paulo dictante. Recessit
pristina nox, flammas luce ferente novas.
Errabam fateor, nocturnaque signa sequebar,
sed mihi jam recta dat Deus ire via.
Optimus omnipotens horrenda furoribus antra
rupit, et ad radios haec levat ora suos,
non humana loquor, qui condidit omnia fando,
me jubet in Stygios bella movere deos.
Unus, et ardentem dominans qui sustinet orbem
spirat, et afflatu me movet ipse suo.
Christus, et arcano selectum flammifer oestro,
me citat, et dictis dat sua tela meis.
Ille mihi hanc vocem, qua te, Romane, vocarem,
crede mihi, verbum credidit ille suum.
Et quae promisit per sacros ante Prophetas,
o bonitas, oculis dat quoque visa meis ;
vox pia sum verbi (ne me contemne) beati.
Praeconem summi suscipe Roma Dei.
Suscipe promissum, Davidis semine, verbum,

quo pater electum destinat ante virum.
Ut virtute potens domini sit filius alti,
et pariat populum virque, Deusque, pium.
Hic hominis, natusque Dei, vos flumine sacro
lavit, et optatam pandit in astra viam.
Et simulac pavido surrexit vivus ab Orco,
dirigit ad vitam pectora vestra novam.
Hic est, qui castas, felici nomine, mentes
ungit, et a caelis chrismata Christus habet.
Hic unus, qui cuncta creat, mundumque reformat.
Quo data doctori, luxque fidesque mihi.
Dat pius hic nostris praesentia numina verbis,
surgat ut a somno maxima Roma suo.
Jam Cybeles partus, Saturnia linquite regna,
linquite Dardanios, nomina vana, deos.
Jam neque Romanas Junonis cura calendas,
nec Vesta aeternos vendicet illa focos.
Desinat et Moses duros inferre capistros,
terrere, et variis colla superba minis.
Secedant penitus veterum monumenta laborum,
jam bonitas flammis edicat alta suis.
Lux patet, ecce Deus, mentes effusus in omnes,
efflat, amans verum cuncta sub ora jubar.
En Deus ad fontem, proprio vocat agmina verbo,
quid bibis a putrida, Dardane miles, aqua ?
Ad sua sceptra vocat, tantum ne obsiste vocanti.
Praevius in castris militat ille suis.
Ne diffide duci, saevum domat ille tyrannum.
Mors cecidit vivi funere victa Dei.
Calcatumque patrem Stygiae flevere sorores,
et data sunt vero Tartara praeda viro.
Mortuus et princeps ut totus viveret orbis,
surgens dat famulis surgere posse suis.
Surgit, et affixis nos vectat ad astra lacertis,
si volumus veri signa tenere boni.
Surgamus surgente Deo. Quae gloria Romae
figere de victo bina tropaea dolo ?
Hactenus Eoos scindebant pila maniplos,
et tuus occiduo Marte micabat honos.
Hactenus et rigidos fregit tua dextra, Sicambre,
quodque sub Arctoo clauditur axe gelu.
Vicisti motus Lybiae sitientis iniquos,
sed tibi non totus subditus orbis erat.
Irrisit Babylon Aquilas, irrisit Orontes,
risit et Orchenia, versa sagitta manu.
Te quoque quod puduit, vitiis servire nefandis
vidimus, ad vanos perdere tura deos.
At tua nunc virtus terris tenet astra subactis,
ut tuus in caeli culmine regnet amor.
Nunc tibi per Christum pleno victoria cornu.
Pax viget, et saevi daemonis arma jacet.
Pax micat, aetherei pax bello parta magistri.
Pacem amat, illapsi qui gerit arma Dei.
Pax Romae, pax Christi, acres quae percutit hoste
carnem, animum, voto quae ligat una pio.
Non ea,quae prisci claudebat limina Jani,

prostituens Phrygiis Martia tela Jocis.
Non ea, collapso jacuit quae diruta templo
cum peperit natum Virgo Maria Deum.
Quum spes falsa ruit, vani siluere tumores.
Urbsque videt saxis grandia signa suis.
Sed quae armata Deo fallacem territat hostem,
et Furiis ambas obserat una fores.
Quae facit, ut quamquam gravibus constricta catenis,
nil nisi caelestes mens meditetur opes.
Hanc tibi det Christi de sanguine nata perempti
gratia,quae charis excubat una viris.
Gratia, quae vivo dispensat lumina flatu,
praeveniens, motus adjuvat atque pios.
Sed tamen aeternas humano sanguine vires
quis dedit, ut populos abluat ille reos ?
Quis dedit occiso vitam praestasse ? Deisque
a Stygiis captos eripuisse viros ?
Quae rogitas, discenda fide. Sed cernere verum
si cupias, felix hac quoque parte potes,
primum opus est, credas illi, qui fallere nescit.
Sola fides oculis dat bona vera tuis.
Solve oculos castos, et si potes, aspice numen,
in promptu verbum cuncta regentis habes.
Cernis ut a prima procedunt cetera causa,
pendet ut a domino machina tota suo.
Virtutesque omnes ut sustinet optima virtus,
ut genitis vires det bonus ipse parens.
Firma fides, claro librantibus omnia sensu,
lumina dat, veri paene videnda boni.
Haec siquidem, haud dominis constaret machina multis,
nec poterat parvus tanta creare Deus.
Unus et omnipotens motus est temporis auctor,
nos creat, et plena luce gubernat opus.
Sed quia non fato , merita sed morte, peribat
turba hominum, nec qui viveret unus erat,
censuit auctor amans tristes invisere terras,
ut medicus, lapsus et reparare viros.
Adveniensque jubar tenebris effudit ademptis,
asserit et cunctos hostis ab ore reos.
Semine Jessaeo corpus tulit utile nobis,
quo posset salvo numine, carne mori.
Et quamquam duro restabant numina ferro,
pertulit injustam virque Deusque necem.
Quique sacer sanguis Domino deduxit ab uno,
haec peperit veris pignora summa sacris.
Nec pretium deducit humo, sed numine sanguis,
corpore nam vivi funditur ille Dei.
Funditur, (et) fundit Charites, gignitque sub undis,
lumina, quae afflatis dat pater ipse viris.
Nulla sub ambiguis Phoenicum somnia verbis
dicimus, aut Graecis fingimus acta rotis.
Testis adest Solymus (ne dicam cetera) campum
quo moriens, sacro sanguine tinxit humum.
Hinc gelidi cineres in corpora prima redacti,
a quibus est magni nuntia fama Dei.
Vivit ad huc frater, gelidis excita sepulchris

turba, probans Christi robora summa mei.
Quid referam ad nostris miranda fidelibus acta,
et bona quae Jesu nomine mundus habet ?
Aspice, Christano vincuntur Tartaras igno,
et vitae lignum, funus et umbra tremunt.
Non viden, ut variis resonet charis ignea linguis,
ut spirent vivum viscera nostra Deum.
Ut jaceat cunctis rabies delusa veneni,
et serpens morsu langueat ipse suo.
Romulidae proceres tranquillo credite Paulo,
talia qui nollem credere, Saulus eram.
Sed dominum caeli, manifestaque numina vidi,
estque fides oculis pervia facta meis.
Quid dubitem, cui numen adest, quod vota secundat ?
Aut tu, cui signis est data vita meis ?
Experior noctem et radios, testorque peremptum
in Christum, falsos nil potuisse deos.
Sume fidem, manifesta cano, manifesta canenti
praebe aures animo Dardana Roma pio.
Non tibi in Albana, quae cogitat Ennius umbra
tradimus, aut Latiis sacra pudenda viris.
Inspice quodcumque est, postquam Deus aedidit orbem,
cuncta vides Christi signa tulisse mei.
Signavit sol factus cum terra, unda, polusque,
et multa arcanis signa dedere notis.
Scilicet is mundi finis fuit, ut bonus auctor
accipiat sanctos in sua membra viros.
Huc magnum tendebat opus, quod Patris imago
det sibi suscepto cuncta ligata viro.
Hoc, natura parens, teneris nascentibus, unum
impressit, variis pinxit et illa modis.
Huc legis properabat honos, et turba parentum
texerat, in sacris Christea sacra suis.
Haec sunt Aethereis expressa furoribus, haec sunt
quae cecinit multis vestra Sibylla locis.
Abramidae vates, et cetera turba videntum,
quid nisi sit dominum vaticinata meum ?
Sed bene, quod chariten sequeris, pia Roma, fidelem,
jamque refers verum, pectore, et ore patrem.
Gaudeo quod totum fulget tua fama per orbem,
vivis et in vivo Roma beata Deo.
Laus Christo, qui fundit opes, animosque volentes.
Lustrat, et in factis fertque animatque bonis.
Depulit a mutis qui numina falsa metallis,
datque lubens regni pignora tanta pii.
Nam me vitali, sic qui movet, adjuvet igne
diligo vos passo membra renata Deo.
Hoc precor, et dominum vobis ut consulat ipsum,
et pluat in campos quo solet imbre suos,
quo solet in mentes tacito descendere lapsu,
adsit, ut Empyreas ebibat unctus aquas.
Et mihi, si fuerit coram data copia fandi,
contingat sociis tradere dogma piis.
Ut valeam verum tenebris ostendere pulsis,
et charitem, justi grandia facta Dei.
grandia, cum Saulo furiosas temperat iras,

datque reo nati signa gerenda sui.
Nec volumus Christo conjunctum tradere Mosem,
jam sterilis, viso jam silet ille Deo.
Haec erit haec, nostro requies gratissima cordi,
si referam Christi dulcia sacra mei.
Nectarisque cibis satiabimur, ipse piorum
doctor, et aeternum turba docenda bonum.
Dulce nimis Paulo medicam praestare salutem.
Dulce tibi, arentem fonte levare sitim.
Dulce, sapit quodcumque Deum, quod distat ab illo
desipit, amoto gratia nulla Deo est.
Utque repercussa derivat flumina saxo,
fecundat Christus viscera tacta bonus.
Ille boni summam dextris effundit apertis,
excubat ad portas nocte dieque tuas.
Hunc ego (nam radios placuit diffundere soli)
ut mihi, sic notum gentibus esse velim.
Nec retinere queo quae sunt mihi tradita. Cunctis,
debeo suscepti signa referre boni.
Cunctorum Deus est, cunctis expendit in aevum
dogmata, vult gratos, quos vocat esse viros.
Me jubet in cunctos aeterna refundere dona,
quae proprio veri numinis ore tuli.
Nec modo jam Graeci, sed verum Barbara lumen
plebs habeat fuso cuncta per ora Deo.
Et fontem Nilus, pontem indignatus Araxe,
hauriat a Paulo dogmata sancta suo.
Debetur cunctis Christus, doctusque, rudesque
numinis ad mensas, ad pia regna voco.
Altaque Romuleis accendere lumina castris
fert animus. Votum, vitaque vestra, meum est.
Fert animus lemures Romana expellere pompa,
detegere et saevi furta nefanda doli.
Nec Veneris Latium, cui servit purpura, ferrum
deterret linguae robur et arma meae.
Durius est ferro verum, violentius auro,
nec timeo vanos dilacerare deos.
Nec pudor est nobis, hominem cantare peremptum,
vivit, et in Phrygios jus habet ille patres.
Elysiis, Erebo, lymphis, terraque, poloque
regnat , et ad placitum temperat astra suum,
insanus Christum contemnit, et impius almum,
nec capiunt claram lumina caeca diem.
At qui se puro totum concessit amori,
servat, et uniti pignora sancta Dei.
Huic Christus vita est, lumen, virtusque, deusque,
utque pater gnato dat bona cuncta suo.
Dat (namque ille potest solus praestare) salutem,
quam Moses chartis non dedit ante suis.
Non Plato, non etiam vestris inventa metallis.
Danda nisi a Christo non erat illa meo.
Hic princeps pacis, Solymos, Graecosque recepit,
nec negat adversis ubera sancta viris.
Ecce pio in cunctos dat sanguine pharmaca morbos.
Unus, et illustrat pectora cuncta parens.
Hactenus errantes finem posuere salutis,

justitiam variis et sine fine modis,
nunc liquet, a solo veram descendere Christo
justitiam, ac veri lumen opesque boni.
Nam neque justitiam, caesis praestabat ab haedis
Moses, nec falsi fabula vana Jovis.
Sed Christana fides, oculis pulcherrima castis,
insontes passo nos facit esse Deo.
Non opus est posthac alios audire magistros,
qui tingant fusis melle venena dolis.
Vita, fides justo, Christusque est vita, fidesque.
Justitiam si vis quaerere, quaere fidem,
inque fide Christum, Christo tenet omnia fidens.
Non cupis in sola cuncta tenere fide ?
Hanc vates videre fidem, ne frivola dicas,
aut nova per Paulum verba notata tuum
ecce fide justum victurum dixit Abacuch,
dixere afflati principis ore viri.
"Nonne vides fidei clarissima gesta beatae
haec est quae terram despicit atque polum,
haec Erebum, Stygiosque duces, noctisque furores
calcat, et elusi daemonis arma ferit.
Aspice sub plagis teneras cantare puellas,
a fidei tantum robore robur adest.
Aspice quam subito vir scandit in aethera saltu.
De fidei factis vix queat esse fides.
Sed qui virtutem suspensi agnoscit Iesu
sentit opes magni nomen et arma Dei.
Salve sancta fides, divini mater amoris,
tu requies nostris vita, salusque animis.
Sancta fides, tu das epulis accumbere divum,
detegis et summi dulcia regna boni.
Hactenus illa dei justissima dextera magni,
saepe tamen pravum dissimulabat opus.
Nam nec adhuc pietas rutilos ostenderat axes,
nec veri callem dixerat alma fides.
Nunc quia jam summum Dominus patefecit amorem
est et humus magni sanguine tincta Dei,
peccantes poena alta manet. Plectentur iniqui,
quod ducis, heu, notam deseruere viam.
Hactenus erranti fuerat donabilis error,
jam tamen, heu, nimium ponderis error habet,
Qui cadit in tenebris, cuncto est miserabilis orbi,
at pudor huic, medio si ruat ille die.
Nam quamquam sensu Deus est non cognitus ullo,
nec capiunt summum lumina nostra bonum,
sed tamen et factis bonitas lucescit in ipsis.
Monstrat et auctorem machina visa suum.
Et velut in speculo datur aspiciendus, et unus
cernitur in factis conditor ipse bonis.
Et quia sic fecit, sic et quia sustinet, ipsum
indicat innumeris se Deus ipse notis.
Indicat ipse ipsum. Qui cetera condidit. Ecce
hoc pia lux radiis noscitur orbe suis.
Suspice deffuxum, tranquillo a principe, motum,
utque venit noster Patris ab igne calor.
Viventes animas, aeterno in principe, sentis

vivere, quae vivi sunt tibi signa Dei.
A Verbo vitae vita est, quod conspicis omne,
principis, et Domini fert monimenta sui.
Estque potens virtus, ipsis manifesta creatis,
et licet ignotum cernis adesse Deum.
Cernis, et ante oculos lucent pia numina claros,
lux datur, et dono summa videnda suo.
Haec super, et sanctis, via recta ostensa, prophetis,
qui Domini ad populum dona tulere suum.
Quin etiam et Christus divini regna parentis
ostendit, miris magnus ubique modis.
Ergo et peccantem rabies, ergo ira sequetur,
quem pater ad veras ante vocarit opes.
Naturae vitio non mens prolapsa, sed error
improbus, electis nascitur iste malis.
Sponte jacet somno facies aversa sub alto.
Frigidaque est, Solem quod fugit illa pium.
Sol erat in campis, quo mens excita caleres.
Sed placuit votis torpor et umbra tuis,
propterea judex iram declarat acerbam,
motus in ingratos numinis ore viros.
Qui licet effusis cognorint numina flammis,
tempserunt Domini nomen opusque sui.
Et confessa Deum, non summi regis honorem
mens dedit huic, Stygiis semisepulta dolis.
Nec voluit sancto grates egisse parenti,
sed furite, heu, donis facta superba sacris.
Hinc sapiens stultus complexis perditur umbris,
vanescuntque oculis prodita corda reis.
Nec satis hoc, caeco sed turpiter acta furore,
confingunt luteos ad sua vota deos.
Gensque oblita Dei, qui condidit omnia magni,
observat dextris numina facta suis.
Quoque magis stupeas, ara est ornata venenis,
serpentes foedis et coluere sacris.
Hinc canis ille potens Pharia latrator in urbe,
quaeque suo Nilus vortice monstra vehit,
Ergo et peccantem rabies, ergo ira sequetur,
quem pater ad veras ante vocarit opes.
Naturae vitio non mens prolapsa, sed error
improbus, electis nascitur iste malis.
Sponte jacet somno facies aversa sub alto.
Frigidaque est, Solem quod fugit illa pium.
Sol erat in campis, quo mens excita caleres.
Sed placuit votis torpor et umbra tuis,
propterea judex iram declarat acerbam,
motus in ingratos numinis ore viros.
Qui licet effusis cognorint numina flammis,
tempserunt Domini nomen opusque sui.
Et confessa Deum, non summi regis honorem
mens dedit huic, Stygiis semisepulta dolis.
Nec voluit sancto grates egisse parenti,
sed furit. Heu, donis facta superba sacris.
Hinc sapiens stultus complexis perditur umbris,
vanescuntque oculis prodita corda reis.
Nec satis hoc, caeco sed turpiter acta furore,

confingunt luteos ad sua vota deos.
Gensque oblita Dei, qui condidit omnia magni,
observat dextris numina facta suis.
Quoque magis stupeas, ara est ornata venenis,
serpentes foedis et coluere sacris.
Hinc canis ille potens Pharia latrator in urbe,
quaeque suo Nilus vortice monstra vehit,
hinc homines miseri nummos reverenter adorant,
et sunt pro summo fulva metalla Deo.
Has Deus ob causas vitiis iratus Avernis
permisit duris colla terenda malis.
Concessit dignis durissima corda flagellis.
Datque feris vastum pestibus esse locum.
Praecipitesque animos accensae tradidit irae,
ut pereat votis improba turba suis.
Hinc rea mens vitii duris astricta catenis
labitur et propria scinditur ipsa manu.
Nunc Veneri immundae, nunc toti militat Orco,
inficit et probris corpora laesa suis.
Et merito. Nam vana ducem contempsit imago
verum, et viventem gnata superba patrem.

Debet (et) imperium rabidi lugere tyranni,
qui spernit summi regna beata boni,
quique animi valvas caelestibus obstruit curis,
et fugiens vitae gaudia, funus amat.
In sua qui notum mutat mendacia verum,
et colit expulso nomina falsa Deo.
Cui regnum sine fine potens, intermina virtus,
et decus, et pleno lumine verus honor.
At Deus hos propriis furis dimisit edendos,
carnis et obscaenae vilia monstra pati.
Hinc plagae venere graves, hinc turbidus horror,
hinc scelera humano non bene digna sono.
Hinc muliebre chaos, hinc usus ausa viriles
femina, diversis masque puella modis.
Hinc sceleris merces proprium violare tenorem
et foeda putrido mergere rastra salo.
Nam decuit justum tenebrosa relinquere corda.
Post culpam damni damna subire sui.
Sic scelus a scelere est. A crimine nascitur omne
crimen ; saeva sui praemia crimen habet.
Sic crudele nefas admissis plectitur ipsis,
pungit et auctorem culpa secuta suum.
Et quoniam novere Deum, notumque relinquunt
ac fugiunt flammas lumina torva pias.
Justum erat obtusae vires marcescere mentis,
duraque pacatis corda perire suis.
Propterea omnipotens animos est passus inertes
sub reprobis torta sensibus ire via.
Algere, et vitiis patrare furentia laxis,
et variis pravos pestibus esse duces.
Hinc scelerum sentina viros sub nocte jacentes
obruit ; et terrae perfidus urit amor,
scorta, Venus, fraude, auri scelerata cupido,
livor, et a Stygiis eruta rixa locis.
Hinc odisse Deum, patresque incessere dictis

Abréviation inconnue, dont le sens n’est pas absolument certain pour nous.
Toutes les occurrences sont signalées par des parenthèses.

Si un paléographe l’identifie avec certitude, qu’il ait la bonté de nous éclairer.

venit, et infernos temnere sacra viros.
Hinc furor, hinc rabies, hinc est via nata nocendi
sub terrae affectu jusque piumque jacet,
ah misero nescisse Deum praestasset amicum,
sic nocet ostensum deseruisse bonum.
Praestasset non nosse illum, quam linquere, magnum
quem duri ultorem criminis esse decet.
Vae, quem carnis amor, quem terrea vota fatigant.
Est equidem a justo poena parata Deo.
Nec poterit qui cuncta potest salvo ordine justos
deserere, aut duris mente favere malis.
Est et enim Domino suprema potentia summo,
libet et omnipotens quod velit ille potest.
Nec tamen injustis laedit sua numina factis,
jus erit hoc, quicquid vult bonus esse Pater.
Non tamen ille volet, vitiis durata nefandis
quod valeant justo corda placere bono.
Ergo age jam, sensus vitiis averte relictis,
demens, qui telis laeditur ipse suis.
Quin etiam a sociis oculos averte pudendis,
ne fit ut auctori culpa luenda tibi.

CAPUT SECUNDUM

Nec tamen elatus fallaci pectore judex
fraterni censor criminis esse potes.
Est Deus omnipotens totum qui judicat orbem,
qui parat in cunctos fulmina justa reos.
Horrida decussis plexurus crimina terris,
judicium extremo deteget ille die.
Tu concede patri damnandaque monstra remitte,
sat tibi, ni justi te ferit ira Dei.
Qui damnat socium, tunc se quoque judicat ipsum,
cum sua sit simili labe cruenta manus.
Dumque notas oculo festucam fratris in albo
ipse tuo judex turpia ligna tenes ?
In socio vitium verbis ingentibus horres,
et tibi tam justo, nil nisi terra placet ?
Tene licet populis fictum ostentare magistrum,
si letum obscuro pectore caecus habes ?
Num tibi cum poenas homini det frater et ipse
non dabis irato brachia vincta Deo ?
An quia dissimulat minor est Deus, an quia pravum
te tolerat, justas non habet ille manus ?
Contemnis patientis opes, ridesque tacentem,
anne putas visum quod probat ille malum ?
Non favet ille reis, strictum sed temperat arcum,
plus ferit a tarda missa sagitta manu.
Exspectat te blandus amor, cui displicet error,
et citat ad summum si velis ire, bonum.

Invitat, mitisque parat revocare nocentem.
O si vox placidi sit tibi grata Dei !
O si animus supero tactus resipiscat amore
hic tuus, ut dominum mens petat alma suum.
Sed miser, heu, potu numquam satiatus amaro
invertis dextrae munera sancta piae.
Et divina tuum facta est patientia damnum,
cum tanta numquam voce rogatus ades.
Namque vocans tacito miserum clementia motu,
et bonitas charis quae parat astra viris,
illusa, ad plagas aeternam provocat iram,
et pietas duro justa nocente silet.
Sic vires irae cumulas, nomenque furori,
majus et abjecto numine crimen habes.
Nec tibi terra favens risu te fallat in isto,
nam miserum finem gaudia falsa ferent.
Criminibus sua poena manet, meritisque corona,
utraque per justum certa futura Deum.
Noxque reos aeterna manet, qui noctis amore
sunt ausi oblato terga dedisse bono.
Omnibus ex aequo mors delinquentibus instat,
dura quidem Graecis, durior Abramidis.
Nam quibus ante alios fecundi dona parentis
sunt data, et hi poenas criminis ante luent.
Quin etiam quando summi regnator Olympi
venerit, ac miris arserit unda modis,
Abramidas Graecosque suo dignatus honore
extollet primo dona priora loco.
Nam neque despiciet Dominus quos condit, eritque
omnibus aequa boni dextera sancta ducis.
Sit quicumque, Dei laeta regnabit in aula,
si modo caelesti serviat ille patri.
Et sine lege furens etiam sine lege peribit,
et reus in legem lege premente ruet.
Non satis est vidisse viam, non gesta piorum,
dicere vel multo nomina sacra metu.
Nec tibi ab audito promittas numina Mose,
ni legem factis exprimis ipse piis,
innocui mores sanctum fecere, piumque
non lex, sed justo viscera grata Deo est.
Cor mundum Deus ipse probat, pia facta virorum
ille probat, quamquam sit sine lege fides.
Hos damnat censetque reos, sub nomine legis
exleges, varia quos videt ire via.
At qui nec legem Domini nec foedera norant,
pura tamen puro corda dedere Deo,
hos fovet in gremio communis conditor amplo,
et grati vero sunt sine lege bono.
Lex siquidem placet his signo percepta parentis,
quodque boni lumen corde sequuntur habent.
Nec referunt legem tabulis, sed mentibus, hisque
pro lege et Syrio judice vermis adest.
Pectore vermis adest, actusque accusat iniquos,
accusant factis conscia corda suis.
Ergo illis quamquam Mosi praescripta latebant,
lex fuit illapsi lumine nota Dei.

Ergo et judicium pravos exspectat acerbum,
cum petet iratus pensa severa Deus ?
Cunctorumque oculis praecordia cuncta patescent
et sceleris poenas pectora aperta dabunt.
Judicium Christo tribuit Deus, ille furore
terrifico turbas pellet ad antra reas.
Nunc servator adest, nunc gratia, fervidus olim
judex, ne passum despice, Roma, Deum.
Respice. Castrati non est haec fabula caeli.
Non sunt ad Phrygios somnia visa lares.
Non est, quem vestri dixere Promethea vates
terrea flammato vasa animasse luto.
Non sunt a victo nascentia numina ponto
haec, nec ab Herculeis tracta venena sacris.
Non hoc, diviferam docuit quod Graecia Romam,
sed verum, veri quod fluit ore boni.
Quod me per Jesum docuit pater ipse beatam,
qui mihi dat sociis dona ferenda meis.
Namque simul cuncti sumus almo sanguine loti,
et medicus miseris omnibus unus adest.
Quid Judaea furens Solymos ostentat honores ?
Et sibi sub legis nomine tota placet ?
Quid te nosse viam jactas, vir perfide, rectam ?
Erigis et noto grandia colla Deo ?
Teque putas regem, quia sit tibi dicta voluntas
principis, et magni cognita jussa Dei ?
Quod mala dignoscas quae sunt fugienda, sciasque
verum iter, et claris castra sequenda viris,
grandia sub tenebris ostendere lumina dicis,
et te doctorem fratribus esse tuis.
Anne putas fratri quod te rex praferat illi,
cui non sunt dulcis lumina visa patris ?
Qui nec verba Dei, nec purum noscit amorem
nec sentit vitam morte latere sacram ?
Falleris. Hoc potius servum te damnat inertem,
quod bona cum tuleris maxima, nulla refers.
Cernenti solem tibi gratior umbra, decusque
deseris et domini classica nota tui.
Quid decor iste tuus quo cristas erigis altas ?
Hos regis, ast animum non regis ipse tuum ?
Cumque doces alios, miserum te morbidus error
protrahit in somno Tartara grata tuo.
Damnanti Venerem foeda est tibi grata libido ?
Condemnas fures, et tibi furta placent ?
Irrides simulacra deum, sed perditus ultro
sub vitiis multos, heu, colis ipse deos.
Quid data lex pravis, aut quem tibi praestat honorem,
si bene quam laudas impie non sequeris ?
Si tua vox aris superos dum cantat amores,
mens petit infernos ebria faece lacus ?
Dedecoras dominum, monumentaque polluis alma
dum vanum abjecto numine nomen habes.
Et quamvis Christum non est tibi laedere magnum,
vivit et aeterni gloria plena boni,
at pro te justum blasphemant perfide nomen,
qui cernunt factis turpia monstra tuis.

Et te cum miseris videant cessisse tyrannis,
irrident Domini nomen opusque tui.
Ethnica gens sanctum damnat stupefacta magistrum,
qui scelera in populo tot sinat esse suo
non satis est, si templa colis, Mosenque salutas,
ni serves legem. Lex tibi sancta nihil.
Lex nihil a moto nisi tantum vincula Christo,
aut solium flatu quod rapit aura suo.
Profuerit. Puro quondam observata tenore,
nunc geminum spreto dogmate crimen habes.
Nunc quoque si sanctos habeat gens barbara mores,
hanc inter natos vult Deus esse suos.
Qui pure vivit, habet ipsum legis honorem.
Hoc tantum sanctos lex petit esse viros.
Si vitium fugiat, Christo se obtemperet almo,
jam super Hebraeas ethnicus ibit opes.
Et quia nescivit legem, verumque secutus,
missa tibi a justo principe dona capit.
Te quoque, qui legis sola confidis in umbra,
judicat, atque tuo jam sedet ille loco.
Fructum legis habet, sed tu, scelerate, sub umbra
non legis fructum, pondera legis habes.
At charitem, cor atque pium, verumque decorem,
crede mihi, numquam lex tibi sola dabit.
Non caro sed pietas generis produxit honorem,
sic pietas veros efficit Abramidas.
Vera fides (nulla est selectis gratia lumbis)
hoc tibi dat justi semen habere patris.
Teque facit Christus patri succedere regno.
Non femur, Hebraeae non facit umbra notae.
Nec justus gladio qui ruperit inguina, sed qui
divino vitiis obstitit igne malis.
Impia corda precor durosque obscindite mores ;
non carnem, ad verum non trahit umbra bonum,
nil juvat in sculptam saxis ostendere carnem :
spiritus est justum qui valet ante Deum.

CAPUT TERTIUM.

Si quaeras ubi sint velati lumina Moysi,
qui tulit a viso dogmata prisca Deo ;
quis fructus legis, vel quid tibi scindere pellem
profuit, aut famae pignora clara tuae
Jordani lymphis gelidus si aequetur Araxes,
sitque furens fratrem prodigus ante pium ;
quid juvat Isacidis verum genuisse videntes,
ipseque per sacram saecula tanta viam ;
scilicet est nihilum duros tolerasse labores ;
clarior aut segni danda corona viro ;
dicimus haec : noti non parva est gratia veri.

Grande decus vanos non coluisse deos.
Fatidicas quercus, bullataque temnere saxa,
creditaque immensi verba tulisse boni.
Proxima lex Christo, qui senserit ante prophetas,
sensit in his Christum delituisse meum.
A lege ad Christum clara est via ; nec tibi credas
ethnice quod Solymis gens tua praestat avis.
A vero servanda fides. Nam crimina caecum
reddere, vel falsum non potuere deum.
Calcavit terram Dominus, dein principe leti
turbato imperii dat pia signa sui.
Et sceleri poenas statuens exaltat in aevum
justitiam, justus sic micat, atque bonus.
Nec mala peccati rabies laesura fideles,
verus erit, magnus nunc, velut ante Deus.
Inquit ob hoc David : "Quod justificeris in omni
sermone in nostris, victor amice, malis.
Davidicis promissa viris non ipse resolves,
nulla licet populo debita dona reo.
Ob culpam nostram Domini manifestior alti
gloria cum lapsis est pius ille viris.
Immemor et culpae parcens pia dextera nostrae
vincit judicii dicta superba mali.
Nec mala nostra Deo sunt ascribenda, quod ipsa
commendent justum crimina nostra Deum.
Est justus judex et juste irascitur idem
qui pius, en justo convenit ira bono.
Nec tamen Aeternus per temporis impia facta
debuerat verbo rex minor esse suo.
Juratumque decus generi servatur eidem.
Hoc licet exitium quod mereretur, erat.
Adde quod et tunc quum ligno penderet in alto
dat veniam stolidis conditor ipse viris.
Adde quod a cunctis non est ejectus, et illum,
suscipit eluso plurima turba dolo.
Adde quod exleges et quod data signa sequuntur,
sunt nihil : est Christus solus in orbe Deus.
Daemone prostrato Christanum nomen utrisque
convenit : hos illis et ligat unus amor.
Omne lavat confecta novans, aboletaque saecli
nox fugit a radiis, Christe beate, tuis.
Scilicet hoc sanguis fecit tuus, inclyte princeps,
et quam divinum protulit unda latus.
Scilicet hoc munus magni meruere labores,
hoc meruit factus victima nostra Deus.
At vos ne Syrii divina ad verba priores
pellite de donis ethnica membra sacris.
Non est cur fratri frater se praeferat illi,
quem genuit gremio principis una parens.
Vult nos unus amans communia fundere mella,
mensaque non geminis Christea potat aquis.
Diximus et firma est Christani gloria veri,
omnibus effusum cordibus esse malum.
Judaeus, Graecus, morbo languebat eodem,
turpis et in putrido mersus uterque lacu.
Gentili morbo non est opus indice, numquam

audebit pictum creta negare Jovem.
Non Esum Galli, non lusus Roma Numanos,
non quae doctori monstra tacenda mihi.
Ascanios victrix toto dum tendit in orbe
accumulat partos inscia Roma deos.
Bellacem populum vanis sancita Lupercis
nec puduit vero praeposuisse bono.
Ah, saepe humano foedata est sanguina tellus,
cum litat in Stygiis ebria turba sacris.
Ast Hebraea cohors sceleratae obnoxia culpae
si fuit, a libris quos probat, illa petat.
Ecce suum crimen proprii flevere videntes,
cantor et in psalmis ingemit ille suis.
"Nox eadem nos nigrat, ait, turpamur et omnes.
Errat et a vero femina virque bono.
Limus ubique gravis, turbataque lucis imago est.
Utilis et plagis nullus in orbe meis.
Nullus honor terris, unus nisi venerit hospes
cuncta jacent, liber pondere nullus homo.
Nec divum vocat ullus amans, nec numina sentit.
Guttura sunt turbae passa sepulchra ferae
lingua furit, nectitque dolos, funditque venenum,
ora Acheronteis mersa trahuntur aquis.
Succinit huic alter ferro truncatus acuto,
affectus populi nil nisi crimen amat.
Nil petitur saevis nisi nox ad funera votis.
In miseros homines tanta ruina venit.
Morbus utrumque premit, si se quis praeferat ulli,
Christigenis verum non habet ille locum.
Ethnicus, Abramides furiis agitantur in isdem,
dic mihi cur socium temnis inique tuum
peccarunt omnes, atque omnes lucis egenos
ad radios una sustulit emptor ope.
Omnibus ut vero sit fracta superbia noto,
cunctorumque pavens obstruat ora pudor.
Ne quisquam factis nimium se jactet avorum.
Nec fidat meritis ille vel ille suis,
involvit tabo sanies juvenemque senemque.
Assertusque pio servit uterque Deo.
Mundat utrumque potens sine quo genus omne, jacebat,
nunc quoque ni vires hic det, uterque jacet.
Nota loquor. Solymis lex observata magistris
reddere nec vitam, nec pia regna potest,
insontes solus facit almo sanguine Christus,
justitiam justis omnibus unus habet.
Praestitit hoc usus legis cognoscere culpas,
dum vetat, humanum detegit illa scelus.
Est gradus ad vitam morbi novisse furorem.
Proxima sunt tutis vulnera nota locis.
Discrevit lepram lex olim umbrata, sed ipsam.
Jutitiam Christi non nisi dogma mei.
Hic fidei gnatos vero bene format in uno,
per quem jam dempto cortice succus adest.
Justitiam Christus caelo deduxit aperto.
Perque fidem veris nunc datur illa piis.
Omnibus illa datur, non hos non deligit illos,

sed justus Christo quilibet esse potest.
Quilibet in partes nam lux est fusa per omnes,
utraque gens domini voce vocata sui.
Communis morbus Graecis Syriisque, salusque
omnibus est magni sanguine nata Dei,
fons communis adest. A quo tibi vita petenda,
quam peperit pulchrum quod ferit hasta latus,
quam peperit Christus indigno funere caesus ?
Non Moses Domini nuntius ille sui
sed placatur, habens medium. Quo jungit in unum
utraque, servatis paxque salusque viris,
dux qui mortis opus perpessa morte peremit,
miscuit et visis dulcia mella malis.
Hostia pro nobis idem, summusque sacerdos
obtulit ad summum seque suosque Deum.
Nec licet est tantus, pretio donatur habendus,
sed gratis. Veri filius iste boni.
Iste viros victa redimit qui morte, suamque
per charitem priscos effugat orbe dolos.
Qui dedit humanis optata piacula culpis,
et ligat unito nos sua membra Deo.
Conciliat nos iste Deo, non sanguine capri,
non vituli, optatum jam tenet umbra jubar,
sed proprio regnans et felix sanguine victor,
qui fusus toto diluit orbe nefas.
Orbe nefas omni vitiis terit iste peremptis,
instituens factis optima jura suis.
Ostenditque palam divinae robora dextrae,
et sacro radios detegit igne pios.
Dat veniam miseris vastataque regna reformat
sustinet adversos usque vocare viros.
Apparet natura potens aeternaque virtus,
ante tuos oculos justus et auctor adest.
Apparet vere justus, justoque triumphans
sanguine, dat lotis pallia sancta viris.
Datque bonum semen flatu coalescere sacro,
et vitam, vera quam regit ipse fide.
Ipse Pater fidei radios insufflat in orbem,
sunt quibus ignoti regna videnda Dei.
Heus, Judaea furens ubi nunc tua gloria, quaeque
conterit Enachias dextera clara domos ?
Cessavit, postquam cunctos divina voluntas
lustrat et in sacris emicat illa novis
per quam aeterna salus gentes pervenit ad ipsas
justitia et vivi lumen opusque Dei.
Venit. At haec non est antiquo tracta capistro,
non ritu, aut tabulis haec datur umbra tuis.
Lex nova, firma, micans, Ammo contenta fideli,
nil nisi veracem postulat ipsa fidem.
Non opus est posthac jussis onerare, minisque
pectora pro toto est pondere sola fides.
Sola fides satis est populis lux omnibus una,
ut cunctis unus semper ubique Deus.
Conditor unus adest, utque est Deus omnibus unus,
una fides, uno nempe relata Deo.
Colligat haec omnes, non hos, non separat illos,

sed pater ut natis dat sua dona suis.
Dux erat Hebraeis Moses, non gentibus, at qui
miserat hunc sancto coepit utroscque sinu.
Nec circumcisos Christus, gentesque creator
alter emit. Vires omnibus unus habet.
Est unus qui portat onus, Graecosque Syrosque
lustrat, et in fidei lumine corda movet.
Nec damno legem. Domino fuit aedita magno,
posthac servanti sed tamen illa nocet.
Namque Dei donum quod senserat illa futurum.
Venit et, expulsa nocte, triumphat amor.
Quae lex promisit, quae praedixere prophetae,
ecce tibi in Christo tradita cuncta meo.
Cesserunt flores fructu veniente. Recessit
nox radiis, vero cessit et umbra suo.
Sic nos firmamus legem, non perdimus illam,
ejus enim Christi sanguine finis erat.

CAPUT QUARTUM.

Justus Abrahamus, de quo se jactat in aevum
turba loquax, donis facta superba piis,
in Christo tendit famam, sobolemque, genusque
semper in occiso protrahit ipse Deo.
Ut fuit ille fide justus, natosque fideles
suscipit, in fidos et probat esse nothos.
Ne tantum infelix carnalia semina laudes.
Non lumbis data sunt munera sed fidei.
Credidit ille Deo, justus quia credidit alto,
atque fide vitam, non ope legis habet.
Sic pater est illis, qui mentis imagine gestant
innocuae justi nomen opusque patris.
Justitiae laudem nostro quae convenit Abrae,
non lex non Moses sed dedit illa fides.
Illa fides, qua sic potuit placuisse tonanti,
ut velit hunc Christi principis esse patrem.
Quod credit placet hic, ut sancta volumina monstrant,
quod placet, in proprio semine pignus habet.
Justus et ipse placens domino, justusque futura
non lege, at fidei munere justus erat.
Nam neque detecta sacrarat glande pudorem
cum pius effato credidit ille Deo.
Ille senex, conjux erat in fecunda, Deusque
dixerat huic : "Multis et pater almus eris."
Nullus ad huc haeres vetulo, marcebat et uxor,
nec minor in domino spes erat alta suo,
quam si jam Lybicis natos aequasset arenis,
nec tepida est gelido sanguine pura fides.
Ne quid promissum, sed quis promissor, habebat
corde memor, justo sic placet ille Deo.

Perque fidem justus, non justus ab inguine caeso,
sed quia vir vero credidit ille bono.
Justitiam legis non praestitit hanc tamen ante
justitia fidei jam bene justus erat.
Ante fuit justus quam circumcisus. Ab illo
si genus hoc laudas ducere, sume fidem.
Ante fides quam lex, se te velis esse nepotem,
deserto legis cortice sume fidem.
Hanc quoque lex docuit, ne quid causeris ab illa.
Ex utero et legis pectore Christus adest.
Ergo nec Abramides flori confidat inani.
Nec ruat in Solymis ethnica turba sacris.
Jam nova sunt nato promissaque saecula Christo.
Finito et floris tempore fructus adest.
Qui ritus nescit legis, qui liber ab illis,
ter Christum vero pascitur ille bono.
Non ex praescripto vacuis operatur in agris,
sed fidit vivo jam nova turba Deo.
Qui quoscumque viros nullo discrimine ab omni
gente vocat natos et cupit esse suos.
Sponte sua culpas moriens qui sustulit omnes,
et surgens falsos depulit orde deos.
Nuncque fides praestat cunctis. Quod praestitit Abrae,
et veteris legis non eget ullus ope.
Sola fides satis est. Ad quam non cogitur ullus.
Est invitatus, qui velit esse pius.
Durae legis opus non est, quod credimus ipsi,
nec merito justis nos locat ille choris.
Debebat nihilum quamvis bona tanta supernus
praestat, habes charitis munera non meriti.
Viderat hanc David quae nunc aperitur in orbe
justitiam, viso gaudet et ille Deo :
"Felices, ait, ecce viros, quorum acta nefanda
non meminit justus, plectat ut illa Deus.
Quorum crimen adest divino flamine tectum,
imputat et culpam non pater ipse gravem.
Audisti maculam peccataque cuncta remitti,
audis felices,quos tamen ante reos.
Non audis meriti nomen, non debita factis.
Hinc agnosce Dei munera grata tui.
Omnipotensque viros non lex facit ipsa beatos,
a Domini solo est munere vera salus.
Jam non Abramides gentes excludat ab alma
justitia ; in toto est utilis orbe fides.
Omnibus aequa manent Domini promissa beantis,
non Abrae legem, sed probat ille fidem.
A patre si justo tibi vis descendere justi
nomina, cur patrio non petis illa modo ?
Ille habuit nomen justi, quia credidit atque
illius haeredi convenit una fides.
Quid juvat ingrato nascentem abscindere ferro,
si sine dissecta pelle beanda fides ?
Justus erat princeps, cujus te sanguine jactas,
sed neque legales noverat ille minas.
Crediderat proprio venturum semine Christum,
qui genus ad sanctam duceret omne viam.

Crediderat tunc, cum propriis diffideret armis,
tantum erat, a Domino verba tenere suo.
Ecce secuta fidem summi promissa parentis,
et post promissum lex fuit acta Deum.
Non lex quae justum faceret servata fidelem,
sed signum, populi sed nota clara pii.
Successit fidei pellis concisio, non quod
justitiae verum traderet illa bonum,
sed quia discreto populo daret illa futuri
signa boni, verum signat ut umbra suum.
Namque docet vitium de pectore scindere pravum
hic typus, hoc glandis vulnus et ara docet.
Unus et Abramus Graecis Latiisque Syrisque,
est Pater, atque fide dicitur esse Pater.
Succeditque viro fido quicumque fidelis,
nec genus haeredem, sed facit ipsa fides.
Nam neque promisso quemquam frustrabit ab almo
verax, qui cunctos in sua regna vocat.
Suscipere accitos ut non odisse creatos
debuit in gremio rex bonus ipse suo.
Filius Abrami est, justo qui fidit in uno,
justitiae laudem vendicat una fides.
Sic gentes Judamque parens complectitur idem,
vos precor hoc unum ne lacerate caput.
Vos fidei radiis clarum ostentate parentem.
Cogitur infidus degener esse patri.
Promptior Abramides Christo nisi fidis in almo,
pellet ut obscurum te pater ipse nothum.
Ille fide claros justi sortitur honores,
atque fidem natis postulat esse suis.
Nec titulo legis speres promissa fideli
dona Patri, non lex, sed dabit una fides.
Promisit fidei rex, non sua munera legi,
quid capis a vano nomen inane sono ?
Ante fides, quam lex. Fidei data gloria vitae.
Nec tua de libro legis habenda salus.
Tempore quo Christum sperabat terra beantem,
lex tulit in saevos dura flagella lupos.
Protulit ultorem, quem mens ingrata timeret,
et fuit arcendis utilis illa molis.
Saepe etiam damno, gravioraque crimina fecit,
dum nocet ostensum non tenuisse bonum.
At generosa fides cunctis immota sub curis
ex pravis justos efficit atque bonos.
Dumque refert patrem, promissaque dona resumit,
spem facit aeterni semper adesse boni.
Dirigit e tenebris animos ad lumina ducens,
docta Deum, templi sancta magistra pii.
Unit germanas acies, regnique decorem
unius in populos dividit una duos.
Acrius ut pandit lex vulnera, vulnerat, at qui
clara fides animos purgat ut igne reos.
Haec per legalem non est vacuanda rigorem.
Nam neque mendacem sors facit ulla deum !
Aeternusque Pater Christum promiserat ante
legem, finito tempore Christus adest,

transiit umbra, nitet nebulis aurora diremptis,
perpetuum toto nascitur orbe jubar.
Legis et est tempus Christo veniente peractum.
Pendet et a vero spesque salusque bono.
Ut ventura salus erat omnibus. Hanc dedit ille
omnibus, Abramo dixit ut ante suo.
Vera fides non lex regni clarissima sancti
sceptra parat, claros haec facit esse viros.
Haec facit haeredes. Nec enim sunt debita nobis,
quae data, dat magni dextra favorque Dei.
En promissa fides dono sibi vendicat alto,
quo spes electis affuit Abramidis.
Abramidas non ipse voco de sanguine natos
Abrae, sed veram qui tenuere fidem.
Ille fide meruit, meritum si dicimus illud,
quod meruit vivo mens pia mota Deo.
Ille fide meruit promissi dona beati.
Ejus et heredes nos facit esse fides.
Ille fide, nos atque fide clarescimus alma
datque pater natis nomina sancta suis.
Estque pater cunctis quacumque gente renatis,
ut Dominus verbo protulit ante suo.
Namque fide justi cum nomen principis auctor
augeret, gravidas adderet atque notas.
"Ecce, inquit Deus ipse, patrem te gentibus unum
constitui. Multis et pater unus eris."
An non sit verum, quod sit Deus ipse locutus ?
Aut tantum Solymis sit pater iste viris ?
Gentibus hic pater est, cunctisque fidelibus almum
dat nomen factis notus in orbe piis.
Communemque Deum typica referebat in umbra,
Isac ut Christi rettulit ora mei.
Nec potuit falli promissis grandibus ille
qui posuit summo spemque fidemque bono.
Noverat effetae carni dare grandia posse
semina, qui verbo condidit astra suo,
corpora et a gelidis revocare silentia bustis,
qui nihilum forti traxit ad esse manu.
Jussus (et) hic puerum duris incendere sacris,
non dubitat domino vota parare suo,
et quamquam gnato spes alta recumberet uno,
nec sibi qui prolem gigneret alter erat,
ecce senex juvenem pavidas ducebat ad aras,
et patrius fido pectore cessit amor.
Quodque magis laudes, ne tunc dubitabat in illo
pignora promissi firma futura Dei.
Caesurus gnatum lacrimas non fundit acerbas,
nec pavet in proprio vulnere justa manus,
scit mortem servire patri, scit cuncta sepulchri
si jubeat summus saxa movenda Deus.
Scitque quod aeterno qui conspicit omnia vultu,
quae non sunt, tamquam sint simul illa vocat.
Dat vitae nectos homines certusque futuri
cunctum sub vivo lumine tempus habet.
Et quamvis gentes tunc emorerentur inanes,
victuras verbo jam videt ille pio.

Ecce fides Abrae viventi in saecula regi
   credidit, et sancto digna favore fides.
Et quamvis sterili sobolem natura negaret,
   sperat ab aeterno semina multa patre.
Passa reversurum sperant post funera gnatum
   in domino clari pectora sancta viri.
Dixerat huic dominus : "Stellatum suspice caelum,
   En velut hos ignes non numerare potes,
sic tua posteritas non est numerabilis ulli
   tam plenum voluit te Deus esse patrem."
Durum erat istud opus vel toti credere caelo,
   languet, et effetis viribus ipse jacet.
Non calor ille recens, jamque aptos lusibus annos
   solvit, et ad partus debilis uxor erat.
Sed flammata fides superos induta vigores
   spem dederat domini munere posse frui.
Saucia non vetulae meditatur viscera Sarae,
   non gelidus sanguis causa timoris erat.
Non desperat inops, dono non haesitat alto,
   non petit a domino det pia signa suo.
Ut probat invalidum vis, aetas, frigus, et uxor,
   certum de firmo dat Deus esse Deo.
Fretus et aeterno qui condidit omnia patre,
   nil sibi de tantis vendicat ille bonis.
Transcribit domino laudes, verumque potentem
   testatur, notum speque fideque Deum.
Et quamquam a summo credenti gratia dono
   venerat, ut posset credere tanta seni,
dignatus princeps meritis ascribere nostris
   quae sua sunt, rectum censuit esse virum.
Sanctaque justitiae dedit huic praeconia, quamvis
   illa fidesmissi luminis esset opus.
Scilicet est tanti, divino corda nitori
   pandere, et illapsum non pepulisse Deum
nec tantum justo sua gloria convenit Abrae,
   justitiae laudem pectora justa tenent.
Hoc reputat cunctis Deus ipse fidelibus, ut sint
   qui placeant grato tempus in omne Deo.
Ut sine lege fides justum pia protulit Abram,
   sic pia mens fidei munere lumen habet.
Justus et ille suo regi quia credidit, ac nos
   justi per solam possumus esse fidem.
Possumus in Christo. Qui vera potentia, verus
   Isac, et nobis pacta beata dedit.
Qui promissa patris divina fidelibus ipsis
   gestat, et innumeras dat pater almus opes.
Quem Deus a tumulis prostrata morte citavit,
   Abrami veram quo probat esse fidem.
Cuncto igitur frater nostri monumenta decoris,
   sunt ducis, haec nostra gloria justitiae.
Sponte Deus nostras divino ut sanguine culpas
   tergeret, indignam pertulit ipse necem.
Surrexit, bustis ut mens tua surgeret atris,
   nec jam sub solito langueat illa luto.
Sed conversa viri jam sanguine munda beati,
   non carni, aut priscis serviat illa dolis.

Nam pius occidit culpas rex mortuus. In quo
   ultrices furias vincere quisque potest.
Quo surgente dolis morbo letoque peremptis
   sancta sumus vitae reddita membra nove.
Ut fidei dono justi vivamus, in almo
   principe, qui populi vita beata pii.

CAPUT QUINTUM.

Ergo scelus postquam terrestri victa sopore
   verterat a pulchro lumina nostra Deo,
jamque albata cohors Christanis incita flammis
   incipit ad pulchri regna redire patris,
perque Dei letum torquentibus eruta monstris
   tota micat Domini sanguine tersa sui,
jam Stygii cecidere duces, pulsique tenebris
   assuescunt oculi lumina ferre pii.
Id neque per legem, fidei sed pignore, quae nos
   concilians magno dat simul esse Deo,
pangamus Christi clarissima gesta beati.
   En venit a summo paxque charisque bono.
En tibi dat flammam quo mens excita calescas,
   qui leto noxam diluit iste tuam.
Eripit hic nostros inferno a principe sensus,
   a scelere et vinctas eruit iste manus.
Ignibus iste sacris cogit vanescere culpas,
   percutit et radiis Tartara maesta suis.
Offensamque patrem terrae implacabile numen
   lenit pro cunctis victima grata reis,
datque fide nobis divina charismata gratis,
   atque deos caro nos facit esse Deo.
Hanc fratres servate fidem, genus omne laborum
   haec terit, inque ipsis dat pia mella malis.
Haec est aethaream quae nos via ducit ad aulam,
   hoc pelago votis portus et aura piis.
Hac stamus. Nos ista movet, formatque, regitque
   et levat ad verum lumina nostra jubar.
Haec alacres suadet nullis marcescere plagis,
   dum memorat nostri vulnus et arma Dei,
gaudia venturo dum monstrat Olympica saeclo,
   et quae sint claris regna futura viris.
Nec modo jam fortes, sed dites reddit. In omni
   vulnere, dans flatu robur opesque suo.
Insurgant furiae, jam Tartara cuncta tumescant,
   irruat in nostros vasta procella sinus.
Stat fidei clypeum nullis violabile telis,
   quo pia mens cunctis non dolet icta malis.
Hoc spem nervosam tribuit, quocumque feramur
   constat cum summo foedus habere Deo.
Isacides saxi gladio se jactet ab illo,

sit mihi Christano gloria vera fides.
Haec facit, haec faciet pulchro me sistere vero,
cum mundo (et) falsas temnere delicias.
Haec resecans vitium de pectore, dat mihi fructus
legis, in hac oculis lux datur alma meis.
Nec nos huic fidei sanctae incubuisse pigebit,
quae nutrix animo dat bona vera pio.
Hanc sequimur. Pretii nec nostra est gloria parvi,
permanet in Domino spes animata suo.
Illa licet pelago non plene apparet in isto,
et latet in lacrimis vita salusque piis.
Quamvis per plagas et tristia bella ferendo
tendimus ad summi gaudia vera poli.
Hoc tamen est laudi, grata est haec gloria, saecli
monstra pati, et passi nomen habere Dei.
Dulcior est titulus, quam sit mors improba, dulce est
praemia si in mediis vir meditere malis.
Dulce est pro Christo rigidos subiisse furores,
si socium hunc plagis cernis adesse tuis.
Si subit in mentem quos pertulit ille labores,
regius est equidem non tua poena favor.
Est iter ad regnum mundo ingenuisse beatum,
dulcia justorum gaudia fletus habet.
Hoc bonus exemplum nobis prior ille reliquit,
saeva cruentatum cum ferit hasta Deum.
Per medios gladios caelestia quaerere regna
convenit, en victis hostibus astra patent.
Pugna placet pugnante Deo. Quis bella recuset
hoc duce ? Non falsum dat labor iste bonum.
Ante Dei letum nullas, sed tempore ab illo
per Christum victor quilibet esse potest.
Mors facilis moriente Deo, traduxit ad omnes
ille calix Christo fracta venena meo.
Clarior a passis virtus. Tolerantia reddit
illustres. Flammis tersa metalla vides.
Quum ferit et nostros sensus truculentior ira,
sum magis in summo firmior ipse bono.
Nec timeo verum vana spe ludat amantem,
quem sequor, hic vivus per mala passa Deus.
Fallere nescit amor, cui mens pia credidit uni.
Spes mea de tuto non ruet ista loco.
Nec pudet in vero summam posuisse beato,
plena mihi ab sponso sunt data dona meo.
Pignus amoris adest et luminis arra superni,
haec charitas cunctis insuperata malis.
Quae movet aethereis viventia pectora flammis,
diffusa illapso corda per alma Deo.
Quae nos ad Christum divino invitat amore
et trahit ad nostros numina cara sinus,
spiritus hac nobis datus est, animosque valentes
edocet ablato cortice vera sequi.
Hactenus in pravos regnabat littera mores,
nunc charis, et magni flatus amorque Dei.
Iste amor, iste docet, quantum nos auctor amavit.
Caesus pro famulis qui fuit ipse suis.
Aspice quam patiens ingratas lapsus in oras

a patre descendens optimus emptor adest.
Aspice ut innumeras assumpto corpore poenas,
mortem pro nobis et tulit ille reis.
Merserat obscaeno praecordia nostra sub antro
crimen, erat maculis obruta turba suis.
Impia gens dominos cantabat adultera falsos,
Isacides noti liquerat arma Dei.
En glacialis hiems totos obtexerat agros.
Ignis in humano pectore nullus erat.
Fortis amoris opes (et) amicam suspice flammam,
impuros gremio suscipit ille suo.
Hosque bene ut tergat ferro terebratur acuto,
fundit et a plagis flumina viva suis.
Fundit in exhaustos pretioso sanguine rivos,
hostibus et regnum non negat ipse suum.
En moritur, moriturque volens, proque hostibus impiis
laetus obit. Cogor dicere. Magnus amor,
cogimur attonito celebrare micantia sensu
numina, jam flammis grandia nota suis.
Passus ob injustos. Vix hoc pro sanguine justo
quis faceret. Similis non fuit ullus amor.
Hostibus est tantus. Quid erit cum foedera junxit ?
Se dedit hic pravis, quid dabit ipse bonis ?
Quid dabit hic turbis divino sanguine lotis,
ut lavet hos qui sic sanguine gratus obit ?
Deficit hic animus, qui stulto percitus igne
quae sentit, nulla pendere voce potest.
Concipit ingentes radios. Sed pressa tenebris
mens ruit a crassis ebria facta cibis,
non refero empyrei gemmata palatia regni,
aerata et pulchrum sede sedere Deum.
Ut regale caput vivo de fonte liquores
fundat perpetuum flansque animansque jubar.
Hisque ut laeta modo florescat curia miro,
detque polus domino dulcia sacra suo.
Haec nihil. Insano tamen est via danda labori,
cum majora virum, non brevis urna capit.
Non sunt, quae pateant verbis caelestia nostris.
Si loqueris, dempto pulvere disce loqui.
Suscipe in indicium quod mens tua concipit, ipsa
res tibi non isto pura videnda loco est.
Ergo age quicquid adest, quo mens afflata nitescat,
gaudeat et summo tempus in omne bono,
quicquid id est, nec enim visu captatur ab isto,
hoc tibi dat voti duxque paterque pii.
Te regem caeli statuit, modo nigra recuses
signa sequi, et miles, hoc duce, fortis eas,
quin te etiam in numen flammis transformat amicis,
unum cum domino te facit esse tuo.
O amor, o pietas, et in enarrabile donum.
Quid cupis expulso mens peritura Deo.
Ille tibi adversae pretiosam sanguinis undam
fudit, ne maculis emoriare tuis.
Nosque repurgatos divino et foedere vinctos
protegit, a rabidis servat (et) ipse lupis.
Servat et a lapsu, ne nos premat ira superni

judicis, in duros quae tenet arma reos.
Mortuus est nobis, nobis surrexit, ut ejus
det mors cum magno foedus habere Deo.
Conciliat nobis domini mors numen. (Et) illi
nos comites dulces optima vita dabit.
Illius a vita celebrem servamus honorem,
quem dedit assertis cruxque dolorque viris.
Illius a populo pepulit mors crimina sancto,
ejus morte datas vita tuetur opes.
Mors rapuit nostras inferno a principe mentes,
vitaque nos caro colligat alma Deo.
Haec charitas fratres, divini hoc pignus amoris
spe fovet atque animos hoc levat orbe pios
servilemque quatit firma demente timorem,
perstat et in vero lumine solus amor.
Haec inter nostras gignit nova gaudia curas,
atque alacres mediis nos facit esse malis.
Non opis haec nostrae, sed nostri est gloria Christi,
qui jungit summo nos sua membra patri.
Ad nos vera salus medico dimanat ab uno,
ut male qui cunctos perdidit unus erat.
Unus homo peperit morbos et funera, verae
divitias vitae sic parit unus homo.
Ille sui princeps generis diffudit in omnes
crimen Lethaeo tincta venena lacu,
iste novi princeps generis, caput iste parensque
praestat ab immenso mella merumque bono.
Iste optatus amans genitos derivat in omnes
gaudia funestis vera medella malis.
Vitalem parit iste fidem, diversaque nocti
lumina et in maculas flumina sancta gerit.
Nam simulac totas vastarant crimina terras
languebant multis agmina cuncta modis.
Nec lex naturae fumantibus obruta saxis,
nec Moysi verum jura dedere bonum.
Carnis ubique nefas et morbida noctis imago
caedebat gnatos tortilis aeva tuos,
traditaque ut sceleris saevos arceret amores,
augebat noxam lex temerata gravem.
Ante etiam legem, quamvis impune putares,
non aberat toto criminis orbe scelus.
Deerat adhuc miseri qui crimen tolleret aevi
improbaque infernum turba ferebat onus.
Sic furor a primo traductum et funus Adamo
jecit in infestos improba tela viros.
Hi quoque qui Domini servabant jussa superni
senserunt patriae vulnera saeva manus.
Nam reus ille pater communi clade peremit
naturae prava quos dedit ipse via.
Sed bonus iste parens cujus fuit umbra futuri
ille prior, genitis dat bona cuncta suis.
Ille necat sobolem, sobolemque hic servat, uterque
dux fuit, hic justos edidit, ille reos.
Sed tamen a dono est evictum crimen, et alte
exsuperat cunctum gratia sancta scelus.
Utque beet populos dux iste potentior, alter

quam fuit, ut totum perderet ille genus.
Vita necem superat, rabiem clementia noxam
et bonitas, dirum virque Deusque nefas,
ne male quae primo decreta furentia damno
mens timeat, justum cesset amare Deum.
Non scelus est tanti, quod non sit gratia Christi
pluris, ut humanos destruat illa dolos.
Nam si peccati tantum pater ille superbi
vir potuit, multos quod facit esse reos.
Plus poterit Domini virtus et gratia summi,
quae venit a dextris, Christe beate, tuis.
Per Jesum Christum, qui princeps pacis et auctor,
quid sit, quod nobis non dedit ipse parens ?
Exuimus solitas Christo regnante catenas,
Qui Stygium victo daemone fregit onus,
quin dedit ac gratis caelestia regna solutis,
aeternum imperium, qui modo servus habet.
Ne jam peccatum vitali morte redemptum
deffleat, a damno qui sibi lucra videt.
Improba pernicies sensus invaserat omnes,
inde notam miseri mens rea gessit avi.
Dat vitam divinus amor, Dominusque Paterque
per Christi latices abluit omne nefas.
Cunctaque terricremis abolentur crimina flammis.
Et letale Dei funere finit opus.
Nec solum sacro diluta admissa cruore,
justitiam Christi sanguine donat amor.
Unius et cunctos valuit si culpa nepotes
obstrictos rigidae prostituisse neci,
si qui signa viri, pravi expressere parentis
hactenus infausto subgemuere jugo,
en bonitas major, divinaque gratia solvet
per Christum a gemino pectora justa dolo.
Damna voluntatis, naturae et damna cruentae
unius ob meritum sunt reparata simul.
Vitaque principio vitae regnante per omnes
tenditur, et membris dat caput arma suis.
Convenit hoc nostrae quod sicut suscitat unus
mortis opus, cunctos et facit esse reos,
unius in cunctos fundat pia dextera vivam
justitiam, et veras det bonus unus opes.
Et diffusa pio lucens per saecula partu
sit sceleri virtus obvia, vita neci.
Virque humilis reparet vitio confossa superbo
pectora, sic morbis pharmaca vera vides.
Transgressor fuit ille nocens, fecitque nocentes
pestifer Inferni castra subire luti.
Hic patrem extollit praeceptaque perficit alma,
et genitos recta dat prior ire via.
Sic justus justos reddit, pulcherque decoros,
et sanctus sanctos dat prior esse viros.
Interea vetito si lex via facta furori,
adversa in Christum non fuit illa meum.
Quin etiam docuit divina rependere dona.
Contulit atque pii munus amare Dei
nam bene qui novit quae sint sua vulnera, liber

cogitur in medicum gratior esse suum.
Experti mortem vita laetamur in ipsa,
noscimus et summi robur opesque boni.
Et passi graviora malis. Sentimus honorem
illius, infernas qui ferit igne domos.
Qui nos a diro rapuit sua membra tyranno,
ereptos vitae restituitque patri.
Debemus legi, quod dum tot crimina monstrat,
magna docet medici dona fuisse pii,
principis ostendit nomen, viresque, decusque,
qui pius a rabidi nos trahit ore lupi.
Ostendit quantum Christo debemus amico,
de servis dominos qui facit esse pios.
Qui plebi aethereas tenebrosae contulit auras,
fregit et imperium, Tartare saeve, tuum.

CAPUT SEXTUM

Nec tamen interea Domino mens fisa beanti,
dormiat in morbis dura sepulta suis,
pristina qui sanctis abstersit crimina lymphis,
non probat ad putridos quod revocere lacus.
Nam si in faece jaces, nec linquis terrea, frustra
implores Domini pignus et ora tui.
Non te peccantem statuit pia gratia, cum te
a laeto et cunctis eripit illa malis.
Est morbi genus hoc duplex , a crimine noto
quum fugit, illapso mens valet apta Deo.
Quae praestat, pretio non est medicabilis ullo,
nam vacata duris flamma repulsa seris.
Nec tunc quum pavidum penetravit victor ad Orcum
extremo turpes sublevat ille malo
absit, ut in Christo Stygiis eductus ab antris
sponte velis victi castra subire doli.
Et lotus non munda petas, cupiasque reverti
ad noctem et somni vincla pudenda tui,
stat Deus adversus vitiis, rigidusque moveri
non valet, ut justo numine crimen amet.
Ecce inter sese pugnant, mors, vita, scelusque,
gratia, nec tenebris convenit alma dies.
Viventes Christo diti moriamur et umbrae.
Quae vivit vero, est mortua turba dolo.
In vivis sceleri non est locus almus amori,
in Christo vivis nil ferus ultor habet.
Quid tibi cum scelere est ? Necuit jam crimina Christus
insons letiferum cum pateretur onus.
Mens tua, quae luci est a fontibus aedita sacris,
cur fugit a veris quae parit unda bonis,
baptismi nomen sceleratas effugat umbras,
linquite Lethaeum pectora tersa lutum.

Commorimur Christo, Christo vincente scelusque
vicimus, et pariter condimur in tumulo.
Et velut ille nefas moriens calcavit et inde
regna patris vivi voce vocatus habet,
sic nos exciti vitiis morientibus, apti
reddamur vitae jam pia turba novae.
Ergo, nec ulterius caeno versemur eodem,
se vivo nobis luceat igne Deus.
Ac docti meliora, dolis Christo auspice dictis
nitamur summum luce tenere gradum.
Nam decet, ut claram recolant pia membra magistrum
quodque caput Christus praetulit, ipsa ferant.
Ipsa ferant nam dux animis affluxit et ori,
et ducis ut vincant robore robur habent.
Quid quereris, nimiumque gemis, sub pondere carnis ?
Et per Tartareas fregeris usque minas,
umbra scelus, rabies, et carnea monstra volentem
non vinci nequeunt vincere, vincit amor.
Omnia sunt tandem Christanae pervia luci.
Et terrae nebulas Christeus ignis edit.
Fortis amor, monstro non est superabilis ullo,
respice sed, proprius ne tibi ludat amor.
Ludit amor proprius, delusum est perdit amantem,
hoc ab amore animis vulnera facta vides.
At caelestis amor terrenas flamiger umbras
percutit, obscuram nec sinit esse domum.
Ergo age ne dubites, nocturnam evertere classem,
cum duce, cumque tuo Tartara rumpe Deo.
Ille resurgendo calcavit crimina, crimen
vir similis domino tu quoque vince tuo.
Desere letalem si qua est tibi cura soporem.
Quis furor hic noctis te tenet usque malis ?
Cernere vertentem super astra micantia solem.
Tu quoque in hoc caelum principe victor habes.
Si moreris Christo, si vitam deseris atram
spes tibi promissi firma futura poli.
At vivis, sed vive humilis, mortique paratu
mors est, cum vitiis obvia vita tua est.
Cum stupet ad maculas, insanaque credita mens est,
tunc sceleri insipido mortua, viva Deo,
ecce duos homines, uno sub corde, genusque
adversum, adversas hoc facit esse manus.
En terrenus homo terram sapit, et nisi terram
nil petit. Hic crassus dicitur, atque vetus.
Hic sceleris proles est, et pereuntis Adami,
cui nox, cum vitiis convenit, atque dolis.
Ast novus alter homo, pura et caelestia tantum
appetit, a nato sic venit ille Deo.
Hunc sobolem dixere poli flammaque calentem
divina empyreas qui bene qaerit opes.
Ille vetus noster Christo est moriente peremptus,
quem crucis occiso destruit ara Deo.
Hac et saeva fames auri, scelerata libido,
certaque est regni mortua turba mali.
Hac sceleris corpus cecidit, cecidere furores,
et quicquid fluxum mundus et umbra petunt.

Mortuus est animo jam terrae affectus, in illo
qui recolit Domini funera sancta sui.
Exstinctis vitiis Christo novus esse sodalis
coepit, in hoc nihilum jam malus ultor habet,
jamque sumus Domino si mortua membra sepulto,
confidant socio pectora nostra pio.
Cum caeso caesi vivo vivemus eodem
insontes vitae reddita turba novae.
Nam semel occisus, tenebroso excitus ab antro,
a duplici Christus funere liber adest.
Nec se iterum morti concessit victor, ab illa
surgit ad infernas irrediturus aquas
pro scelere exstinctus semel hic est mortuus, at nunc
vivit, placato vivit et ipse Deo.
Te quoque ad exemplum vivi ductoris, in illo
mactatis vitiis vivere crede patri.
Nunc alio sub sole micans, velut orbe reversus
umbrarum, Domini corpore vive tui.
Vivit enim Domino claris virtutibus almo,
qui vivens capiti convenit atque duci.
Utque pius ductor nulla jam morte laborat.
Sic tu ne repetas prisca venena cave.
Ne semel excussus divino sanguine daemon
nunc queat ad solitum te revocare jugum.
Ac tua corda Satan ultrici callidus umbra
gaudeat Elysiis illa queasse dolis.
Nec te lucis inops Christanum despice membrum,
quid tibi cum priscis jam nova vita malis !
Jam sacer es Christo pravos exutus amores,
sub victo rursus daemone miles eris ?
Quin potius fratres tenebris ostendite pulsis
de leto et victis viva tropaea dolis.
Sitque palam Christos mortalia linquere monstra,
et nova sub magno signa tenere Deo.
Non ego vos posthac inferno maestus odore
aspiciam vitiis degenerare feris.
Nec Phlegethonteo videam servire tyranno
pectora mactati sanguine tersa Dei.
Praebuimus Christo nomen frontesque animosque,
cum nos materna segregat unctus aqua,
liquimus ultorem, pompam aversata malignam
vox dedit angelicis gaudia mira choris.
Heu, cur ad spretas acies lusumque tyrannum
ibimus ? Ereptos oderit ille viros.
Oderit infensos, alienaque signa secutos,
faxo amet, et quid ni funera saeva dabit ?
Funera peccato certissima praemia nostro,
hac stipe sub Stygiis itur in astra deis.
Nec nisi turba jacens diro te subdere regi
sponte velis rabido te premet ille jugo.
Invitos rabies victo foedare furore
non poterit. Viso nox fugit atra Deo.
Lux acuens vetito pejora ad crimina damno
transiit et charitis brachia prompta vides.
Exemptos legi fecit pia gratia Christi.
Purus et in toto vertice regnat amor.

Eripuit Stygio qui te Deus ipse tyranno
hic dabit ad notum ne revocere malum.
Exemptos legi nos contestamur avitae,
impune admissum non tamen esse scelus.
Lege silente, Deo plectentur vindice monstra,
pugnat in adversum jusque piumque, malum.
Pulchra sedet pictas turpi nocitura furori,
nullaque cum tortis foedera rectus habet.
Quin tuus iste furor nunc est sceleratior, in quo
est tibi de sumptis sarcina magna bonis.
Accedit sceleri, quod sis male gratus amanti.
Quod tempsere datum corda redempta Deum.
Criminibus priscis laesus fuit ante creator,
crimine nunc triplici conditor, emptor amans.
Durae carnis onus non est tibi prorsus ademptum,
nec modo quod pecces hoc duce liber habes.
Jam liber legi, sed Christo es servus, ab omni
exemptum vitio te decet esse virum.
Te pia Tartareis oppressum extraxit ab umbris
dextera, te nitido praeficit ipsa loco.
Sed si sponte velis misero parere furori,
grata tibi si sint funera, servus eris.
Qui sceleri servit, Christo non servit amico,
te Deus aut daemon qui regat unus adest.
Elige quod placeat, sub iniquam daemone mortem
ferre, aut sub grato dulcia regna Deo.
Illic mortis onus, sunt hic pulcherrima vitae
jura, datur voto quod velis esse tuo.
Gratulor at sanctis et Christo lector in uno.
Fregisti infernum jam pia Roma jugum.
Liquisti Egeriae somnos, Martemque, Jovemque,
qui tibi tam dira fraude pudendus erat.
Justaque suscepto divesque ac libera Christo
observas Domini jussa fidemque tui.
Jamque novo cultu pulcherrima suscipis arma
contra his et rabidos ad necis antra lupos,
ac merito Lybicis nunc invidiosa leaenis
servis sub pulchro pulchra marita Deo.
Qui velit ut numquam caeco sopita furore
transilias, purus quae tibi monstrat amor.
Laomedonteo nec Christum despice fastu.
Qui servit Christo regnat in astra meo.
Nunc vere mundum subigis tibi, nocte repulsa
cum cupis occisi signa tenere Dei.
Nunc tibi vera datur laetis victoria caelis.
Vicisti infernas Dardana turba manus.
Vicisti terras et quicquid militat Orco
victrix sub Christo regia facta meo.
Nunc caput orbis eris, Latio nunc purpura sceptra
serviet, imperium Martia Roma tuum est.
Nec sit virtuti durum servire beatae,
ereptosque umbris lucida signa sequi.
Virtus justitiam pariet, vivumque decorem,
perpetuas vires, et sine labe genus.
At vitium faciet miseros, mercesque furori
mors sola est. Vitiis quis velit esse comes ?

Quid memorem a pulchro stillantia balsama vero,
et bona quae felix gaudia justus habet ?
Stet ratio libram si vis referantur ad aequam
virtus et vitium, quid tibi pluris erit ?
Decipulas sceleris quis non videt ? Et mala quis non
perspicit illecebris insidiosa suis ?
Si tibi non placida est virtus, quia parta labore,
at vitium fugito, nil nisi virus habet.
Funera dat saevus daemon sua castra secatis,
quis rogo sub tali principe miles erit ?
Quis, nisi qui verum contra furit, utraque claudens
lumina cum voto dissidet ipse suo.
Vanus et aeternae nomen memorabile vitae
non videt, et blandum sat putat esse lutum.
Ergo Dei frater quem Christo illustrat in uno
spiritus oblatum suscipe mente bonum.
Qui sceleri servus misero foetebat amore,
cur nunc sub domino non micet ille Deo ?
Hactenus immundo pereuntia membra tyranno
praestasti, ut putrido mergeret ille salo.
Perque dolos vehemens terreno excita sapore
mens tua Lethaeis ibat edenda lupis.
Nunc piger ad Christi radios ? Nunc segnior ibis
cum tibi de patrio vita petenda sinu ?
Ergo age, rumpe moras, divinam et concipe flammam
nec sedeat voto pulvis et aura tuo.
Cresce, puer, sub lacte Dei, majoraque semper
assuetus radiis vir meditare piis.
Corda prius vitio, cur non dabis ipsa beanti
justitiae ? An votis mors placet una tuis.
Si prius ob noctem tua frons erat invia luci
divinae, et superas umbra vetabat opes,
at nunc orta dies et apertos fusa per agros
omnia dat sanis aspicienda oculis.
Quod tibi ni satis est naturae lumen, in illo
ut videas claro quae fugienda viro,
unica perpensi docet experientia damni.
Anxia quam terrae vota fefellit amor.
Respice quicquid erat, quo te vetus umbra vocabat ?
Dic, rogo, sub vitiis quid nisi funus habes ?
Divitiae fragiles terra pelagoque petitae
quantum onus, heu, misero cum peterentur erant ?
Quis fuit ille labor per tanta pericula nummos
quaerere ? Ab amissis quis tibi luctus adest ?
Quae veneri merces, media inter vota sequuntur
quam lacrimae, et falsis taedia mixta jocis ?
Sit vitiis tandem quod nil nisi turpe laborque
si velis a morbo discere, disce tuo.
Scilicet hoc auctor scintillas addere menti
dum parat, ad regnum nosque vocare suum,
hoc etiam nostras percussit vulnere culpas,
quod sibi commissum sit sua poena malum.
Supplicii genus est, sceleri servire nefando,
et sibimet judex crimen et ultor adest.
Nonne pudet dextras misero praestasse capistro ?
Utque suem caeco velle jacere luto ?

257 Non Domini prolem diro violasse veneno
258 et vitiis animum conscelerasse pium ?
259 Non pudor est, timeas, mors vanum aeterna labarem
260 occupat haec falsis ultima meta bonis.
261 Haec, haec digna Satan servis dat praemia charis,
262 dux laeti laeto vindice solvit opus.
263 At mutata via est, Christo sub principe, servus
264 regnat et a cunctis nil timet ille malis.
265 Scilicet a Domino sunt altera praemia vero,
266 insontes laetos et facit esse pios.
267 Datque piis justus supera ditescere flamma,
268 expertes magni nec sinit esse Dei.
269 Rex lucis lucem tribuit, pulchrisque decorus
270 vivere dat regno tempus in omne suo.
271 Jam conferre Deo tenebrosum daemona claro,
272 si juvet, et factis dona parata bonis,
273 quis dubitet te, Christe, sequi, rex optime, quamquam
274 ad majora movens nos tuus instat amor.
275 Et fueras certe Stygia quaerendus in umbra
276 per te, dona licet tunc quoque nulla dares.
277 Justitiae fructus vita est, mors criminis, et tu
278 elige qui servis, cui velis esse favens.
279 Si velis ad mortem, duro parere tyranno,
280 vivus sub grato seu velis esse Deo.

CAPUT SEPTIMUM.

v.1 Nec pius hic tantum nos diro a principe servas,
2 solvit ab involucris lex quoque prisca tuis.
3 Fregit onus sceleris, legis quoque vincula tollit.
4 Jam tibi pro toto est pondere solus amor.
5 An nescis, frater, legem ipse scientibus omnem
6 alloquor haec, verum jam tenet umbra suum.
7 Ante sacros partus vivebat gloria legis.
8 Abrogat hanc magnus cum micat orbe Deus.
9 Aspice ut ablati leto pia nupta mariti
10 solvitur, et solito est libera facta jugo.
11 Dum fuit huic conjux, alias accendere taedas
12 non licuit. Vinclis haec erat arta sacris.
13 Conjuge defuncto, si nubat adultera non est,
14 namque sui juris quod velit illa facit.
15 Sic lex illa vetus typicis umbrata figuris,
16 in qua pro succo nil nisi Christus erat,
17 praescripta ad tempus nunc est exstincta, novoque
18 lumine connubit numine noster amor.
19 Durabat nostrum Mose ductante capistrum,
20 jamque pio mundi sub duce liber honos.
21 Quid tibi cum caeso fulgens nova nupta marito ?
22 Jam Christi Christum quae colis uxor eris.
23 Jam vetus illa jacet dimoto littera libro,
24 ubera fecundi jam bibis alma Dei.

Ille prior moriturus erat, cursuque peracto
   vivit, quum domino cesserit ipse suo.
Mortuus iste semel saeclum surrexit in omne
   vivus, et ad vivum nos trahit ipse Deum.
Hic sponsae in thalamum veniens per Olympica jurat
   nomina se solum tempus in omne virum.
Connubiumque sacrum dotali sanguine firmat,
   quo valeant servi regna tenere pii.
Accipit a sponsa nihil, et dedit omnia. Quae te
   sponsa neget talem, sancte marite, sequi ?
Aut cui te vivo primi succurrat imago
   conjugis, est vanis pristina mensa cibis ?
Quin potius conjux si nos prior ille movebat,
   torpenti et durum nocte juvabat opus,
hic placeat, formosus enim, divesque, piusque
   et qui de medio nos levat ore luto,
sub sene quae sterilis fueras fecunda sub isto
   mens eris, est socero feta probenda Deo.
Da sponso dignam sobolem, soceroque tibique,
   surge cito, ad summum surge vocata bonum ;
augescantque tuo clarissima sidera partu.
   Te vacuam unito non pudet esse Deo ?
Non pudet in tantis opibus donisque bonisque
   nil facere ? Haec animos non citat hora tuos ?
Crassa quidem nobis cum lex erat ipsa maritus,
   dura erat et multis imperiosa modis,
quumque minis variis caecos arcebat amores,
   ad culpas causam visa dedisse suam.
Dum mala mens vetito velut irritata sapore
   excita ostensis dicitur esse malis.
Ac per frena ferox cursu volat improba torto,
   ut sessor rabidus, quem nimis urget equus.
Sic miseros dedimus fetus, aegrosque, necique
   subjectos, nam sic subdita mater erat.
Carnea carnales genuit, moritura peremptos,
   hei mihi ! Sub mortis principe Saulus eram.
At nova nupta decens mortali exempta marito,
   libera jam vivo serviat ipsa Deo.
Occidit infelix felici littera partu,
   pulchraque jam vero plena figura suo est.
Vos quoque carnis opus veteremque relinquite nocti.
   Et jam pura novo reddite corda viro.
Vivite viventi, jam vos novus iste maritus
   dignos amplexu sic docet esse suo.
Spiritus hunc sanctus lux et nova suscipit, eh jam
   cedat perpetuis littera prisca sacris.
Non tamen ob crimen lex prava est, criminis auctor
   non fuit haec nostrum nec facit illa malum.
Causa mali non haec, licet haec occasio culpae
   dura scelus nobis dum cohiberet erat.
Traditur ut vitiis me lex arceret ab atris,
   labor, et indamnum vertitur illa meum.
Ignorans legem, nec crimina noverat ipsa
   mens mea, sic sceleris lege calescit opus.
Dum prodit crimen lex aspera, nec dabat umquam
   robur, quo rectos duceret illa gradus,

more hominum caeca est vetitis accensa libido,
inque minus licitum turpis anhelat amor.
Optabam levius, quia dum concessa putabam,
frigebat votis languida flamma suis.
Nam quibus ut libeat fas sit, justumque potiri,
ut pectus stimulent, haec minus ignis habent.
Per legem et multis sunt prodita crimina formis,
saevit et in nostrum mota cupido caput.
Ac inferna cohors jussu irritata severo
acrius ad miserum sollicitavit opus.
Sic robur coepit crimen, torpensque tenebris
ostenso vivum surgit ab igne malum.
Nam veluti caesum tenebris stertebat in altis,
cum mors peccati non bene nota mihi.
Dum sine lege sui, peccataque multa licere
credebam, nondum cognitus error erat.
Ast ubi praeceptum vetuit mihi crimina sanctum
est data peccatis ut sua vita meis.
Et novus ille furor jussis adolescit ab artis,
incipit et vetitum tunc magis esse malum.
Crimine sic vivo morior, quia numina jusque
temnenti justa est poena timenda mihi.
Meque sciente meum crescit mea culpa reatum,
dum quae prava scio, nil minus illa sequor.
Si lex, quam vitae dederat Deus, illa furorem
exacuit vitio mors mihi facta meo.
Insita peccandi cum sit mihi prava cupido,
deflexere animum quaeque negata meum.
Et bona lex, quamquam sceleratae occasio culpae est,
dum carnem monitis incitat ipsa suis.
Ex hoc peccatum, peccato funus, ab illo
crevit et irrisum culpa secuta bonum.
Non tamen ob nostros lex est damnanda furores,
nam fuit a sancto tradita sancta Deo.
Illa malum prohibet, nec causa est funeris acti
per vitium, culpae nec fuit illa parens.
Ex vitio mors ipsa venit, quaeque optima de se
lex erat, ob culpam dat mihi damna meam.
Lex adversa malis nos forma, invitat honesta,
sed scelus ob nostrum quod studet illa nequit.
Privavi fructu legem. Sub nomine nostro
signo alios, dictus carnea signa sequi.
Nam carnalis homo, pronusque ad turpia, duro
more cadens ipsis sum data praeda malis,
vertor et a vero vitiis obtusus ab ipsis,
atque sequens video, quod sequor, esse malum.
Quodque operor damno, quod mens intelligit odi,
quod ratio prohibet proditus illud ago.
In proprios pugno sensus, victusque sopore
de pello, ex oculis lumina visa meis.
Hinc bona quod fuerit lex, non mihi causa nocendi
constitit, adversum nam vetat illa malum.
Quae refugit ratio, simul et lex damnat, eamque
mens probat, illicitos et fugit illa jocos
cur tamen illa sequor, quae sunt adversa sequenti,
quaeque metu pravi lege negata mihi ?

Ante oculos hominis duplex succurrat imago,
   inque fera armatos proelia finge duos.
Hic carnalis inops crassum sine lumine corpus,
   alter et a lucis principe lumen habet.
Ille sua ductus rabie proclivis ad omne
   it scelus, hoc quaerit, et cupit, atque sapit.
Iste bono cedens et honesti semine dives,
   semper amat pulchri candida signa boni.
Et mediis vitiis adverso nititur ore.
   Utque potest clamat, non sibi dulce nefas.
Hunc ergo internum patres dixere, aliumque
   externum, miseris qui cupit esse locis.
Cum pia mens igitur vero consentit amico
   nititur et firmo pura manere gradu,
sed tamen ipsa sibi restans inflexa furori
   cedit, et exoso concidit icta malo,
tunc ea quae faciat furiis ascribit Avernis.
   Nec probat insanam, quam legit ipsa viam.
Tum caro dira valet tenebrisque externus et umbris
   regnat homo, et regnum destruit ipse suum.
Fortior et pravus, flammaque potentior umbra
   attrahit illudens interioris opes.
Hinc fit ut interior scelerata ad crimina tractus
   dormiat. Et socio proditus hoste ruat.
Hoc quoque (nec pudeat plagas aperire latentis)
   carne mea fateor, jam nihil esse boni,
nam rationis ope si vera capessere curo,
   et facilis veram mens cupit ire viam.
Sed neque plena datur rectis haerere potestas,
   non animus praestat quae probat ipse meus.
Dumque valet magis haec ad turpia prona cupido,
   quam ratio ad pulchrum quae citat illa bonum,
non facio justum quod mens mea diligit, atqui
   quod damnat, dirum vultque, timetque malum.
Quod si quae inviti facimus non facta videntur
   nostra viri, hoc factum vix fore credo meum,
adversusque mihi videor mea facta negare,
   libera nec digitis lora fuisse meis.
Nam vis peccanti crassis impressa medullis,
   nocte reluctantem condit acerba diem.
Hanc mihi non pestem lex eximit, attamen illi
   dum conor frenis subditus esse sacris.
Tunc mihi nota mali rabies infixa sub ipso
   pectore, quae laesi vulnera monstrat avi.
Monstrat avi, morisque nefas, ab origine pestis
   robur et a multa traxit iniqua mora.
Nam rapit ad justum pulchri me splendor honesti,
   quod domini jussu lex quoque sancta docet.
Pugnat ab adverso duris lex altera monstris,
   externus secum quam male gestat homo.
Et rationis opus voto confundit iniquo,
   sic me distractum terra polusque terunt.
Quo vocat et ratio deterret falsa libido,
   et pugnae primas improbus hostis habet.
Vincitur et rectum pravo vincente, ferorque
   servus ut, exosis impia praeda malis.

Nam carnis rabies et acervum in tempora virus
occludunt valvas ad pia dona meas.
O miser infelix, o tot, tantisque periclis
prodite, quae tali carcere finis erit ?
O me quis tandem proprio defendet ab aestu,
ne patiar gladiis vulnera facta meis ?
Quis me de imperio carnis somnoque, doloque,
liberet ? O magni gratia sancta Dei !
An non exclamet vitiis obstrictus Avernis.
O bonitas populi sancta magistra tui.
Hic precor, o fratres, Christo moriente soluti
enthea magnifico reddite corda Deo.
A tot servanti furiis quae praemia digna
reddis ob occisum libera turba Deum ?
Ille quidem hanc pestem diffuso sanguine trudit,
nec quo te vincat jam canis arma tenet.
Allatret cornuque petat, sed vincere verum,
non valet. En victor qui velit esse potest,
si meliora cupis, divinaque mente reposcis,
est qui victorem te Deus efficiet.
Est praesens Christi quod vincit Tartara telum
quo quicumque cupit vincere, victor erit.
Est caro, per legem funesti criminis, illi
qui servit, miserum se sciat esse reum.

CAPUT OCTAVUM.

Quod si nunc etiam primaevi terrea morbi
pars manet, et sumo en pectore carnis amor,
hanc tamen in studio clari superabit amoris
mens pia, quae nusquam ni volet ipsa, cadet,
nam simul ac puri diffunditur unda lavacri,
sub gladio Christi crimina cuncta jacent.
Ac lex jam vitae nocturno invicta furore,
inclyta de sceleris lege tropaea tulit.
Peccatumque ruens intrusi robora laeti
perdidit, et primo non ferit ira modo.
Id cum lex Mosi, quo sit lex carnea, plebi
non dederat, sacris dat Deus ipse novis.
Consuluitque suis ostensa conditor arte
hac reparans lapsum qua creat unus opus,
utque duos audis homines crassumque piumque,
ecce duas leges corpore legis habes.
Altera mentalis, simplex, sine pondere, pura,
divina in vero lumine lumen habens,
altera crassa nocens et acerbis horrida vinclis,
terra soporato quae colit antra sinu.
Spiritus haec, illa est occidens littera, Mosen
illa si auctorem vindicat, ista Deum,
a Mose adveniens nulli dedit arma salutis

quamvis a notis arcuit illa malis,
altera, quam Christus Moses velut alter ab alto
Patre refert, flatu dat bona cuncta pio.
Haec effundit opes, et inanes effugat umbras,
et verum dempto cortice nomen habet.
Sed quia sic decuit, per carnem ut carnea pestis
victa sit, est sanguis sanguine, morsque nece,
gentis ab aetherio lapsae miseratus Olympo
demisit gnatum conditor ipse suum.
Qui licet aeterni non mutat numina nati,
induit huc missus carnea membra Deus.
Communemque viris naturam assumpsit, et inter
peccantes transit sed bene carnis iter.
Et quamquam justus peccator creditus inter
injustos fuso sanguine fixus obit.
Peccati effigiem sic lux aeterna recepit,
ut specie sceleris luderet ipsa scelus,
ut Deus aeternis aboleret crimina flammis,
factus pro nobis, hostia grata reis.
Et moritur non victus homo, letumque subegit,
et tulit e victo sancta tropaea dolo.
Mors moritur moriente Deo, dominataque nobis
caeca caro telis concidit icta suis.
Corpore sic legis aboleto insurgit et afflat
spiritus et passi luxque. Salusque Dei.
Nec parit haec iram, nec iniquos excitat aestus,
ut quae sub duris hactenus umbra notis.
Sed bona justitiae confert, verumque Deumque,
his quorum exstinctos pectore carnis amor.
Qui non signa colunt vanis inferna sub umbris.
Nec vacuae charitis nomen inane gerunt,
sed bene per flatum divinae legis aguntur,
quo vivit passo turba renata Deo.
Jam micuit pietas, perfectaque nomina sanctae
justitiae, et clarum dat nova vita genus.
Aspice carnales, ut carnea vota sequuntur,
insitus at Christo nil nisi numen amat.
Neglecto carnis stimulo consurgit ad astra,
Spiritus optati quo jubet ire Dei.
Cura viro similis, plebs carnea non nisi quaerit
carnea, mens sancti non petit ima viri.
Aspirat, sursumque vocat, Christumque vocantem
audiit, et nullo pondere pressa venit.
Mortales hae carne sumus, sed morte subacta
Christus non iterum non moriturus habet.
Vivit, et ad vitam nos excitat, ipseque nostra
vita dedit membris vivere posse suis.
At lex carnalis superis, adversa favillis
avocat a nostro corda superba Deo.
Sic parit et mortem, vitae lucique repugnans,
dum stupet ad solis lumina, nocte perit.
Qui sapit (et) carnem nihilum sapit improba terra
Terra videt, terrae plus quoque lumen obest.
Nam terrena magis qui perspicit, illaque cordi
figit, de aethereis nil videt ille bonis.
Mors caro, mors sanguis, sed vita spiritus, in quo

cernimus ad flammam, te Pater alme, tuam.
Spiritus hic pacem tribuit, sed terra furorem
letiferum, radiis obstat et illa piis.
Hostis et in pulchrum carnis sapientia verum
perditur inferni castra secuta doli.
Obsistensque Deo longe ad diversa vocanti
se miseram summis implicat usque malis.
Contemnensque Dei legem, carnemque secuta
mens nequit ulla suo complacuisse Deo.
At vos per flatum carnis de lege supernum
eruta plebs domino nuper oborta pio.
Vivite conformes vitae radiisque receptis,
in vestro memores corde sedere Deum,
nam sacer in nobis flat vere spiritus, atqui
effugiet sanctus turpia templa Deus.
Turpia cum puris pugnant, ut frigora flammis,
et scelus et numen non simul esse queunt.
Spiritus in nobis vitae cupit esse, manetque
sponte quidem in nostris cordibus almus amor.
Almus amor, quem non delectant carnea, quique
vere habitat nostro pectore, si volumus.
Si volumus praesto est, animis hunc candida turba
suscipe, credenti nulla neganda tibi.
Sed neque sola fides faciet pia pectora Christo,
apta fidem pulchrum ni comitetur opus.
Baptismo solo qui se putat esse beatum
fallitur, hic vitam sub duce carnis habet.
Ni Christi vivum mens combibit enthea flatum,
illius atque animum firmat amore pium,
vitali succo castas implere medullas
non valet, aut domino plena nitere suo.
Pneumatis et nexu Christo conjungimur almo,
qui vacat hoc, nullum, dic tibi, lumen habet.
Quod si lex nobis vita, (et) pax Christus, (et) ipse est
virtus, quis vitiis jam locus esse potest ?
Expresset Christum plebs Christea, mortuus ille
dux fuit, at vitam nunc bene victor habet.
Ergo iter hoc Domini fratres imitemur amici,
et pars in nobis crassior illa ruat,
ira, Venus, nummique fames, et cetera terrae
monstra cadant. Nostrum nil male pectus amet.
Sic ruat hoc corpus, careatque libidine, vivat
Spiritus ut veras et bene quaerat opes.
Utque accensa super, circumvolet aethera votis,
mens pia, sic quaerunt optima membra caput.
Illius at victo qui Christum extraxit ab Orco
si bonus in vestris spiritus est animis.
Non erit hic vacuus, vivis micat utile donis,
numen et hoc vobis quod duce fecit aget.
Christum ille effractis evexit ad astra sepulchris,
nec justum gemina morte perire sinit.
Vos sic a vitiis quae mors est vera citabit.
Restituet vitae quod cupit ipse novae.
Exstinctumque nefas abigens et carnea vota,
conferet in saevos lumen et arma lupos.
Vivimus huic, ejus non ducit spiritus, illi

serviat efflato vita parata Deo.
Quid mihi cum carne est, puro quae restat amori ?
Turba sumus morti mortua, viva Patri.
Postquam divinum Christo bene coepimus haustum,
debemus carni jam nihil, omne duci.
Absit, ut affectu terrae mergamur iniquo,
nostraque Lethaeae vota morentur aquae.
Jam caro per Christum menti servire coacta,
disce pati flammis dulcia frena piis.
At vos ad vitam vero vivente vocati
ad mortem surdi ne properate rei.
Mors a carne furit, sed si vigor igneus illam
extenuat, falsas urit et illecebras,
vita erit, et luso tunc membra micantia monstro,
incipient vera luce referre caput.
Non est, cui timeas durus parere, tyrannus,
spiritus, afflatos non premit ille viros.
Dulce jugum, suavisque labor, non improba jussa,
et crucis amplexae pondera lenit amor
aspirat menti cum flaminis aura benigni.
Nil obstat Dominum quin petit illa suum.
Mens corpusque suo flatu ductantur, ab ipso
torpenti torpens frigora corpus habet.
Si vigeat flatus, vigor est in corpore laetus,
sic anima, affectu prava, vel alma, suo est.
Mensque, Dei quam flatus agit, vitaeque reformat,
est proles magni sanguine nata Dei.
Spirat enim redditque patrem, facilisque sub omni
pondere amat dulci docta placere patri.
Conditor a domino servum quia separat, ecce
qui servit, duro cogitur ille metu,
pressus et officium peragit, vos libera Christo
turba, nec in vobis causa timoris erit.
Hi timeant qui vincla volunt, rursusque flagellum
legis, (et) ad solas flectere corda minas.
At vobis Domini vera, quis luce beati
flatus adest, pleno est pro duce verus amor.
Non opus est misero sensus arcere timore,
quos agit infusi flamma favorque Dei.
Spiritus ipse Dei gnatos vos fecit amici,
hoc precor, a summo quaerite summa Deo.
Servilisque timor regali cedat amori,
qui sibi jam dulcem sentit adesse patrem.
Ah pater, ah genitor, quae nostra est gloria patrem
dicere, quem nostrum noscimus esse Deum.
Hoc est a summo praestatum munus amore,
ne servus Dominum nesciat esse patrem,
Quid timeat carus domino ? Quid filius ejus
non speret ? Christo quid neget ipse parens ?
At quia jam faciles nutu, verboque parentis
vivimus, afflatum dat pater ipse suum.
Constet et ut veri sobolem, nos esse beati,
dat nobis verax pignus amoris amor.
Hic nos heredes sceptro promittit eodem,
ut genitos vero cuncta tenere bono.
Cuncta simul primo per quem Pater omnia nato,

mens pia communem coepit habere patrem.
Congenuit Christo, regnum veniemus ad almum,
ille prior, socios perferet ille suos.
Ductor ovans, secumque ligans, summusque sacerdos
offeret aeterno semina viva patri.
Sed non ante datur, divinam scandere sedem,
haerere et domino tempus in omne pio,
quam Christo similes agni, victoque dolore,
pergamus recta qua prior ille via.
Ille malis passis regnum pervenit ad illud,
quod patris ad dextram numine plenus habet,
dedecus ut patitur, culmen sibi coepit honoris,
quodque humilis, summum surgit ad imperium.
Aspice ut angelicas hic fertur ad astra per ulnas,
qui modo tam diro funere caesus erat.
Aspice ut innocuus distillet balsama vultus,
quem modo sub Malcho scis genuisse fero.
Aspice, diffuso rorati sanguine vepres
ut sint purpureis lilia mixta rosis.
Aspice, ut affixae sub iniquo vulnere dextrae,
effundant toto tempore divitias.
Ut spiret, pariatque bonum, vitamque decusque,
quod latus ignari perforat hasta viri.
Mortuus hic tandem vivit victorque laboris
regnat, et in superos jus habet ipse choros.
Et quicumque volet divina reposcere regna,
hoc ducis exemplo, convenit orbe pati
vis Christi sceptrum ? Christi perferre labores,
non pigeat, pretium funeris astra tenes.
Non pigeat, superanda omnis fortuna ferendo est,
si mundo gemitus dat brevis hora suos.
Spes tua de aeterno est, brevis est labor, optima caeli
Pascua, sed modico est tempore poena levis.
Sic promissa viris Christani gloria regni.
Et nisi post fletus non datur illa pios.
O nos felices, quos plagae et vulnera monstrant,
ad caelos veram carpere posse viam.
Ne turbent te plaga, labor, funusque dolorque,
maxima pro parvis mercibus empta vides.
Gaudia venturo numquam interitura sub aevo,
pro brevibus lacrimis quam bene justus emis.
Pro leto vitam, pro plagis regna Deumque,
pro terra aeternas paupere divitias.
Adde quot et variis subeunda pericula terris,
dum rapidus fragiles quaerat avarus opes.
Cantaber adveniens geminam mercator ad ursam
tempserit horrifici murmura saeva sali ?
Mercatura Deum timeant quid corda beantem ?
Quis dare pro Domino vir neget ulla suo ?
Inveniens pulchram quis non dabit omnia gemmam,
ut capiat ? Frater quid tibi pluris erit ?
Quid super aeternum repetas ? Quo victa labore
mens pia propositi, non emat ore Dei ?
Interea regni sancta tibi morte parati
a vero pignus numine certus habes.
Non tamen hic plena est saeclo dum vivis in isto

gloria, securo qualis habenda polo.
Entheus hic gustus divino afflatus ab ora
dat quasi transennae signa videnda boni,
nescio et an gustus, expertae credite menti,
non valet hoc verbis lingua referre suis,
plenus at ille decor, perfectaque gloria vitae
tunc aderit verus cum sine nocte dies.
Corpora cum tandem pavidis extracta sepulchris
non possint damnis, vulnere, morte, premi.
Interea selecta cohors servata perempto
surgente et flatu membra tegente suo.
Exspectat, maesti simul omnis fabrica mundi,
cum Pater electos ducet in astra viros.
Cum Deus omnipotens lacrimas absterget ab almo
corpore, ne liceat tristia posse pati.
Cum vesana fames auri moritura superbi,
plenaque divini vasa liquoris erunt.
Nec nos hoc tantum, sed cuncta haec machina votis
optat ad obsequium nempe creata virum.
Dumque viri patimur, patitur velut ipsa laborem
machina, quae nostris corruit icta malis.
Infelixque simul nostros ut questa labores
deflet et exspectat cum gravis umbra ruat.
Ac elementa simul, nostro ceu nubila casu
conciderint, illo pulchra futura die,
et non ante suo sperant gaudere decore
quam genitis pulchri sint data cuncta Dei.
Nunc velut in tacito damnat mala saecula luctu,
et tamquam humano prodita more gemunt.
Perfectumque orbem cupiunt, tantumque laborem
spe tolerant quoniam justa paterna ferunt.
Solaturque malis, quod se non sentit in aevum,
fabrica sed certo maesta futura modo.
Scilicet usque sui pereant contagia morbi,
nec mentes proprii corporis arma tremant.
Tunc mundus viso celebrans nova gaudia vero,
accipiet donum tempus in omne suum.
Interea pugna est cunctis, aestusque, vicesque
terra, aer, motae perpetiuntur aquae.
Ipsa quasi humano torpescant sidera somno
saepe vices passo lumine maesta silent.
Quin etiam angelici flent vulnera nostra manipli,
aula Dei nostris condolet ipsa malis.
Denique nobiscum quis non gemit ? Ut pia mater
parturit, heu, lapsos machina tota viros.
Nobis cumque jacens finem requiemque laborum
optat et occulto poscit amara sono.
Nec solum ignoto quae turba est morbida vero
reliquias prisci sentit inesse mali,
nos quoque, qui missi divino afflamur ab ore,
dextera quos primis Christea potat aquis.
Tot sumus obstricti plagis dirisque flagellis,
ictaque continuis corpora nostra malis.
Hinc varii vitae casus, morbique famesque,
hinc furit in nostros improba turba sinus.
Non ignara mali miseris succurrere discit

mens nostra et fluctus ingemuisse feros.
Optamusque diem domini, quo corpus in aevum
accipiat salvis integra membra viris.
Et crasso pereunte nitens exsurgat in omne
robur et in flammam candidus ignis eat.
Quod tamen interea duris nos percutit iris,
quicquid id est, sceleris quod ferus ultor agit.
Spe ferimus, laetique salo pugnamus in isto.
Firma quies victis nempe futura malis,
et divina salus post vulnera nostra videnda est.
Solamen lacrimis et dabit illa piis.
Gloria nostra manet post proelia victa, virosque
spes movet haec, superas concipe victor opes.
Quod speras summum est, nihil est quod conspicis (omne).
Tendit ad aeternum spes tua firma bonum.
Apparet nondum sperata fidelibus ingens
gloria, cur sensum terra morata tuum est ?
Non spes de visis, visum supereminet omnem
quod fuit optandum nocte dieque bonum.
Quicquid habet mundus prima quod fronte videtur
dulce, fuge, a votis sit procul umbra tuis.
Non erat hoc illud quod spes tibi firma parabat.
Illud ovans ignis, non levis aura tenet.
Quod videas hoc sperne precor, non optima noster
visus habet, non has spes tua quaerit opes.
Spesque fidesque simul, divina negotia tractant,
sed neque ab his oculis cernitur ipse Deus.
Credimus in Dominum, quo non licet usque videmus
speramus tandem patre ferente frui,
hinc venit in bello felix constantia nostro,
invictos duris quae facit esse malis.
Et licet afflicti pelago jactemur in alto,
expedit hoc animo quem Deus igne probat.
Spiritus est etiam fragili cum corpore pugnans,
nec sponte ad jactos hinc sinit ire dolos.
Consulit, hortatur terrestria linquere vota,
et monet empyrei regna petenda poli,
aspiratque Dei flatus ductatque movetque,
adjuvat, illapsu hoc fit levis ipse labor.
Erigitur perstatque animus, toleratque, vigetque,
motus et ad patrem fortior igne volat.
Hic docet optandum fuerit quid quidve precandum
Spiritus, et rectam monstrat ad alta viam.
Nam pia mens misero cum sit nimis inscia claustro,
utile sub sensu non capit omne suo,
quid sibi conveniat nescit, plerumque salutem
dum petit, ignorans, heu, sibi virus amat.
Ille petit vires, periit sed viribus, alter
magna loqui, exitio sed sibi lingua fuit.
Pluribus horrendos optata pecunia casus
intulit, auratas sors petit atra domos.
Adversa optamus miseri, cupienda timemus,
si pia, non apto poscimus illa modo.
Spiritus at recti formam lumenque Deumque
sentit, et aetheriis gestit adesse choris.
Affectu et sancto motus pia vota precesque

dat facilis patriae tactus amore suae.
Ipse etiam summus divina silentia doctor
astruit, et veris imbuit ora sacris.
Ipse preces tacitas divino affamine motor
dirigit ignoti claustra sub alta Dei.
Utque sit hoc majus Domini clementia veri
utile pro servis postulat omne suis.
Prospicit et caris bonitas nostrumque reposcit
lumen, ut erectis lux micet alma viris.
Et quasi pro nobis doleat pereuntibus, hic ut
optimus est propria voce rogatus adest.
Vox ejus nostro non enarrabilis ore,
nescio quo affectum mens parit alma suum.
Sed tamen has voces, seu sacra tonitrua numquam
audita aut verbi sunt data signa boni,
aut charis, aut donum, vel flamma, aut quicquid ab uno
ente fluit, nullis fas tibi ferre notis.
Quicquid id est, tacitum est, Deus alta silentia laus dat,
justa quibus verum mens habet ipsa suum.
Funde preces tacitas (crimen procul) audiet illas
qui movet has, votum jam tenet ille tuum.
Funde etiam voces castas, psalmosque canendos,
nec spes a magno pendeat ipsa sono.
Sed Domino vitae, cui mens accensa loquatur,
amplectens socium laeta marita Deum.
Quum cupias aliquid terreno a principe posces
multa loquens, et sic vix tibi dona dabit.
Et nisi sorte tones non audiet, at Deus orbem
lustrat, et ex imo pectore vota capit.
Non opus est vano reboantia murmura gestu
fundere, cuncta parens quae velis ante videt.
Et quae conveniant dabit omnia, nam neque poscit
spiritus a justo dissona danda Deo.
Sed pacem, rectumque animum, vitamque salubrem,
non sunt haec, magnus quae neget ipse Deus.
Est bonus, est vitae dator ipse libentior almae,
praevenit et donis optima vota suis.
Si terram vitiumve petis, crimenve nefasve,
quid mirum votis ni favet ille tuis ?
Mater ut indoctis gladium non praestitit annis,
sic tibi quae noceant denegat ipse pater.
Aspirat tantum sanctis justisque bonisque
praesto est et votis consulit ipse piis.
Usque sub amplexu votorum summa beato
sit data, servatis sit decus omne viris.
Interea nihil est quod nos trepidemus ab ipso
contecti, est famulis duxque caputque suis
hostis adest, simul atque favor divinus in hostem.
Quidquid erit, verum non valet esse malum.
Aspera sors, plagae, morbi gemitusque dolorque,
si toleres, magni causa valoris erunt.
Causa boni juto est diri patientia damni,
sponte quidem patiens non miser esse potest.
Cum premitur felix, casu nec laeditur ullo,
mersus et in tumida tunc quoque victor aqua.
Tantum opus est Dominum te regna ad certa vocasse,

et favor a firmo numine tantus adest.
Exitus in Domino est, sed summa capessere dona
non dubites firmi, luce vocate Dei.
Non temere elegit, nam qui ventura sciebat
praescivit flammis corda paranda suis.
Insertos proprii voluit sub corpore gnati,
inque Deo divos, principis instar, eos
victores mortis claro gaudere triumpho,
quos videt, et durum rumpere carnis opus.
Ipse triumphator spectandus in agmine primus
alta super caeli culmina Christus ovat.
Ut simili pompa victo regnemus Olympo,
si sequimur caesum mortua membra caput.
Et sic in multis genitis prior ipse pararet
regna patri, ut populi dux erat ipse sui.
Ac prior in socios fundat sua jura sequentes
jus illud, partos quo tenet ipse polos.
Quod tamen instituit saeclis venientibus ultro
perficiet, gratis plena erit aula viris.
Quos Pater omnituens vero praedestinat ore,
his dedit auditas tempore legis opes.
Nunc visas, visasque palam, veroque receptas,
lectaque carnato numine membra vocat.
Quoque magis speres quae sunt tibi danda vocato,
at quae te magnus destinat ante Deus.
Impietatis onus perpessa morte peremit.
Duxque piusque agnum te facit esse pium.
Est pietas signum, quod sis venturus ad arces
empyrias, animo si petis alta tuo,
Nonne vides Christum divini Pignus amoris
huic dare, qui vitium numina vincit amans ?
Tergeminamque Hecaten tria criminis ora nefandi
rumpere, num parvum luminis indicium ?
Decrevit, praestabit, erit pulcherrimus ordo
integer, e numero nulla peribit ovis.
Vis esse ex numero, tantum ne obsiste vocanti,
en vocat. Infernos tu modo linque lupos.
Linque lupos, agnum sequeris pia turba decorum,
agnus et iste tibi summa decoris erit.
Summa Deus, Deus atque agnus, motatque, regitque
agnicolam, et flatu servat ovile suo.
Non sentis flatum ? Justo florere decore
Te facit, affectus seminat ille pios.
Nota charis, regnumque Dei, bonitasque, voluntas,
illustrat mundos qua pater ipse animos.
Circumstat te flamma nocens, Stygiique decembres,
et furit elatum mente jacente lutum.
Fide tamen, quis non divinis fidat in armis ?
Fide Deo, dextram jam dedit ille suam.
Quis timeat vitium, districtaque tela furorum,
Tartara vel, Christo si duce tectus adest ?
Pugnat pro nobis Dominus, nihil usque timendum,
cedet flamigero torva leaena Deo.
Si Deus a nobis, contra licet improbus anguis
saeviat, a nobis hoc duce victus erit.
Vincimus infernos objecto principe morsus,

et vitium in nostro vincimus omne Deo.
Argumentum ingens, manifestaque signa favoris
jam dedit, a nostro sanguine corpus habet.
Ignoscensque pater culpas in saecula nostras,
gnatum pro nobis omnibus exposuit.
En per nostra sinit dilectum crimina gnatum
mactari, lapsos sic amat ille viros.
Carus erat patri super omnia filius, et tu
carus eras gnatum, cui dedit ille suum.
Tolleret ut miseros demittitur, utque peremptos
restituat vitae. Pertulit ille mori.
Caesis vita datur, quid non speremus ab illo,
pro nobis actum cui placet esse reum ?
Hostibus ille datur, quid non speremus amantes ?
Qualis erit frater, qui bonus hostis erat ?
Incipe Christanos animos, tibi traditur aether,
et cum donato sunt bona cuncta Deo,
cui genitum dederit, nihilum Pater ipse negabit,
posce, potens, votis nulla repulsa piis.
Si decus illud amas hominum quod carne recenti
anteaquam patres transgrederentur erat,
justitiaeque cupis fructu gaudere beato,
accipe, cum summo cetera dantur hero.
Tantum opus est, Christo nascentem suscipe flammam.
Ecce tibi in dextris vita salusque tuis.
Non licet hinc longis Adamos Evasque querelis
impetere, electis nil nocet Eva viris.
Tu tibi non noceas, nemo est qui laeserit alter,
subduntur votis noxque scelusque tuis.
Terra, polus, Furiaeque graves, Erebique furores,
non te peccantem ni velis efficient,
at qui non peccat, Deus est, in corpore Christi
insitus, o justos quanta corona manet.
Peccasti, fateor, sed purum reddidit insons
Christus, in abstersis et micat ille viris.
Audeat hos quis nam duro accusasse furore,
quos mundat mundus sanguine, luce, Deus ?
Quem servata Deo timeant pia pectora justo ?
Aut contra Dominum, quis queat ire suum ?
Irruat in sanctos quicquid sub vortice leti
fervet eos dominus servat ab igne pius.
Irruat in Paulum Saulus, nihil ipse verebor.
Flamma Dei maculas ussit amica meas.
Quis me condemnet justo servante cruore,
non Christus, namque hic dicitur Emanuel.
Qui moritur patiens, ut sicca virescere corda
donet, et ad dulcem posse redire patrem.
Qui tumulo exsurgit, tenebris et morte peremptis
e tumulo, ut caesos ductet ad astra viros,
qui sedet ad Patris felici sanguine dextram,
nosque pecus gremio confovet ipse suo.
Non Pater, hic proprium miseranda ad funera natum
misit, ut electos servet ab hoste viros.
Non pneuma, ad vitam flammis accendit, et armat
nos Deus, et rectam monstrat adire viam.
Excubias homini vigiles, ignesque beatos

impluit, (et) quo sit vita petenda docet,
sancta trias nostrae leto invidiosa saluti
consulit, et Christi sanguine donat opem.
Quis damnet ? Si crimen obest, jam funera Christi
corruit, a dextris (et) jacet ira tuis.
Ultor erat quondam ferro metuendus et igne
suetus in exosos bella ciere viros,
victus et a Christo divinis occidit armis.
Hoc facit, ut nostra jam ruat ille manu.
Adde, quod et magnus caro pro corpore Christus
orat, pro nostris et dolet ipse malis.
Proque suo patrem populo interpellat amicis
vocibus, et judex causidicusque favet.
Monstrat opes, quibus ille reos a crimine lustrat
sanguine commixtam maximus emptor aquam.
Monstrat purpureo radiantia serta liquore,
et latus et clavis vulnera facta feris.
Hoc pretio caros ab amara protegit ira,
et fugat haerentes nostra per ora canes.
Quis damnet tanto tutatum vindice ? Quis me
separet amplexu virque deusque tuo ?
Gratus ero si das quo sim tibi gratus amorem.
Mens precor (et) flammis ardeat ista tuis.
Teque Deum vermis plusquam dilectus amabo.
Sitque tui noster fructus amoris amor.
Te sequor en tua sunt mea pectora, sustinet illa
dulcis amor, nullis terreor ipse malis.
Afflictus, vinctus, nudus, gladioque resectus,
proditus esuriens te tamen usque sequar.
Perstabo, tu tela dabis, quis vincere possim,
nec duri incursus, nec novus hostis erit.
Haec adversa piis ovibus ventura manebant,
mors tamen in Domino nil nisi vita meo.
Quicquid erit, nec me videant modo Tartara vinctum
dulce erit et gratum te modo, Christe, sequar.
Omnia perpetiar nulla superabilis umbra,
dum tua lux oculis fulserit una meis.
Tu me victorem, per te, quia justus, amabis
assistens pugnae motus amore meae.
Te moriar moriente lubens, surgente resurgam
unus et in nostro pectore victor eris.
Unus amans vinces, et te vincemus ovantes,
obruet innexos nulla procella tuos.
Sed charitas quae cuncta potest hominesque Deumque
uniet, et nodum non teret ira pium.
Ast ego numen amans quocumque potentius igne
in Domini sancto robore firmus ero.
Nec me jam Domino carum divellet ab ipso
terra, nec angelici turba verenda chori.
Non chaos, aut caelum, non his contenta duobus,
distracta placido viscera nostra Deo.
Mens mea si domino non sit deserta marito,
divini conjux semper amoris erit.
At certus, nec fallor enim, per saecula nulla
tam bene quaesitas pellet amator oves,
sed qui plus aequo, ficto confidis amore,

respice, mendacem respice, pellet ovem.

CAPUT NONUM.

At quicumque volet Christani insignia regni
sumere et electos inter adesse viros,
invidiam fastum, terrenaque vota relinquat,
nam scelus et charitas non simul esse queunt.
Crimen, amor, duo sunt, puro si vivis amori,
hunc sequere, in Christo jam via nota meo est.
Atque utinam ad Christum Solymi vertantur inermes
lucescatque suum Sara secuta Deum.
Procurator abi, thalamum petit ipse maritus.
Quid facis ? Ah, domino regna relinque tuo.
Jam, sponso veniente, sile. Ni cesseris illi
legifer, o Moses, turpis adulter eris.
At sibi persuadent Solymi, satis esse, quod illis
Abramo datus est principe legis honos.
Nil horum, sed purus amor, charitasque, fidesque,
per Christum ad summum te trahet usque bonum.
Si sequeris legem, fructum tibi suscipe legis,
ecce tibi Christus lege petitus adest.
Proh dolor ! Hunc coepit tenebris gens ethnica fractis,
Abramides donum non capis ipse tuum ?
Non odio dixi generis, licet improba quaerat
vincla, mihi et viva perfida turba Deo.
Testor dulce caput sociis pereuntibus ingens
me miserum interno conficit igne dolor.
Meque lubens cunctis damnatum exponere poenis
optarim, sociis sit modo vita meis.
Dum mea gens plene Christo societur in uno,
dispeream, si non sit mihi dulce mori.
O jam si Abramidae quod sunt in carne, fideque
sint simul, et veri gesta sequantur avi.
Hoc primum decuit, quem lex promiserat illis
sumere ; quis dignis temperet a lacrimis ?
Hoc super omne genus, regi sibi legerat uni
conditor, ut gnatos texerat atque suos,
ipse alias gentes sanctis arcebat ab aris,
haec habita ut caro nata parente soror.
Huic dedit, ut pavido calcaret caerula ponto,
ducitur et magni lumine recta Dei.
Idola haec tempsit nec daemonas aere locavit
nec dedit a saxis corda regenda suis.
At coluit caeli dominum terraeque marisque,
a quo docta satis jusque piumque fuit,
pactaque cum domino feriit pia foedera sancto,
et tulit a proprio mystica sacra Deo.
Huicque dati vates et candida turba videntum,
quae Christum verbis protulit ante piis.

Cui seriem vitaeque jubar, flumenque decoris
ante canunt, veri gesta fidemque boni.
Sic hominem pinxere deum, vitamque necemque
principis, et calamo cetera sacra pio,
ut dicas vidisse oculis, stilumque prophetae,
si sapis, hunc verum dixeris historicum.
Adde, quod est magnum, claris oriuntur ab illis
qui vere illustres, et decus orbis erant.
Magnanimi heroes lucem vitamque sequentes,
quorum vix virtus altius ire queat.
Abramus pater, Isacus, plenusque Jacobus,
et qui quod videat numina nomen habet.
A quibus humano dignatus sanguine Christus
nasci, qui nitidis lumina monstrat avis.
Cognati Christo dubitent cur credere Christo ?
Quis timeat socii fraude perire pii.
Quid sequeris veteres, novus pluit iste vigorem
hic tibi pro cunctis patribus unus adest.
Illi homines tantum fuerant hic virque deusque,
illorumque vigor hoc duce tantus erat.
His nodum natus praestabat robora Christus,
semper ut in vivo numine, numen habet.
Mysticus est Christus veteres quicumque per annos
floruit, in sancto pectore Christus erat.
Abramique fidem Christus dedit, atque Jacobi,
dat nomen proavis unicus iste tuis.
Cum prius Isacus lignum referebat, ut idem
arderet, dura sub cruce Christus erat.
Ad puteos, Jacob, Christus erat. Inclytus alta
pocula dat, vivas hic parit unus aquas.
Cum videt Israel dominum, videt unus in illo
Christus, (et) hic vivo semine semen erat.
Qui refugit venerem tunica spoliatus Ioseph,
Christus erat, simili venditur ille modo.
Calcavit vitium constanti pectore saevum,
Infernos moriens Christus et ipse duces.
Rex Salomon primus fundati gloria templi,
quis nisi qui templum pectora munda facit.
At David, qui castra quatit Philistica, noster
Christus erat, populi duxque paterque pii.
Hic Deus, hic et homo, titulum sibi vendicat omnem,
quo tibi tam dulces ante fuere patres.
Hic datus est solus, per quem pia vita quiesque,
et datur electis paxque salusque viris.
Nec quia non fuerit populo susceptus ab omni,
obsistet, summo nox inimica bono.
Perdentur sontes ultrici crimine, sed non
perfidus electis est Deus ipse suis.
Quod promisit erit. Promissa reposcere dona,
ad veros tantum pertinet Abramidas.
Non carnis sed mentis opus promissa fideli
accipiet, generi non data sed fidei.
Testis sermo Dei verax. Ecce, inquit Isaac
semen erit, toto quod sit in orbe decus.
In gnato fidei semen promittit habendum,
sic caro non semen, sed dabit una fides.

Ille puer Christum typica referebat in umbra,
filius Abrami nil nisi Christus erat.
Saucia jam vetulae marcebant viscera Sarae,
debilis et conjux frigidus atque senex.
Exulat a vacuis thalamis ingrata libido,
languidus effeto corpore, torpor erat.
Sed genuit, genuitque fide, non robore carnis
a vero effectus nempe parente pater.
Filius et fidei tales generare nepotes
debuit, et dignum semine semen amat.
In virtute veni sceptrum, qui quaeris avorum,
virtuti veras dat pater unus opes.
In virtute veni, nam lux a carne favorque
non datur, a lumbis non bona, sed meritis.
Non cunctis clari promissa est gloria regni.
Ad gnatum Sarae pertinet illa piae.
Obtinet Isacus veri promissa parentis
sunt alii, ast alios quis neget esse notos ?
Esaus,et Jacob tradunt exempla gemelli,
quod superat carnis jura paternus amor.
Ecce minor natu regnum suscepit avitum,
divinisque oculis ut nothus alter erat
de clausis utero matris Deus inquit, Iacob
dilexi, Esauco, est non mihi gratus amor,
hunc amat, hunc odit communis conditor, hos quid
discernit, geminos ne Deus unus amet ?
Scilicet ut maneat lectoris in ordine summo
propositum firmi tempus in omne Dei,
una duos, mater, nihilum patrarat uterque,
sed tamen haec ambos dixerat ante videns :
"Major apud matrem quia serviet ipse minori,
hac Deus elatos territat arte viros.
O bonitas, cur sic rector decrevit Olympi ?
Dic mihi decretum Christea musa sacrum ?
Scilicet in vitae donis prior edita sanctae
posterior misso turba futura bono est.
Et jam saxicolis Christo lucique receptis
gens Hebraea sacro sera videnda toro.
Hinc major natu soror excessura minori,
quod fugit a domino nocte sepulta suo.
At minor assurgens dilecti ad signa parentis,
a flatu non a sanguine major erit.
Nec miseris oculis verum aversata parentem
grandior in regno debuit esse pio.
Huic nihil esse satam nocuit de semine pravo,
nil juvat huic, lectos quod sibi dicit avos.
Aequat amor cunctos qui non nisi crimina damnat,
dona super meritum det licet alta pium,
si petis Esaucum cur verax oderit illum,
ante puer mitis quam queat esse nocens,
in promptu causa est, nam qui ventura sciebat,
crimina ab Esauco damnat amanda reo.
Odit in Esauco crimen, moresque superbos,
non hominem, cujus conditor unus erat,
nam bonus aeterno qui conspicit omnia vultu
cunctum sub claro lumine tempus habet.

Nec magis hunc possunt quae sunt ventura latere,
quam praesens modico quod videt hora sinu.
Contrahit aeternus pariter praesensque futurum,
lapsurum ut lapsum jam videt ille reum.
Non odisset eum, ni cognitus ante fuisset
error cui justus displicet ipse Deus.
Justus enim damnatque nefas aeterna voluntas,
prava odit justus, rectaque justus amat.
In causa est odii, sceleris quem praespicit actus
qui bonus adversum nil nisi crimen habet
judiciive Deus causa est quia justus (et) odit
crimen, et a cunctis discrepat ille malis,
non odisse nefas, non est fas cuncta videntem
pectora causa sui sic sibi quisque mali.
Justitia ast odii causa est, quia justa, malumque
damnat, ab admissis sed tua culpa venit.
Hoc odium non est rabies armata nocendi,
ne tu terrenis numina cerne oculis.
Non ira insano varium concussa tumore,
quae vomat ut motus hostis in hoste feros.
Optima sed factis facies aversa malignis,
ulta nefas oculis quod videt illa piis.
Judicium hoc odium est sceleris, quo singula librans,
aversum a pulchro nil probat esse bono.
Praescit quod damnat, sed non quod praesciat, odit,
errantem at prava quod videt ire via.
Nec quia praescitus domino miserabilis error
hic fuit ille tui causa furoris adest
sponte cadis, quicumque cadis, videt ille cadentem,
non facit, a casu dum licet usque tenet.
Dum licet arbitrio posuit nam singula nostro,
hoc satis est verum quod tibi monstrat iter.
Quod vocat errantem, quod flammis excitat almis,
quod movet, in factis adjuvat atque piis.
Nec peccans causa es quod te Deus ipse videret,
nec causa est sceleris quod videt ille tui.
Ille videt, quia cuncta videt, tu visus ab illo
non pulsus, tantum quod cupis illud agis.
Sic scelus ille videns sceleris ratione malique,
damnat et a summo dat bona cuncta bono.
Optimus et gratum cum diligit ipse Jacobum,
non merito merces, munus amoris adest.
Anteaquam natus puer est dilectus, amoris
hoc opus, haec veri gratia sola boni.
Nec quia venturam vitam meritumque videret,
hunc amat, a solo numine venit amor.
Nil facimus, quod nos Dominum compellat amare,
nec nos pro nostris mercibus altus amat.
Nil nos de nobis, nobis nihil, indiget ille
nullius (et) liber quod velit illud agit.
Estque voluntatis meritum, quum deserit umbras
quum sequitur radios sed tamen acta pios.
Acta Deo, per flata Deo nisi traxerit illum,
optimus ad vitam nemo venire potest.
Lnemo potest, et quisque potest, hoc discite, vires
nullus habet veras, ni Deus affuerit.

At quia semper adest auctor Deus, omnis amantem
invenit exquirens. Arbitriumque valet.
Statque volentis honos verum tenuisse volendo,
vera tamen charitis gloria, non meriti.
Nil meruit sub ventre puer, sed conditor almus,
vult et amat servum quem videt esse suum.
Vir bonus ille puer, nec valvas clausit amanti,
pervia divinis dat sua corda rotis.
Sed non causa puer, Deus hunc quod summus amaret,
una est causa bonus hoc in amore Deus.
Acceptat bonitas quia vult, velut ipsa coronans
munera, quae donis fecerat illa suis.
Si justi, recto si non erramus ab uno,
spiravit nostris cordibus ipse Deus,
ante movet, motosque juvat, servatque levatque,
sic meritum factis dat pius ille piis.
Currenti cursum Dominus, votumque volenti
praestitit, ad rectam nos trahit ille viam.
Ergo et quod facimus, magni sibi gratia Patris
vendicat, illa bonum mentibus inseruit.
Nam quod debetur meritis, debebitur illi,
qui traxit radiis ad bona facta suis,
debet ut auctori quo sit lustrata moventi,
mens quod habet, meritum quod vocat illa suum.
Nam quamvis justus justis quid debeat actis
per se, qui numquam non bonus esse nequit,
pendet ab auctore hoc totum, debetur eidem,
ut sine quo ad lumen non satis ullus erat,
cum majora tuum credas meruisse laborem,
debebis magno tunc magis ipse Deo.
Nam dedit hic quicquid, quo tu meruisse putabis,
debita sunt igitur non tibi sed Domino.
Finge duos dominos pariter justumque piumque,
quae petis a justo debita, redde pio.
Namque misertus opem dominus donavit ab uno,
qua posses factis quid meruisse piis.
Si poscis, persolve prius, nihil ipse tenebis,
nam sibi justa pius vendicat acta Deus.
Ille dedit meritum, quo tu tibi praemia poscis,
sic facta a solo sunt bona cuncta Deo.
Quid faceres vermis, ni te Deus ipse creasset ?
An nihilum meritis posceret astra suis ?
Quid si non miserum primaeva clade peremptum
sanguine, te et viva tergeret emptor aqua ?
Quid si post sacros latices ad prisca reversum
crimina, de exoso non levet ille luto ?
Quid ni movisset sensus, animique soporem
discuteret, radios funderet atque suos ?
Quid si non adsit factis, ductetque, regatque,
adjuvet et praesens sit bonus atque favens ?
Disce tuum lumen divinae ascribere flammae.
Et quicquid magno sit tibi, redde Deo.
Redde Deo. Namque ille dedit. Dimanat ab illo
quicquid habes. Meriti pars quoque parva tui est,
servatumque virum divino munere crede
Servatum, est vero gloria tota pio.

Damnatumque suo damnatum crimine. Fecit
in merito, et poenis, has scelus, illud amor.
Nam Deus officium cunctis ita temperat actis,
ne sit de justo justa querella bono.
Sit quod ames, et agas grates, quo nempe queraris
non habeas telo saucius ipse tuo.
Nec sic indurans animos aufertur ab illis ;
cogat ut ad miserum velle venire malum.
Sed patitur duros, justi ut manifestius alti
sit decus, et plexis dextera nota malis.
Cera focum fugiens, absenti a lumine dura est
dura tamen, flammam quod fugit illa piam.
Cuncta equidem fulgens oculis sol aspicit aequis,
intrat ubi clausam non videt esse viam.
Obnupsisse viam fecit tua culpa calori.
At quod dura riges, hoc calor ipse facit.
Non ut causa tuis tenebris, sed dicitur absens
duratam flamma nolle movere sua.
Distat enim pulsusque latet, duroque remotus
objice, cum tenebris non simul esse potest.
Sic bonus esse absens quod stat tibi proximus, et cum
tu velis, in radio te ferit ipse suo.
En Pharao Pharius domino duratus ab alto
dicitur, ut coeptis permanet ille malis.
Non quia duritiem verax immittat amator,
sed caecum tenebris quod sinit esse suis.
Hunc poterat judex primo confundere leto,
exspectat, tandem poenaque sera venit.
Ut justo exspectante magis notescat in orbem
gloria, et irati nomen amorque Dei.
Et cum lucifugas absorbeat unda catervas
constet in electis has periisse malis.
Quid furis ? Aut qua spe terrena in faece moraris ?
Sera licet cunctis poena parata reis.
Sed video, teneras daemon mihi fascinat aures,
telaque in aeternum torquet acerba patrem.
Inquit enim : "Si sponte Deus miseretur, et idem
indurat, verbo qui movet astra suo,
cur induratos accusat candidus ipsos ?
Nil est quod magnus non velit esse Deus.
Quis restet Domino, valeatve resistere summo.
Quem penes imperium pulveris hujus adest ?
Haec indurantem vincant mea pectora regem ?
Aut valeant durum non habuisse Deum ?
Imputet ille sibi quod nos peccamus ab illo
deserti. In culpam convenit ille meam.
Ni me indurasset, tenebrisque relinqueret, isdem
sarcina non lumbis tanta futura meis,
si Deus omnipotens, poterat mihi fundere solem,
rupisset somnos ut pia flamma meos.
Si fuit ille bonus, radios mihi nocte jacenti
cur negat ? Heu servum deserit ille suum.
Ah miser infelix, quae te dementia raptat ?
Accusas magnum parvula musca Deum ?
Accipe quae teneas. Vere est divina voluntas
libera, sed damnum non facit illa tuum.

Causa mali non est. Nec sic indurat, ut ipse
immittat voto prava sequenda tuo.
Distulit exitium pietas. Sed dura tyranni
mens fuit, et flammis restitit illa piis.
Ecce Dei lumen. Campos diffusus in omnes
est Deus. Ad verum te citat ipse bonum.
Impluit illapsas charites, hortatur. Et instat,
ut surgens flammae des pia corda suae.
Numinis ecce tibi flamma est oblata volenti,
excubat ad valvas duxque deusque tuas.
Mens cera est. Sol ipse Deus. Si cera calori
das aditum, blando lumine frigus abest.
At si a sole fugis, vectesque imponis acerbos,
ne valeat claustro flamma nitere tuo.
Quid quereris ? Si dura riges, tua culpa rigorem
fecit, erat valvas flammifer ante tuas.
Ni portam obstrueres radiis, liquefacta caleres,
sol erat. A proprio frigore vulnus habes.
Sol absens causa est, quod tu sis dura, sed illum
absentem somno tu facis esse tuo.
Tu rea mens causa es quod sis durata calori
obvia cum flammam pellis ab aede piam.
Quid petis. Haec lux est. Tenebris non convenit ullis,
vis tibi fundantur lumina, pande locum.
Pande locum vitiis vacuum, passumque calori,
ecce prior voto lux erit alma tuo.
Si restas claudisque viam, frustra optima poscis
lumina, si dandis limina, lumen adest.
Nec quia cuncta potest Dominus, sperabis ab ipso,
quod poterit sceleri forte favere tuo.
Sanxit in aeternum legem, qua judicat orbem,
aeterna ut duris sit data poena malis,
vis non damnari, culpam fuge, linque malignum
noctis iter, vero vis bona fide bono.
Vis non durari, tenebris exsurge repulsis,
vult habilem radiis te Deus esse suis.
Poscis et a Domino, quod det tibi lumina claro,
recta petis, sed tu limina clausa tenes.
Tu tibi divinae clausa haec premis ostia flammae,
unde tibi, qui te dirigat ignis erit ?
A bonitate petis, bonitas justissima, quae non
unum cum vitiis est habitura locum.
Dissidet a pravo bonitas aeterna, nocens tu
quid petis ? A cuncto discrepat illa malo.
Optimus aequales radios non ipse jacenti
denegat, ex animo flamma repulsa tuo est.
Semper adest bonitas, et non admissa superbis
liminibus summo dicitur usa bono.
Nec crede injustam quod sit bona. Justior illa
quae melior. Falsum quis putet esse Deum ?
An queat omnipotens nostro tenebrescere somno ?
Aut concors vitiis hic velit esse malis ?
Linque scelus, si vis aeterni foedera sancto
pande fores, si vis lumen habere jacens,
limina pande, precor, vitiis occlusa nefandis.
Non volet in passa non Deus esse via.

Nam licet Omnipotens nec dat sua dona coactus,
sed per se effusum cui placet esse bonum.
Non nisi per nostram suspendit lumina noctem
numquam vult radios ille negare suos.
Libertas summa est, sed et optima, facta voluntas,
nec valet a vero deficere ipsa bono.
Posse Deum non esse honum quis sentiat ? Aut quis
cogitet a summo justa neganda bono ?
Quis putet aeternum torto pravescere calle ?
Adque iter indignum posse venire Deum ?
Libera sed justae, justa est sed sponte, voluntas
cunctipotens, volito sed manet illa Deo.
Error in errantes poterit. Non convenit illi
quem vere summam constat adesse bonum,
haec summa est virtus, haec summa potentia frater,
quae minui nullo tempore laesa potest.
Posse quidem non est, tenebris potuisse malove
subruere, aeterni vis viget una boni.
En tibi signa vides in sole patentia claro,
subter humum gelida cum tibi nocte silet ;
non minor est radii virtus aut flamma calorve
antipodum ignotas cum meat ille plagae
terra vetat frigens ipsum interposta calorem,
ne queat ante oculos ille nitere tuos.
Flamma eadem, sol ipse idem, sed pulsus opaco
pondere adest, taetro nec micat ille loco.
Terra obstat, radios non sol tibi denegat ipsos.
Vis flammam, umbratici pondera rumpe soli,
projice terrenam molem, quocumque sub axe
sol tibi sit fulgens, aspiciendus erit.
Sol Deus hoc pacto tenebris intrabit ademptis.
Si dederis mundam, qua micet ille domum.
Si vacuam sedem vitiis, maculisve, calori
praestiteris stipulas uret et ille potens.
Intrabitque lubens et venis fusus apertis,
duritiem membro non sinet esse suo.
Tunc tibi fas altis solem vincire catenis,
tunc tibi depulso frigore lumen erit.
Tunc nox, tunc nebulae fugient, torporque geluque,
et medio flammam sol dabit axe suam.
Non te peccantem fecit Deus, ille ruentem
dectinet, erranti condolet ille tibi.
Ne caderes voluit, viresque aflavit et arcum,
quo peteres Stygii castra superba doli.
Admonuit, verique animis impressit amorem,
quo cuperes alti gaudia vera poli.
Tempsisti infelix, vanoque allectus odore
torpescis, damni sit tua culpa tui.
Non Deus in culpam sceleris, qui judicat orbem
in culpae poenam sed venit ille tuae.
Nec te ad virtutem voluit nisi ferre volentem,
nam sic naturam condidit ille bonam.
Condidit, et medio posuit Deus omnia campo
iret ut ad charitem qui velit, aut vitium.
Nec violasse Deum decuit quae condidit,ut te
invictum ad rectam duceret ipse viam.

Heu ! nisi cuncta tuam videas superantia sortem,
accuses Domini ceu mala facta tui.
Optima sunt nobis Domini decreta, nec umquam
possent principio prava venire bono.
Nascitur a nobis scabies morbusque scelusque,
nulla quidem nostri nos nisi causa mali.
Quod si non capias, nec noctua conspicit ignem,
Tene putas altum posse videre Deum ?
desine jurgari, Dominumque incessere dictis,
est et erit justus qui fuit ante Deus.
Si tibi non voluit majora refundere dona,
altior et captu non potes esse tuo,
auctorem Dominumque tuum reverenter adora,
quod voluit servis hoc dedit ille suis.
An figulus nequeat subjecta condere massa
quod placet ? Auctorem vas furit ante suum ?
Infurit urceolus, quod non sit cantharus, et quo
usibus hic spurcis serviat, ille bonis ?
Auctor te pateram nitidam te matula fecit,
fingit et in proprio quod cupit ille luto ?
Disce Deum revereri, et justa capessere sacra,
sat tibi, quod sanctis est bonus ille viris.
Sat tibi, quod numquam tenebris condere sub altis,
ni fugis a claro vermis et umbra bono.
Si colis auctorem, si numina vera requiris,
pandis et illapso fervida corda Deo.
Praesto aderit, verumque geres sub pectore numen,
et faciet templum, te Deus esse suum.
Desine vas luteum figulo certare loquendo,
desine rimari, quae nequis alta sequi.
Incipe deposito fastu cognoscere matrem.
Credit, non duris dimicat illa sonis.
Illa super captum celebrat pia numina nostrum,
et supero summum suspicit igne Patrem.
Esse pium justumque Deum canit illa virosque
qui nocet in numeris ad pia regna modis.
Pravitiem tua culpa parit, non ille malignus,
si nocet, in populo quod sinit ipse suo.
Quin etiam vivo summae bonitatis amore
extrahit a nostris gaudia mira malis.
Nec sineret nostrum maculari fraudibus aevum
ni bona sint ipsis exoritura dolis.
Efficit immundum non te tuus optimus auctor,
foedasti macula te reus ipse tua.
Rex habilem radiis et vas te finxit honoris,
sacraret flatum quo bonus ipse suum.
Tu sponte ad tenebras faecemque reversus, amari
vas odii lapsu te facis esse tuo.
Hinc divina tuo si nota est gloria damno,
quid quereris ? Tortum non decet esse Deum :
da laudem justo, cum te tua facta luente
gens queat exemplo cautior esse tuo.
Nam quoties plexi sceleris succurrit imago,
doctior in rectis incipit esse timor.
Exitioque tuo superum monstrante flagellum
crescit amor, claris lausque salusque viris.

Quid toties Pharao, jussis qui restitit almis,
murmuret, inversa cum ruat ictus aqua ?
An se qui radiis aeterna nocte residit
indignum leto judicet esse suo ?
Dissimulare nefas etiam nunc perstat, et omnes
summus amans caecos sustinet usque viros.
Aspice, ut aericolas divino passus amore est,
tam longa ad falsos thura litasse deos.
Aspice, ut Isacidas verum lucemque perosos
non perdit, verbo sed vocat ipse pio.
Aspice, ut hos pariter justae vasa apta ruinae
ad sacrum flammis traxit ovile suis,
heus quicumque jaces, votis instare pudendis
desine, ad huc blandus rex sine fine deus ;
durato sceleri poena est sua, frena furori
si stringas, veniam rex dabit ille piam.
Immunda en passos purganda ad vasa lacertos,
ut caritas tribuat, conditor orbis habet.
Quicquid eras, nec te jam crimina saeva morentur,
mundus eris, pulso crimine numen adest.
Exue te vitiis, pignusque admittet amantis,
te quoque vas veri reddet honoris amor.
Aspice dilacerum sero jam vespere furem
dulcia placati regna tenere Dei.
Aspice pacigerum calcato funera Saulum,
Christanum a viso discere dogma Deo.
In fidei flammis rabies purgatur et umbra,
incipe ad optatum surde venire Deum.
Nec Cretaea Sion thalamos intrasse supernos,
invideat Christo corpora tersa meo,
Isacides culpa patriis ejectus ab aris
nonne fuit ? Dominum sed redit ante suum.
Viderat hoc vates, et sic ait : "Ecce futurum
non cara, est pulchro cara futura toro.
Abjectam plebem, contemptaque vasa resumam
dicentur gnati tunc nova turba Dei.
Experti tandem veniam, durumque furorem,
ad leti priscum cur redeamus opus ?
Non amor est, timeas, regno ne pulsus ab alto
exul, ad infernas praecipiteris aquas.
Respice jam nostro miranda piacula busto,
ut data pro nobis hostia sancta reis,
ut pro te Dominus vera sit morte peremptus,
utque brevi, quamquam mors tua sera, venit,
in vacuum ne vive jacens, abrumpe soporem,
Christea nec somno pignora perde tuo.
En tibi promissum divino sanguine sceptrum,
cur cadit a dextris vita salusque tuis ?
Quod si sub propriis periit pars maxima telis,
et negat optatum turba scelesta bonum,
accipient promissa alii, dominoque fideles
Christus ad aeternas ipse citabit opes.
Haud deerit tandem regno successor opimo,
semper erit, sceptro qui velit esse pio.
Vidit et Esaias patria de plebe locutus,
si numero sociis cedat arena meis,

si pereant multi. Sed viva ad dona supersunt
reliquiae, verus quas sibi serset amor.
Turba cadens vacuum faciet non foedere limen,
fallet promissis non Deus ipse Deum.
Quod promisit amans summo praestabit amori,
contrahet in paucos omnia dona pios,
promisit multis, sed non capientibus, idem
contracto ad verbum munera verus erit.
Sermonemque suum velut ad compendia tractum,
firmabit sancto semine justus homo.
Est casura novo lex laciniosa magistro,
atque aeterna brevis dogmata sermo dabit.
Roratumque solum flammatam desuper umbram
aspiciet, viso qui videt ille Deo.
Senserat hoc vates, et sic effatus : "Amicum
liquisset nobis hoc nisi semen amor,
nos Gomorra tibi similes Sodomaeque ruenti
essemus, nostris turba sepulta malis.
Sed licet a vero fugiat pars plurima Christo,
quod sit adhuc vivum sub duce semen erit.
Non sinet hic noctem totas exstinguere flammas,
nominaque ex libro cuncta perire sacro.
Germanum at semen vivo sacrabit honore
Ucrbum, quo vitam dat mihi flamma novam.
Nunc superest Domini viventia numina magni
pangamus socii luce favente pii.
Expulsam gentem puras admisit ad aras,
et rapit assertos e necis ore viros.
Illusit durum populum, qui nixus in umbram
non venit a domini sacra videnda sui.
Scilicet elatos pellit. Summissaque tollit
pectora, nocturnos et fugat orbe deos.
Ergo et Gentiles cum se fateamur ab aevo
errasse, ad gremium suscipit ille pium.
Hos sibi justitiae tibulis ac lege superbos
effugat a noto ceu mala monstra Deo.
Nam fidei formam plebs indignata jugumque
abnegat inferni nocte sepulta doli.
Abnegat, auctorem vitae, Christumque peremit,
qui datus est populo vita decorque suo.
Abnegat, inceptoque et noctibus haeret in iisdem,
clarus ut Esaias vaticinatus erat.
Scilicet electum veniens servator ad agrum,
quamquam tot miris proditus ante notis,
ob tenebras populi datur his occasio culpae,
qui nequeunt oculis lumina ferre suis.
In lapidemque pium vivi fundamina templi,
impingunt caeci quos agit umbra viri,
ecce Sionaeo petram rex vertice ponit,
caespitet ut propriis ebria turba malis.
Quo ruat et lapidem propriis mens acta tenebris,
at quisquis sequitur lumina salvus eat.
Liber (et) in vivo non confundendus amore,
laudet veracem tempus in omne ducem.

CAPUT DECIMVM.

O si jam lapsae succurrant numina plebi,
mens mea non parvo tacta dolere gemit.
Perque genas lacrimae calamum labuntur in ipsum,
suscipit et fletum charta notata pium.
O mihi, si valeam sociis in morte mederi,
et faveas radiis, Christe beate, tuis.
Te precor infusis expellas nubila flammis,
ne gravis haec servos obruat umbra tuos.
Non sunt omnino quos non pia numina tangant,
agnoscunt Domini nomina sancta sui.
Est amor his quamquam durato nescius ore,
peccant, sed falsos non coluere deos.
Sic fuerant Saulus tenebris obstrictus Avernis,
quod mihi, da sociis hoc, Pater alme, meis.
Hoc magis optandum, gens haec resipiscat ab Orco,
quod prior est noti voce vocata Dei.
Umbra tuis aderat quondam, praegnansque figura,
da quoque et his verum posse videre diem.
Impietas his summa fuit, finisque furorum,
heu, perimit Dominum turba proterva suum,
hoc rabies, hoc ira furens, hoc turba regentum
invida, dum votis consulit illa malis,
dum nequit et vitiis pariter Christoque favere
injecit diras in bona cuncta manus,
cetera plebs somnum miserabile lippa tuetur.
Non odiis, zelo sed furit acta suo.
Nam licet haec vanam defendit imaginis umbram,
erroremque nihil quo tueatur habet.
Esse putant aliquid legem servasse paternam,
quae fuit a magno visa venire Deo.
Sunt memores pacti primoque in cortice durant,
nec legis partum nocte videre queunt,
ultor et ante oculos dat signa recentia lapsos,
sub lege a propriis quae referuntur avis.
Ignorant legis partus mentemque figurae,
quae data praescripto tempore tempus habet.
Hinc venit, ut veri tantum simulacra tenendo
excidat a vero prodita turba bono.
Hinc venit, ut quando Mosi imprudenter inhaeret,
a Mose et prorsus lege Deoque ruat.
Et ruat a Christo cujus mysteria vero
Moses sub priscis occulit ipse sacris.
Sed pater o sapiens decus inviolabile lucis
da, precor, his gnati lumen habere tui.
Da jubar aeternum duro lucescere cordi,
ut videant verbi dogmata sancta pii.
Ut Christum finem legis, rerumque decorum,
finis enim rerum non modo legis adest,
aspiciant, laudent, celebrent, venerentur, adorent,

et pius in forti pectore vivat amor.
Da, Pater, his, valeant nocturnum arcere soporem,
ferreque de victo plena tropaea dolo.
Da, precor, afflatu proprios novisse prophetas,
lex quibus haec librum, viscera Christus habet.
Vos tandem fratres uni ne obsistite vero,
lux Christi medio jam micat alba die.
Justitiam ad veram praeludia cernitis acta,
incipite immoto firma tenere gradu.
Quid juvat Eliam lingua legisse trementi,
si non quid vates senserit ille vides ?
Senserat ille dies Domini, cur tempera servans
cum veniunt oculis,tam male cernis iners ?
Tempora Messiae tam pleno tradidit ore,
tempus adest. Alter quis nisi Christus erit ?
Ecce annos Danielis habes, si facta rependis,
atque dies ultra nil pete, Christus adest.
Hunc referunt vates, hunc enthea turba videntum
praedixit, pingens tempora, gesta, necem.
At pius Esaias Christum si carne videret,
vix aliquid quod plus dicere posset erat.
Jam plenos agnosce dies, pia tempora. Verum
Messiam, Christum non viden esse meum ?
Hoc probat, o frater, et lex tua. Consule Mosem,
nam fuit et Christi nuntius ille mei.
Lex vetus invalidis captanda ad sidera dextris,
et rudis ad parmam, parvaque miles erat.
At Christus legis requies, clarissimus heros,
credenti verae dat bona jutitiae.
Justitiam veram non est promittere Moses
ausus, qui certo tempore signa dabat.
Servanti legem quod sit victurus in illa,
sed non quod vitam lex ait ipsa daret.
Lex dabat haud veram certo pro tempore vitam,
sed vitam vitae quae fuit umbra nove.
Moses venturo committit cetera fratri,
inquit enim, post me legifer alter erit.
E medio vestrum venturus surget et illum
audite a solo turba beanda Deo.
Quid facis, electum ni vis male temnere vatem,
ecce suos Christo subdidit ille meo.
Justitiae verae robur vitamque fidemque
quae Christo est, simili pinxerat ille modo.
Ne tu corde tuo quis caelum dixeris ivit,
ducat ut ad nostras numina summa casas.
Aut quis terrenam veniens descendit abyssum,
Christum de caesis huc revocare viris ?
Mens infida solet de expertis quaerere signum,
pignora sed Christi, quae bene credit habet.
Non opus est fidei testes adhibere virorum,
sola fides rectam dat tibi nosse viam.
Descendisse polo Christum mortisque potitum
imperio, salvis et rediisse viris,
ad dextramque Patris pleno fulgere triumpho,
exhibet in castis cordibus una fides.
Mens oculos habet ipsa suos, non teste probante

indiget, illapso numine vera videt.
Non iterum veniat, quod plus mihi consulat, opto,
factum pro nobis hoc semel esse satis.
En satis una fides, nec longa exempla petantur,
viderunt Solymi, sed cecidere rei.
Credit ab auditu sed plurima turba beatos
inquit ob hoc servos si Deus esse suos.
Nec tacet hoc Moses divinaque nuntia vitae
sunt prope (et) est verbum viva sub ora pium,
nec requies quaerenda procul, si forte requiras,
parvum iter, ad summum si velis ire bonum.
Quis tuus hic Moses sermo, prope limina nostri
pectoris, et nostris cordibus esse canis
quis nisi sermo Dei, quem nos a semine Christi
coepimus, et purum cuncta per ora damus ?
Sermo salutiferi caeslestia dogmata verbi
qui parit et verae praemia justitiae.
Et nos praecones praesentia numina terris
afferimus, nobis quis neget esse favens ?
Accipe divini pretiosa charismata verbi.
Et cape jam socium pectore et ore Deum.
Ore tuo Dominum si nunc fatearis Iesum,
sitque fides animo non male capta tuo,
quod Deus hunc vivum pavidis extraxit ab umbris,
ut vivant vivo pectora nostra Deo,
salvus eris, nam corde quidem res creditur, in quo
sancta fides rectam pandit ad astra viam.
At quia sic passo reddenda est gloria Christo,
non sat erit veram corde tenere fidem.
Ni quoties pleno res haec sibi postulat ore,
clarificat Christum vox animosa Deum.
Umbra, superstitio vanos induta labores,
nil facit, a vera vita petenda fide est,
vera fides Christi, sola est quae vincit Avernum
semen (et) aereos conterit una duces,
en tuus Esaias, Christo quicumque canebat
crediderit, nulla clade peribit homo.
Cum quicumque refert discrimina perfida tollit,
non jam vel Graecum vel legit ille Syrum.
Omne genus tractum puro testatur amore,
ad pia carnati sacra venire Dei.
Non petit immundis clementia sabbata porcis,
aut jam sub saxis inguina caesa suis.
Communem petit ille fidem, quocumque sub axe,
quae valet illapsum corde tenere Deum.
Namque ubi bruma rigens nullos exuta decembres
effundet radios luxque fidesque suos.
Haec Phlegethonteos ignes exstinguet in Austro,
Empyrea et Zephyros flabit ab arce pios.
Summa ubicumque fides, populos quae infusa per omnes
dat cuncta veri lumen opesque boni.
Ut communis enim lux est, Deus omnibus unus,
unum sunt uno pectora sancta Deo.
Non ex hauritur bonitas immensa, per omnes
effluit, (et) factis providet una suis.
Omnis enim qui corde vocat Dominique patrisque

nomen, ab aeterno funere liber erit."
Dixerat haec vates, nullumque excepit in orbe
cum Domini cunctos unicus aequet amor.
Sive hic a Solymis fuerit, seu natus ab Indis
seu dedit hunc Latio Graeca marita toro,
sic quicumque, vocat Christi si numina magni
pulsus ab innocuo non timet esse patre.
Quis tamen imploret cui non bene fidat amantem ?
Fidus inaudito quis queat esse Deo ?
Audiat aut quis nam nullo referente, vel illum
praedicet, a noto sit nisi missus eo ?
Quam pulchros gressus dicebat gnatus a Mosi
nuntius a vero principe missus habet.
Praecones pacis pedibus super astra decoris
pergunt, (et) verbo dant bona cuncta pio.
Ah bona pax Christi cuncto memorabilis orbe,
quae servum domino colligat alma suo.
Quae terrae affectus subdit pietatis amori,
datque viris magni numen habere Dei.
Haec est, haec fratres puro quam corde jubemur
arva per angelicis cuncta referre tubis.
At quamvis mundam princeps invitat ad aram
cunctis communem qui dedit altus opem,
quamvis per totum Christi praeconia mundum
fuderit aeterni paxque salusque boni,
sunt multi, pulchro qui volunt credere vero,
nec capiunt oculi lumina tanta rei.
Dixerat Esaias, nostro quis credidit ori ?
Plurima pars culpa surda futura sua est.
Ergo age jam verbi summam tibi collige nostri,
si decet optatum mente vocare bonum,
nec quo diffidat mens invocat, ergo petenda
prima fides, alio est vita neganda modo.
Hancque fidem cordi non experientia praestat,
sed vox a veris aure recepta viris.
Cum bonitas verbi totum jam luxit in orbem,
et notum Christi nomen ubique mei,
quid sibi vult, quod non germano credis amanti,
an tibi non passi cognita fama Dei ?
Quin, ait ut Psaltes, hic terram exivit in omnem
nuntius, et fines occupat orbis amor.
Occupat (et) claris divulgat numina verbi,
ne quo se vertat qui male sentit habet.
Ergo et quem vates hominem videre Deumque
promissus nostris ante redemptor avis,
venit, (et) ipse palam numen monstravit in orbem,
totque bonis vivens testibus ecce patet.
Quo Judaea suam poterit praetexere noctem,
credere quae viso non velit usque Deo ?
An nescit Christi miracula, funera, palmam,
qua tulit electos victor ad astra viros ?"
Audiit, at simulat se non audisse, vidensque
non videt a culpis tanta ruina venit.
Viderat haec lucem, sed nox durata soporem
intulit et furiis viscera livor edit.
Invidet et genti, sed non imitatur amorem

quod fuit ignoti pace recepta Dei.
At Deus antiquos quod repudiaret honores,
Creta foret sacri parte beanda tori,
Esaias, Mosesque simul, sine fraude videbant,
si non vis nobis credere, crede tuis.
Tempus erit, quo te divina provocet ira,
et livore tuum vindicet illa scelus.
Cesseris exosae genti depulsus Iacob,
quae prius ad mensas non erat apta tuas.
Quosque putas stultos, hos te sitiente jubebo
optima de Solymis lambere mella cadis.
Teque oculos claudente, aliis tua regna patebunt,
dirior ut sensus torqueat ira tuos.
Haec ille. Esaias Christo pro rege locutus
vates diversis dixerat ipsa notis :
"Invenior populis a non quaerentibus, ultro
jungor eis, thalamo jam nova nupta meo est,
cernite, quam vates purgandis gentibus iste
faverit, Isacidas quo ferit ore suos.
Tota inquit Deus ipse die compulsus amore
expandi, ad populum brachia grata reum.
Si forte in donis divinae floreat aurae,
et velit, hic dominum corde videre suum.
Misimus huic vates, saeva quos clade peremit,
utque piam charitem disceret, ipse voco.
Sum socius, do signa potens, morbosque repello,
evexi a gelidis corpora caesa locis."
Has grates dixere furit seductor ab atro
daemone, et in Stygiis hic facit ista deis :
"Despexere meas vires, lusere decori,
restitit et flammis perfida turba meis."

CAPUT UNDECIMUM.

Sed non Abramidas cunctos depellit ab igne
vitali, Dominus nunc velut ante pius.
Non odiis, sed jure quatit, crimenque repellit,
non populum summi dextera sancta boni,
fraternas animas et adhuc miseratus amore,
quo solet hoc miseros visitat imbre reos.
Suscipit (et) fidei genitos, culpaeque prioris
immemor est, verum sic decet esse patrem.
"Ecce ego de Abramidis Benjamo sanguine cretus,
pes Christum sanctis aggregor ipse viris.
E Saulo Paulus vexilla micantia gesto,
nunc humilis doctor, qui ferus hostis eram.
Nec censet Dominus totam subvertere gentem,
sed quos non pravos paenitet esse viros.
Servavit sibi cuncta sciens de plebe decoras
relliquias, verbum det quibus ille suum.

Cernitis Eliam digno flevisse dolore,
facta scelus populi colla superba sui.
Responsum vox sancta dedit, ne cede furori.
Non maculat cunctas improba culpa domos.
Septem namque virum vili non flexa Baalo
millia, nec falsis tura dedere deis.
Hi mihi adhuc viva praesciti luce supersunt,
sint quibus ex pacto munera danda meo.
Hoc igitur fratres et tempora venit in isto,
non tota est vero turba repulsa bono.
Et Deus e culto quosdam sibi deligit agro,
quos pius ad vitae femina servat amor.
Id gratis, nec enim meritis est tractus ab ullis,
gratia non merces, quam, pie cultor, habes.
Nam quae facta boni mercantur praemia tanti ?
Missa tibi a magno sunt pia dona Deo.
Magnifica dedit ille manu, non facta rependes,
sed se, diffusum cui placet esse bonum.
Nempe quod Israel confisus lege petebat,
non habet, electis sunt data dona viris,
firmus et elector praevisos servat amicos,
quod sint electi, non quia sint Solymi,
cetera pars vitam non quivit vulnere glandis,
eripere aut justos, quod sibi censet avos.
Excaecata perit letalibus obsita curis.
Aspiciens ipsum non videt illa Deum.
Nec credit signis, quamvis super omnia Christus,
debuerat factis cognitus esse suis.
Plus etiam ratione modi, non invocat ullum,
sed propria mirum voce peregit opus.
Viderat Esaias, quod nunc venisse dolendum est,
testis pro cunctis vatibus unus erat.
Afflatum Christi quia plebs nocturna repellit,
spiritus his durus criminis ultor adest.
Ut sibi quae videant renuant vidisse, negentque,
crudeli auditos aure tenere sonos.
Nunc Christo talis qualis fuit ante prophetis,
quondam erit, ut somno surgat acerba suo.
Vidit et haec David, qui sancta concitus ira,
veridico longas protulit ore minas.
In laqueos illis mensa invertatur eorum,
pascuaque externis sint data praeda viris.
Esuriant interque dapes, haec poena nefandae
sit genti, e medio nil ferat illa bono.
Illius ante oculos sit turbida noctis imago,
curventur misero dorsa superba dolo.
Fercula nam verae tempsere salubria vitae,
clauserunt oculos ad pia dona suos.
Atque affixa notis sub cortice languet amaro
in foliis vanos turba secuta cibos.
Adducit Mosen, sed non intelligit, atque
longe exspectatus cum venit, esse negat.
Non sic lapsa tamen, quod non in lumine possit
surgere (et) ad vivi castra venire Dei,
profuit hic lapsus genti, quae admissa, minorque
facta prior sceptrum clade sororis habet.

O utinam sicut Solymorum clade receptis
gentibus aethereum mors patefecit iter,
vestra fides stimulos illis stertentibus addat,
surgant vel radiis aemula corda piis.
Quod, Judaea cadens si sic, occasio vitae
prosit et ad vestrum fit minor illa bonum,
unius et gentis deleto robore surgunt
tot populi, Christo grandia lucra Deo,
quid tunc, cum mundo solitam non flente ruinam
post vos ad Dominum venerit illa pium ?
Vos inquam gentes, si vester apostolus adsum
vosque mea ad vivum cura referre Deum,
nitar ad ipse tamen mandatum reddere munus,
et vestra ad summum ducere corda bonum,
ut possim socios hac vel ratione jacentes,
invidia vestri solicitare loci.
Et livore furens si non pietatis amore
incipiat proprio ponere sacra Deo,
o utinam, nostris si non ea gloria verbis
fulserit, ut cunctos ad pia sacra feram,
servem vel parvum numerum, videamque sororem
non totam, miseris accubitare toris,
hoc orate pares, quis non hoc candidus optet ?
De grege sit rabidis pars data parva lupis.
Nam Judaea cadens si sic fuit utilis orbi,
gensque admissa, Deum per scelus hujus amat,
plus fuerit, si sit dura quae in nocte gelascit,
ad fidei flammam turba relata piam,
et rediviva cohors longaevo extracta sepulchro,
ponat de Stygiis clara tropaea dolis.
Nam quis desperet cuncta de plebe decorem
cernere, quod plenam non bibit usque fidem.
Nam si quae nulla sub religione jacebat,
impia nec domino cognita turba suo,
per Christum potuit sumpta revirescere flamma,
protulit et fetus numine fausta pios,
quam citius, quae vera colens a tempore primo
numina ab electis prodita noscit avis ?
Principibus venit ista sacris, imitata parentes
quid mirum, ad verum si redit illa suum.
Fermento sancto sancta est et massa, pioque
principio ramos cernis inesse pios.
Et pater Abramus domino si teste fidelis,
quid vetet hunc sobolem posse referre fide ?
At veluti propria decisus ab arbore ramus,
non alitur prima qua valet arbor aqua,
sic nisi fidentem non sis imetatus amorem,
filius Abrami non potes esse pii
quod se nativa defringitur arbore ramus,
insitus externae quam citus ille ruet ?
Aspicis Abramidem sancta radice revulsum,
stirpeque defractum nil juvat esse bona,
insitus et leni te nunc oleaster olivae,
unitum laetum frugiferumque vides,
sed ne sperne precor ramos a stirpe recisos,
non tua naturae sunt bona sed charitis.

Quod si te jactas atque ob tua dona superbis,
radicisque audes immemor esse tuae
offensus leo mitis erit, qui forte soporem
det tibi, quem socio nunc sinit esse tuo.
Ille prior, non cernis iners, ut pulsus ab alto
aethere ad umbratos truditur usque locos ?
Ecce ruit propria defractus ab arbore ramus.
Nec timeas casus insitus ipse tuos ?
Non tu radicem, te radix portat et ejus
robore te insertum sustinet illa sibi.
Dicis, nativi franguntur in arbore rami
inserar ut trunco vir pius ipse bono.
Haec procul a casto sit dira superbia corde,
ut surgas, sceptro non cadit ille suo.
Hoc arente bonae quod sis insertus olivae,
accidit ob magni lumen opesque Dei.
Nam propria rami quod sint radice revulsi,
non meritum gentis, sed rea turba facit.
Plebs calcata jacet, quia non sit credula vero,
tu stas, sed sola te retinente fide.
His ne insurge reis, potius te externa ruina
edoceat domini dicere gesta tui.
Istorum morbi tibi sint medicamina. Disce,
quae sit peccanti poena parata tibi.
Disce Deum vivum, quam sit metuendus ab hoste,
cum sibi tam caros exprobat ille viros.
Disce nefas rabidum voto aversare perenni,
quo bona tam lenem concitat ira patrem.
Nam si non propriis ramis Deus ipse pepercit,
dilectos firmo nec satis esse Deo est,
ignota extrarius quid speret ab arbore fetus,
qui vult in socium saevior esse suum.
Disce malis horum, quid sit tibi nempe vitandum,
ingratus summo ne videare bono.
Non tua te extollat requies, non gloria christas
addat, sed magni munera disce Dei.
Disce Deo grates pro turbis dicere versis,
disceque penitis numina justa malis.
Non tamen insultes. Hi sunt ratione revulsi,
tu sine te donis insitus ipse piis.
Tu sine te, Latiae non est ea gloria gentis.
Sunt praeter meritum munera tanta tuum.
Hinc perpende videns, quam sit Deus ipse severus,
quam bonus, et factis justus ubique suis.
Ejicit errantes, humiles sibi sublevat uni,
mercatur cunctos sanguine, luce juvat.
Luce juvat plena mentes diffusus in omnes,
et citat ad verum pectora cuncta bonum.
Utque legit gratos aversos pellit. Et unus
condemnat miseros sanguine luce reos.
Sanguine, nam poenas fuso pro sanguine poscit.
Luceque, nam tenebras flamma repulsa parit.
Doctus ab exemplo jam nunc potes esse, furentem
qui dominum in Solymos cernis adesse reos.
At pietatis opus servata discere gente
quis vetat ? Ignotos suscipit ipse viros.

Nec generi caeco, nec vitae debita pravae
praemia, sed victis dat pia dona Deus,
terrenum condonat opus, gratisque remittit
crimina, cum sociis te jubet esse suis.
Ascitus gratis propria vitiabere culpa
excidet a veris qui fugit illa bonis
tollet ab ingrato charitem qui miserat illam,
ni memor es magni munus habere Dei.
Si caeleste jubar nebula confundis inani,
si restant vacuis corda superba bonis.
Quas bonitas largitur opes, tua culpa furori
prostrat (et) ad Stygias perditus ibis aquas.
Sic Solymus, somno si jam resipiscat ab alto,
liquerit et fastum turba proterva suum,
insertus tandem sacrae revirescet olivae,
unde sui vitiis cuspide sectus erat.
Hunc divina fides sceptro positura priori est.
Qua velut ingratus exsulat aede nothus.
Nam tu si ramus de quercu algente recisus,
insitus es oleae regis amore piae.
Quid nam erit Isacidis ortis de sanguine sancto ?
Quam facile ad dominum posse redire suum ?
Quotquot ab his fidi Christum accepere parentem,
vult Deus hos gnatos numinis esse sui.
Esto humilis, non est, quo te gens ethnica jactes,
aut credas Solymos te superesse pios.
Hos ne irride furens, semen ne sperne videntum,
sat tibi, communi quod datur esse loco.
Sat tibi ne torvo tractes mysteria vultu.
Non viden a saxis numina facta tuis ?
Pone precor fastum, nec te metire superbis
sensibus, haec sancto non placet aura Deo.
Plebs ruit in somnum Christo germana repulso,
nec tamen in tenebris pectora cuncta jacent.
Maxima pars passum veneratur sedula Christum,
jam nunc et socio dat pia thura Deo.
Inque dies radium Christo referente decorum,
surgit ab Isacidis sancta marita toris.
Persistent reliqui misera tantisper in umbra,
donec sub numero gens micet alma sacro.
Verum ubi contigerit nitida florere juventa
mundum, cum toto sit meus orbe Deus,
justitiamque fides pariat fecunda per orbem, et
pascatur laetus gentis odore polus,
Abramides victor somni resipiscet Averni,
nec trahet immundis, pendula corda sacris.
Nec jam terrestrem vana spe pascet amorem,
nec Mosen votis pinget ut ante suis.
Sed fidei solem nebulis agnoscet ademptis.
Nec sibi jam dominum, quem petat alter erit.
Erroremque suum qui jam fateatur, et umbram,
suscipiet populum Christus ab arce pium.
Tunc erit Israel hoc dignus nomine cernens
numina tunc notum sentiet esse Deum.
Aurea tunc verso decurrent saecula mundo.
Nullus erit proprium degener ante patrem.

Vidit et Esaias, qui vidit funera, vidit
et vitam, calamo pingit utrumque suo.
Viderat errantes, idem videt esse reversos,
verus in hoc, reliquo tempore verus erit.
Ecce Sionaeo veniet de vertice ductor,
et scelus a charis auferet ille viris.
Impietatis onus de sero avertet Iacob,
et trahet adversas ad sua regna manus.
Qui pepigit quondam populo cum foedera caro
prorsus disjectos non sinet esse viros.
Irrita per quosdam nec erunt ea pacta nocentes,
rex quibus electis consulit ipse suis.
Sunt qui promissis vitium priventur amantes,
sunt qui humiles domino se tribuere suo.
Illis nil pactum, quod non sua crimina plexi
judice sub vero falsa terente luant.
His nihil obstabit fraterni culpa furoris,
quin valeant sancti regna tenere Dei.
Pars tamen e populo Christo est adversa beanti
dum de letifero cortice virus edit.
Profuit hoc genti, dum projicientibus illis
it citius verbum dura sub ora pium.
At licet infelix felici semine proles
nata potest socium carne vocare Deum.
Non huic insultet tua caeca superbia frater,
rixa furens Christos dedecet ista meos.
Aspicis en populum communi a principe lectum
clara Dei castris signa tulisse suis.
Ut dum tu lapides arsuraque ligna colebas,
hic dederit vivo pectora pura Deo.
Pertinet ad sanctos patres, licet impia proles,
nomine in hoc domino cara futura pio est.
Sic facile in primos haec accipietur honores,
et versam solito sumet amore Deus.
Nam si carnis opus calcata deserat umbra,
debet adorato notior esse Deo.
Et quia vera salus patribus promissa, fidelis
qui fuerit, tamquam jura paterna feret.
Non equidem Dominum decreti paenitet altum,
tempus in omne pii sunt rata dona Dei.
Si non errarunt sancito foedere, cur nunc
paeniteat verbi numina sancta sui ?
Tu rerum perpende vices, ne insurge jacenti,
quin precor exemplo sit pius ille tuo.
Respice, cum duro stertebas ethnice somno,
non te in aeternum lumina destituunt.
Non fugit a caecis Domini pia gratia turbis,
nec bonus infesto laesus odore riget.
Atrahit errantes, scelerataque dispulit aera,
dat verum pulsis numen habere dolis.
Sic Deus Abramidas quamvis sit passus iniquos
ad tempus, verax his quoque regna dabit.
Num pietas ipso quae gentem extraxit ab Orco,
non poterit caros huc revocare viros ?
Liberiora feret divini lumina gnati,
qui sibi venturum lege petebat eum.

Nam fera quos Cybeles primo exoculabat ab aevo,
durius ad Christum velle venire meum.
Qui vobis pia dona dedit, lumenque salubre,
hoc dare cognatis non queat ille suis ?
Non illi vobis, non vos his ludite, fratres,
utraque gens uno jam nova turba Deo est.
Sed vos pro sociis precibus contendite sacris,
si velit a tenebris hos revocare parens.
Et pro servatis justos reddetis honores,
sperat enim radios utraque turba pios.
Nam Deus omnipotens aevo sapientior omni
sic nostro flammas temperat orbe suas.
Ut mortale genus sub crimine prorsus amaro,
conclusum tensis se sciat esse dolis.
Tunc magis ut medici sit nota potentia summi,
cujus ope est victis libera turba malis.
Et lapsus vitio si numine surgat ab alto,
sentiata solo munus habere Deo.
Nec meritum, nec gesta canat sed liber ab Orco,
ascribat Domino, quod valet ipse suo.
Non tamen ille malum decreto immittit acerbo,
dumque sinit crimen, non scelus ille facit.
Quin pia per dominum pravis oriuntur ab ipsis,
et bona de nostris efficit ipse malis.
Sed divina oculis quaerenti numina luscis
mens tremit et nimio lumine caeca jacet.
Hinc stupor, hinc fragilem vincunt mysteria mentem,
et ratio charitis muta ministra silet,
o pietas ardens, o non imitabile numen,
o superans nisus robur amorque meos.
O sapiens bonitas, oculis nec pervia nostris
virtus, aequali numine cuncta regens.
Quis librare tuas charites, decretaque possit
pandere, vel radios mente videre tuos.
Turbat inaccessum lumen, superisque tenebris
flamma latens oculis non datur ipsa meis.
Quis domini sensum potuit cognoscere, quisve
dixit ei, rectam mente tenere viam ?
Quis prior officiis meruit, pia dicere dona,
praemia, ceu factis debita danda suis.
Est ratio, justusque regit quae condidit, atqui
nos latet et solum stat penes illa Deum.
Quodque mali patimur vitiis mens prodita nostris
imputat, ac Domino quae bona cuncta suo.
Ille auctor, fons atque boni custosque, tuetur
in nobis donum quod dedit ipse suum.
Et nulla in factis laus est aut gloria nostris,
nam merita ad summum sunt referenda bonum.
Principium Deus ipse boni, mediator, et idem
finis erit, mundum sustinet unus amans.
Huic sit honor laus atque manens et gloria vivens,
qui moriens famulis dat sua regna suis.

CAPUT DUO DECIMUM.

Ergo pius quando Saturnia linquere monstra
dat Deus, infernos fregit (et) ipse duces.
Quando et legis onus natis excussit ab almis,
duxque facit verbo semina digna suo,
non ego vos posthac. Si quid pia nomina tangunt,
aspiciam vivo bruta litare Deo.
Fecundam Juno, sterilem Proserpina vaccam
si velit, a caecis postulet illa viris.
Sit procul a vobis qui horrentia consulit exta,
sint procul a puro sanguinolenta Deo.
Longe alios ritus, numen sibi poscit ab omni
gente, petit magnus corpora vestra Deus.
Non ut truncatis videat nox Chaspia membris,
more suo in vestros arma movere sinus.
Sed terra affectus sancto mactate furore,
reddite et ignivomo corpora viva deo.
Non caesas pecudes sed viva piacula poscit,
libera sit vitiis hostia, pura, placens,
vult Deus hoc sacrum, quod sit de numine motum
noscat et optatum ferre, referre bonum.
Dum lex Mosaeis regnabat carnea vinclis,
ara erat immundis sanguine tincta sacris.
Corporeas pecudes tunc obtulit umbra furori.
Mulsit (et) iratum sanguinis urna Deum.
At postquam plenum Christo moriente decorem
lex habet (et) caeso cortice regnat amor,
spiritus in sacris prior est, et victima vivens
quaeritur, afflatum quae probet esse bonum.
Allide ad Christum lapidem, terrestria vota.
Corde coli puro rex Deus unus amat.
Pro vitulo debes venam mactare superbam,
ira aries, sacris concidat ira notis.
Obscaenas veneres, ut olentes turpiter hircos,
exure, et caesis ardeat ara malis.
Sacrifica turpes animi pro turture motus,
lascivae venis pelle venena tuis.
Offer pro libo mundati cordis amorem,
corda petit princeps, ut pia tura dari.
Haec sunt haec nostris dignissima sacra catervis.
Mentalesque preces, non petit auctor oves.
Victima grata Deo mens est sine crimine sancto,
pro libis animos postulat ille pios.
Si carnis motus animo resecantur acuto,
non opus est vanam scindere pelliculam,
pacifero varios si pellis corde tumultus,
servasti domino sabbata sancta tuo.
Desine jam pecoris vanos offerre cruores,
mundaque divinis da tua corda sacris.
Pro nobis Christus jam se Deus obtulit illi
quis neget aequalem mente referre vicem ?
Quis neget huic vitiis fieri pia victima caesis,

hostia pro nobis se datur ille reis ?
Quin jam Tartareas per Christum exuta catenas,
incipe mactato vivere turba Deo.
Turba nitens Christo caelestibus insita votis,
ne moveant sensus gaudia falsa tuos.
Pristina discedant cum priscis nubila sacris,
qui novat, ipse viros et petit esse novos.
Affectus animi mira florere juventa,
hic juvet, (et) pulchros mente tenere polos.
Ne tibi sint vulgo quae sint placitura profano,
nec sedeat votis anxia terra piis.
Excute mortiferas Christano a pectore sordes,
pendeat a solo jam tua cura Deo.
Nil jam terrenum, nil vile aut turpe sequaris,
illaesum memori pectore numen habe.
Ut fuerit Christus lacrimosam caesus ad aram,
esto memor domini debitor ipse tui.
Esto memor simplex mactati debitor almi,
et fuge quod Dominus non probat ipse pius.
Extremos instare dies, finemque tremendum
inspice (et) arsuras temporis hujus opes.
Nec te conformem saeclo praestabis iniquo,
en fugit ex oculis somnus et umbra tuis.
Posce Deum, tibi posce Deum, Dominumque requaere,
sit tantum votis quod jubet ille tuis.
Esto memor Domini, qui te sibi mortuus unit,
ut vivas socio tempus in omne Deo.
Si juvat hujus opes animo pensare silenti,
ducendum radiis te bene solve piis.
Concipe flammati pomposa palatia caeli,
assuesce angelicos inter adesse choros.
Sed fugit ipsa tuum, luxque super omnia captum,
et facit ignotum tertiaflamma Deum
unicus in tenebris lucem occultatur ob ipsam,
eludunt oculos summa videnda reos.
At satis, ut cupias, quae sit sua recta voluntas
noscere, et huic placita sis memor ire via.
Haec erit, haec felix pleno sapientia captu
atque Deum recto tramite pandet iter.
Acceptos referet cultus, vivumque decorem,
quo melius sensu nil queat esse tuo.
Heus, qui major, ades bellantis in ordine templi,
ne volve in socios lumina torva tuos.
Nec minor invideas primo, ne exstingue lucernam,
hunc tibi majorem dum cupis esse parem.
Nec per hyperboreos australem despice flatus,
non euro zephyri temnat ut ora licet.
Sobria mens animo nihil arroget ipsa superbo,
nam quod habet, donis hoc habet ipsa piis.
Nec sibi jam placeat, quod sit nimis alta, decensque,
pignora tot merito non habet illa suo.
Hoc habet a domino, sociis ut conferat ipsis,
cur sibi commissas claudat avarus opes.
Cur tumet, alta quasi sapiat bullatus ab ipso ?
Ah ! miserum paleas non viden esse leves.
Nonne vides florem subito marcere sepulchro ?

Nonne vides carnem, dic, precor, esse nihil ?
Partitur sua dona potens, ut justa voluntas
libera vult natis mittere dona suis.
Unicus et variis caelestia munera formis
dividit, ut nullus se putet esse satis.
Fraternas dotes charitas fraterna sub uno,
sic referat patrium principe docta modum.
Nec jam naturae cedat pia gratia nostrae,
aut doleat clausam nos habuisse domum.
Cernis ut in multis terreno corpore membris
pax micat, et sociam pes juvat ipse manum.
In Christi corpus variis ex gentibus omnes
jungimur, et proprio est, ille vel ille, gradu.
Distincta officiis sunt hoc in corpore membra,
prospectat socio pars quota nempe suo.
Non oculus videt ipse sibi, non dextera servat
se solam, aut soli prandia venter habet.
Sic varias dotes Christo in sua membra refusas
qui caput est, sociis vult simul esse suis.
Providet utque alii membrum praestantius illo,
succurritque sua certus amicus ope.
Sic nitidi fratres qui te, pie Christe, sequuntur,
observantque suum ceu bona membra caput,
incumbat studiis fraterna ad commoda plenis.
Convenit, hos duras non habuisse manus.
At quoniam dotes multae sunt, corpus et unum,
unus pro placito qui dedit ille suo.
Te decet ut donis superis utare modesto
pectore, (et) ad socios illa referre tuos.
Si tibi de Christo dos contigit esse prophetam,
et sancta arcanis clausa videre notis,
illustraque tuum fidei donator amorem,
ut tibi sit vero luxque fidesque pio.
Seu tibi laeta manum fratri praestare facultas.
De tibi concessis vivat ut ille bonis,
seu tibi divino pasturo dogmate gentem,
dat Deus a caelis aurea vasa suis,
scu tibi sorte datum mores formare decentes,
dirigere et monitis pectora casta piis,
ante oculos tibi, summe Deum. Fastuque repulso
te dignum illapso fac pius esse Deo.
Despicias nullum. Nec te depellat ab ipsa
luce ministerii duxque paterque tui.
Pauperibus si dona dabis,non fenore pasto
ante oculos socii sed pietate viri.
Si tibi jam fratrum cura est mandata tuorum,
esto vigil. Fratri non tibi lora geris.
Nec te reddat honos. (Elatum), mixtus honori
stat labor, heus, hostem non decet esse patrem.
Pascit oves, non tondit oves, immo anxius illis
pastor adest, rabidi cum videt ora lupi.
At cum participes quae dat tibi primus amore,
corde hilari, a factis gaudia sume piis.
Ne velut invitus, si des pia munera, perdas
quae dabis, (et) meritum dux neget esse tuum
absit ab hoc frater, si quid de fonte bibisti

fucus, et obscuris thecna canina dolis.
Sit simplex charitas, et nulli conscia fraudi,
nesciat vastum dissimulare lupum.
Nil simulet, nil fingat amans connexus amori
sancto, venturum qui videt esse Deum.
Ne metire prius justis tua commoda factis,
sola sat est factae gloria justitiae.
Sojasatest virtus, voto ut quaeratur ab omni,
non nihil est ipsis abstinuisse malis.
Turpis amor satis est, ut visu aversa maligno
mens fugiat caro libera facta Deo.
Esto tuis consors vera pietate benignus,
et charitas motus temperet una tuos.
De terrae obscuro certet mundanus honore,
dum reputat socios hic superesse suos.
At nobis Christo diversa huic pugna sub almo,
dum praeferre sibi cetera quisquis avet.
Nec sat erit, nullum si usurpet justus honorem,
ni studeat sociis et minor esse suis.
Nemo sibi vivens vitio languescat inerti,
sed paret officiis utilis esse bonis.
Sitque alacris noster, flatu qui ferveat hausto,
impiger absorpto debuit esse Deo.
Carnea monstra jacent, jam te subtraxit ab Orco
spiritus, illustri pectore torpor abest.
Est opus hoc carnis morbosa algere sub umbra,
flaminis aethereos advolitare choros.
Cura prior servire Deo, ne insurgite contra
tempora, fulmineas quis retinebit aquas ?
Te precor in Domino rebus servare secundis,
candida Tartareis cedat et agna lupis.
At si tempus erit diro occursare furori,
constanti gladios pectore vince feros.
Vince malum patiens, duros tolerare labores,
funera, pro vitae principe dulce pati.
Ne tamen interea summo diffide beanti,
dum premeris, palmam cum volet, ille dabit.
Justitiam non ille parat, defendere ferro,
sed prece, sed pura mente vocatus adest.
Ergo age jam rectis viventia numina votis.
Implora, ut superam det tibi summus opem.
Vult dare justa Deus, sed vult dare justa rogatus,
justaque cum posces plurima, plura feres.
At si dona petis, si numina blanda requiris,
ne pia tu socii vota repelle tui.
Porrigat auxilium miseris tua dextera dextris,
sic tibi sunt Domini regna paranda tui.
Nec propriis tantum, sed si tibi venerit hospes,
venisse hoc ipsum jam tibi crede Deum.
Ut solvenda manus, lingua est arcenda, nec umquam
noxia sub verbis inferat arma suis.
Mitis in adversos, ipsi miseresce furori,
sic docuit nostrum frangere tela caput.
Non odiis odium, non vulnere vulnera cures
vincere, sed constans jusque piumque tene.
Vince nefas patiens, ne sis amentior hoste,

si cupias factis hunc superare reis.
Hostibus optabis noto bona prospera Christo.
Tuque magis blandus quam ferus hostis eris.
Verus amor Christi famulos instruxit amico
numine, cum maestos tristibus esse pios.
Cum lacrimis lacrimas toto diffundere corde,
sumere cum laetis gaudia sancta viris.
Idque ipsum sentire omnes, humilesque patresque,
esse simul templum nec resecare sacrum.
Ne sint judicio diversa placentia nostro,
ne temne indoctos qui sapis alta viros.
Esse Deo gratum vera est sapientia, Vera est
gloria viventi nosse placere duci.
Alta sapis, si recta cupis, si immunis ab omni es
crimine, non oculis, incubat umbra tuis,
at si sub vitiis torpes, nihil astra videre
profuerit, vanas effuga delicias.
Ergo humilem te probe aliis, nec Olympica credas
culmina pro captu prensa tenere tuo.
Si sapis, hoc aliis sapias, prudensque videri
non tibi, sed justo mens pia quaere Deo.
Saepius hoc dicam si te male percutit hostis,
non mala pro inflictis tu quoque redde malis,
caeca Deum cultu gens hoc putat ipsa licere,
et vetus involucris hoc sinit umbra suis,
at postquam Christus tenebris illuxit ademptis,
lux micat (et) bijugis evolat acta rotis.
Ad pietatis opus divino laesus amore
ducitur, adversis et favet ipse viris.
Vos miris certate bonis, cuicumque videnti
utilis exemplo sit pia vita suo.
Pax prior in votis. Pacem ascensurus ad astra
mandabat famulis dux bonus ille suis.
Improba Christanos fugiat discordia sensus,
impius officium daemonis ultor agit.
Irasque insidiasque et nomina dira furorum,
ascribat variis ethnica turba deis.
Ultio non puros animos diro incitat aestu,
ignorant domini qui pia verba sui.
Sed qui Golgothei memoratur proelia campi,
inque cruce affixi suscipit arma Dei.
Qui spinas, saevasque alapas, clavosque, necemque
pensat, et innocuum quod ferit hasta latus.
Cum videat tali Christum indulgere furori,
numquid in adversos saeviet ille viros ?
Quin potius patiens rabiem compesce tumentem.
Suscepta in clypeo concidet ira sacro.
Ictibus opponens Christum fera vincere passum
tela potes, gladiis parce superbe tuis.
Sat tibi, vindictam scelerato sumet ab hoste,
ut verus judex, qui bonus ultor adest.
Ille sibi omnipotens plectenda haec crimina servat,
a caede et nostras temperat ille manus.
Tu modo ne laedas etiam male laesus amico.
Quin pro susceptis et bona redde malis.
Esuriat si forte, tibi saevissimus hostis,

pasce illum. Gladio militet ille tuo.
Si sitiat, potabis eum, mens aspera forte
leniet officiis corda superba sacris.
Saepe canis latrans placida pacatur ofella,
hoc Marte a rigidis tollitur iraferis.
Expugna hoc hostem gladio, mitisque piusque,
et patiens rabidos vincere disce viros.
Expertusque pium forsan miserebitur hostis,
et furor ille sibi nempe pudendus erit.
Perque tuos ignes vero suscensus amore
forte dabit victas in tua jussa manus.
Quod si, nec fuerit victus charitate, Deoque,
hora super durum taetra futura caput.
Est Deus, huic sinito scelerata rependere facta,
ut Deus est, nullum non premet ille malum.
Tu, domini frater, nulla vincaris ab ira,
exagitent animos ulcera nulla tuos.
Si tibi dulce putas hostem vicisse furentem,
quid, socius magno si potes esse Deo ?
Fortis erat, patiensque tulit quoscumque labores,
scilicet hoc pacto vincere majus erat.
Vincerit ille malum, tolerat qui fortius illud,
impatiens plagis vincitur ipse suis.
Tu ne cede malis, hoc est hoc cedere pugnae,
si pro te maesti tela furoris habes.
Est nimium certare bonis, est vincere pulchrum,
sed mala si superes per bona, Christus eris,
a Christo Christus, nec enim te dicere Christum,
sed similem Christo vox cupit ista meo.
Ille pio hostiles superavit corde furores,
et pro perpessis dat bona cuncta malis.
Hoc tu vince modo, vera haec victoria frater,
optimus hoc justis Marte triumphus erit.
In Christo vinces, cupias si vincere, saevum
quicquid erit, Christum concipe, victor eris.
Quae te circumstant haec mille pericula, morbi
vincla, fames, passis tot mala nata viis.
Omnia per solum fas est tibi vincere Christum,
si patientem oculos hunc geris ante tuos.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

At si te Christum divinaque jura sequentem
gens premit in sanctos imperiosa viros,
improba si a Christo frenandum suscipit orbem
dextera, et in nostros infurit illa sinus,
viderit omnipotens nobis parere tyranno
convenit. Hoc multos vult Deus orbe grados.
Imperitant aliis alii. Nec frena recuses
quisquis eris, vitiis dummodo liber eas.

Ordine sic regitur mundus. Turbare decorem
   non velit ob socium Christea turba Deum.
Invitiis votisque malis non convenit usquam
   Christanos proceres improba jussa sequi.
At jura humanae per publica commoda vitae
   non decuit socios adviolare meos.
Ne nostro exemplo reges insurgat in omnes
   vulgus, et expulso culpa soluta metu.
Congruit hos, quamquam nullum mereantur honorem,
   observet summo subdita turba Deo.
Sunt quae conveniant soli per saecula Christo,
   illa sibi princeps omnia solus habet.
Sit tibi cura prior, vero parere tonanti,
   nec justa ob saevas frangere jussa minas,
ad mala terrifici nec te compellere tauri
   possint. Haec cunctis sunt fugienda modis.
Jus tamen humanum, nostris violare lacertis
   non licet, hoc mundi publicus ordo petit.
Non decet innocuos pacem turbare ministros,
   si recolis Christum, vincula pacis ama.
Quicquid erit sceptrum potius patiare malignam,
   quam tua vis frater publica jura premat.
Non sanxit Christus, sed non haec exprobat, ut quae
   novit in arcendis frena futura malis.
Terrea majestas supremi est regis imago,
   regnare hoc sapiens quam jubet orbe Deus.
Quique malo regi, cum sit minor ipse resistit,
   se sciat in Dominum bella movere suum.
Obstitit ecce Deo, per quem data sceptra tyranno,
   nolens cum sociis vincla tenere suis.
Justitiae legum Deus incubat, ut mala tollat
   per legem, ut saevis sit data poena viris.
Ergo nec regi, nec legibus ipse repugnes,
   ni velis amplexis improbus esse malis.
Quod male si praeses sceptro furiosus iniquo
   te ferit : extrema viderit ille die.
Ecce luet facinus, sed tu ne obsiste regenti
   decreto summi praesidet iste Dei.
Quod si forte cupis non legibus ipse teneri,
   cumque capistratis non simul esse reis,
non te posse putes duris laxare lacertis,
   nam tibi cum summo pugna futura Deo est.
Non potes obsistens, sed candidus horrida jura
   effugere, ausuras a duce tolle manus.
Liber eris, vitio si sis modo liber ab omni,
   est tantum factis lex inimica reis.
Contemnit rigidos regum pia vita furores,
   nullaque lex justis causa timoris adest.
Hi timeant fasces, hi dura satellitis ora,
   qui non a vetitis abstinuere malis.
Armatos equitum cum dictatore magistros,
   qui pergit recta non timet ille via.
Quin etiam reges merita illustrare corona
   colla solent factis pulchrius usa bonis.
Utque minister erat domini dux crimina damnans,
   sic et qui claris dat sua dona viris.

Praemia virtuti, sceleri praestare rigorem
jussus hic, a justo cui data sceptra Deo.
Sic tibi non damno minitantia legibus aera,
servanti in Christo jussa paterna bono.
At si suplicio dignum tua culpa severo
te facit, e factis sunt tua damna tuis.
Tunc tibi lictorum furor est metuendus, (et) omnis
purpura, (et) horrisoni verba superba fori.
Tunc gladium, tunc rostra time, punire nocentes
rex solet, et nostrum paene referre Deum.
Subservit Christo malus hac quoque parte beato
vindex, quod motus puniat ille malos.
Utque in jure pari consistat publicus ordo,
sit pia crudeli subdita turba duci.
Nec tua vox, frater, regalem provocet ensem,
ne dura in Christos saeviat ira meos.
Ac terrena phalanx viso indignata tumultu,
exprobet electis corda superba viris.
Et mens quae pravae non est sibi conscia vitae
non sit in hoc ustum temnere visa Deum.
Pertinet ad cunctas quae res est publica gentes,
cernis ob hoc nummos regibus esse datos.
Justitiae quoniam jura inviolanda ministrant,
atque vices magni rex gerit iste Dei.
Si mala vitarit, ne tu parere recuses,
sat tibi ne faceres impia, Christus erat.
Improba si jubeat, galeatum temne rigorem,
nec te de Christo distrahat ille Deo.
At quae jure suo salvo pietatis honore
exigat, admoneo nulla negare viro.
Nec citet infernos terrena superbia pulsus,
quod malus in famulos imperet ille bonos.
Aspice si quid habes, solventem terrea Christum,
nulla gravant ipsum pensa tributa Deum.
Ecce Deus nihilum debebat, solvit et ille,
ne ducis exemplo publicus ordo cadat.
Tu quoque nec regem, nec regia jura parentem
fraudabis, damno militet ille suo.
Hic terrena petit, si non sibi debita poscat,
quid tibi ? Rex solus viderit illa Deus.
Reddere poscenti vectigal, reddere Christo
debemus socii corda regenda pii.
Regnanti servetur honos, licet ille sepulchro
sit dignus. Proprio stat bene quisque gradu.
Ne qui te videat fulgentia temnere colla,
hoc putet a fastu sorte venire tuo.
Qui defertur honor non est ob crimina regi,
quae facit, at sancto quod sedet ille loco.
Vos recti exemplar Christi praestate ministri,
convenit hoc, terris ne bonus ordo ruat.
At tamen inter vos non sint quae defleat alter,
est charitas sociis una petenda meis.
Una sat est charitas pro rege (et) lege piorum.
Quae jura in multis, exigit unus amor.
Unus in officio numquam vacat, omnia curat
solvit, habet, nullo fit gravis ille dolo.

Haec charitas fratres voto est quaerenda sub omni,
una pias leges condidit, una tenet.
Qui pius et socios ut se bene diligit ipsos,
totius hic summam pectore legis habet
si charitas absit, non lex, non omnia jura
sufficiant animos luce tenere pios.
Adsit et haec, aliis non est opus : unica dictat
innumeris quicquid legibus esse potest.
Quid Plato, quid Moses docuit, Trimegistus et olim,
quaeque sub Argivi lance Draconis erant,
quod Numa, quod gnatos vestri docuere Luperci,
si quid inest illis de duce, solus amor.
Caesores, moechos, et cetera monstra furentum,
ignibus empyreis optimus arcet amor.
Hic prohibet fusis famam incestare venenis,
fenora nec socios laedere fraude sinit.
Summa brevis legum charitas, quae claudit in uno
praecepto, paucis dogmata cuncta notis.
Dilige, ait, socios, sicut te diligis ipsum,
o charitas veri plena magistra boni.
Omnibus haec prodest, nulli cupit ipsa nocere,
observat miris optima jura modis.
Quis timet hunc hominem legalia solvere jussa,
qui cunctos pleno pectore verus amat.
Non occidet amans, nec erit deprensus adulter,
cui fuerit socius carus, ut ipse sibi.
Qui juvat ex propriis, aliena invadere furto
cur velit, aut carum labe ferire suum.
Cui velitae qua sibi, nulla ratione nocebit,
pro cunctis passum cum sciat esse Deum.
Summa igitur charitas, quae rectum edocta, Deumque,
quae fugienda viris, quaeque sequenda docet.
Hanc studiis optate omnes, ardenter et illam
quaerite. Jam a somno surgere tempus adest.
Umbra furens pulsa caligine prisca recessit,
jam Christi radiis lux micat alma novis.
Nocte fuit nostro funesta licentia damno,
et pudor in caeco tempore nullus erat.
Nunc simulac luxit tenebris aurora fugatis,
incipit et verum Christus adesse jubar.
Ad Domini flammam caecos componite vultus,
et munda ornatis surgite membra comis.
Exuite umbrosos habitus, solitumque soporem
rumpite, et a coetu sit procul umbra pio.
Ponite lascivos lusus, vitaeque prioris
mollitiem, vitiis nox erat illa favens,
surge alacris frater Domini tibi lumina solque
cuncta favent, dulces concipe lucis opes.
Quid puer usque jaces ? Lux est captanda decori
temporis, ecce oculis vita salusque tuis.
Ecce salus proprior passis immissa fenestris,
quam lex, aut voto spes daret ipsa tuo.
En tibi divini per vulnera sancta perempti
intrat ad internos vita beata sinus.
Excessit res ipsa fidem. Dux ille canebat
Moses venturum. Venit, et ecce Deum.

Jam venit, majorque fide, nec tanta putabas
numina tam grato velle venire modo.
Poscebas hominem, venit deus, ut tibi terram
traderet, empyreum dat tamen ille Polum.
Sperabasque tuo terrestria regna sapori ;
aeterna hic veniens gaudia vera dedit.
Vir dedit ipse deum, non spes auderet ab ullo
hoc petere, o Christi munera summa mei.
Exsul pro nobis hic est, et mortuus, et nos
adjuvat ad dextrae dona videnda suae.
Credita adhuc pietas, nunc vere est visa superni
principis, o populi luxque decorque dii.
Hactenus umbrato calcabat caerula conto,
nunc per caeca sacrum Tartara fecit iter.
Tunc Pharaonis opes caelo metuendus ab alto,
nunc caesus diri Daemonis ora quatit,
tunc dabat ille cibos ad corpora, mentibus at nunc,
dapsilis ad mensas et Deus ipse pias.
Ah Deus, experior quid sit Deus, ante petebam
credens, nunc oculis vita recepta meis.
Nunc proprior lux atque salus,nunc summa patescunt
lumina, nunc viso nox fugit icta Deo.
Quam proprior, nam carne patet, ferroque furenti
fixus ad infernas itque reditque domos.
Exsurgit, vivumque vides, tecumque reportas,
inque tuo regnat pectore verus amans.
Ergo et praecessit nox pristina, vita, favorque,
et medio radius lucet ab axe pius.
Tu quoque jam ad finem labentem praespicis horam,
currit ad extremum turba vocata diem.
Dico iterum : luci juvenes exsurgite magnae,
surgite et ornatu jam radiate novo.
Hanc oculis captate diem, flammasque recentes
ne vestro oppositis pellite corde seris.
Vir, radiis te pande bonis, actusque nefandos
exue : quid claro tempore noctis opus ?
Sole orto calor iste decens ad tegmina corpus
pulchra citat. Menti non dabis illa tuae ?
Projice nocturnos habitus, somnique furorem,
quicquid et in tenebris nox habet alta suis.
Arma ducis, precor arma ducis, felicia tela
suscipe, et a claro lumina nata Deo,
indue lucis opes, contraria noctibus arma,
his tibi nocturnos vincere posse dolos.
Ecce Deus caelis armatum spectat ab altis,
spectat et empyrei candida turba poli.
Turpe erit armatum molli putrescere somno,
et Veneris casses qui tenet arma sequi.
Turpe tibi vinci vitiis divina tenenti
arma manu, armato turpe jacere viro est.
Turpe etiam in socios gladium convertere caros,
cum tibi quem ferias improbus hostis adest,
pugnat ab adverso rabies taeterrima ponto,
tu ferus in socios aemulus arma geris.
Vince cupidineos arcus, rixamque, reumque
livorem, voto certa tropaea tuo.

Exue jam noctis vestes, Christumque decorum
indue, nocturnos non probat ille gradus.
Est Christus tegmen nitidum, virtusque pudorque,
justitia, est animis pax charitasque piis.
Hic decet hic cultus solem, lucemque, diemque,
hic decet electum qui petit alta virum.
Sit dum vita manet, de corpore cura misello,
nec tamen indignas appetat illecebras.
Est cibus ad vitam, non ut lasciviat horrens
corpus, sed justo est cura tenenda modo.
Naturae ut venter, vitiis non serviat ipsis,
sed tua sit noto consona vita Deo.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Sed quamvis dapibus nullo discrimine cunctis
utatur plenam turba secuta fidem,
si quis erit positis. Qui observet pristina mensis,
non hostis socio debeat esse suo.
Donec proficiat, Christanaque numina noscat,
et vera innocuo pectore sacra ferat.
Nam puer ut crescat, firmosque ascendat in annos,
plexus pro minimis non erit ille malis.
Multa etiam : castis et sunt toleranda magistris,
usque puer toto jam sibi currat equo.
Adde quod et citra vitium plerumque voluntas
haec petit atque unum quaerit honesta Deum.
Dissimulanda tibi sunt plurima, multa ferenda,
et multa ad sanam sunt referenda viam.
Si nil concedas toto gladiaberis orbe,
saepe erit ut multis discruciere modis.
Forte vacat morbo, nec perspicis ipse, nefasque
non amat, et variis utitur ille cibis,
ast alius teneris et adhuc infirmior alis,
se metuens pomis vescitur, atque piris.
Sed neque de sacris pereat concordia membris,
nec turbent animos parvula quaeque tuos
qui firmus verumque tenet, nec despicit escam,
quae dedit ex multis dextera sancta bonis,
sit firmus, donisque Dei, vitaque fruatur,
non tamen hac socium spreverit arte suum.
At qui cuncta timens, vel solis vescitur herbis,
non licet, hic alium judicet esse reum.
Firmus et infirmum teneat, patienter et illum
sublevet, exemplo formet alatque pio.
At miser et titubans vacuata pendulus olla
quae videt ad pulchrum transferat ipse bonum.
Quid mihi dicat, amans hunc Christo adjunxit in uno,
vivit in hoc, domino vixerit ille suo.
Quod si vir solidus tremulum non pellere fratrem,

debet, sed justo linquere corda Deo.
Cur precor injecto firmum incestare cruore
audeat, infernos qui gerit ore canes.
Qui nihil esse putat justum, nisi fecerit ipse,
o furor, o Stygiis lumina mersa vadis.
Quis tibi dat fratri morbos taxare latentis ?
Anne occulta tuum sint subitura forum ?
O miser, o vecors Christanae dedecus aulae
cur judex socii tam malus ipse tui ?
Quid facis ? Hic servus non est tuus, inclyta Christi
signa tenet, vivo militat iste Deo.
Servum Christus habet Christo sua cura regenti.
Stat domino , domino vel cadit iste suo.
Nec tamen iste cadet vanis impulsus ab euris,
si non a vero deviat ipse bono.
Hunc equidem ex alto Dominus miseratus Olympo
felici servum diriget igne suum,
in vanos par cura dies adhibenda, caceto
hanc tibi quae a Stygio principe pestis adest,
observare dies docuit dementia caecae
noctis, ad electum quid facit hora virum ?
Augurium, sacraeque notae, solesque nefasti,
grataque ter trino templa perire gradu.
Divinas variis vires inferre sub horis,
haec signa infirmi pectoris esse solent.
Qui solidam gerit igne fidem, mensesne diesne
eligat ? Hic toto tempore purus amat,
ibit iter sub Marte fero, gnatamque locare
non metuet vanis territus ille notis.
Contemnet nidos et habentes dextera corvos,
ecce nisi iratum nil timet ille Deum.
Ista tibi haud tanti fuerint, si fecerit alter,
ut licet insipiens jam tuus hostis eat,
qui sapit, inque die nullo haec discrimina sentit,
ex aequo cunctos sed putat esse sacros,
qui numquam vitiis audet torpescere saevis,
atque Deum memori pectore semper habet.
Haec Domino sapit ille suo, nec discute tu quid
ille sapit, noto sat sapit ille Deo.
At qui discernit soles et tempora servat,
errat inops, Domino sed cadit ille suo.
Quid tibi vis ? Famulum Dominus sibi judicet. Hic te
ultorem socii non probat esse tui.
Qui sine delectu deflexus ad omnia cunctis
vescitur, et Domino vescitur ille suo.
Datque Deo grates, cujus bona fercula sentit
vitali ad caros munere lata viros.
Quique animo infirmus communibus abstinet escis,
sic putat ad magnum posse venire Deum.
Ecce pias Domino grates agit ille beato,
quid tibi, si vano pectore legit olus ?
Quid si forte Deus tantum probet ipse rigorem ?
Sumat et in servo pascua grata suo.
Cur tua de ignotis ausa est sententia causis
dicere ? Mens eadem forte duobus erat.
Unus et amborum Dominus sibi vendicat ambos

quamvis diversa pergat uterque via.
Ille Deo grates pro libertate ciborum
quod Veneris vitium fregerit, alter agit.
Jam licet et crudas tantum sibi deligat herbas.
Se tamen a Paphiis continet ille jocis.
Judicium suspende tuum, Dominoque reserva,
sic tibi det gremium mater amanda suum,
nemo sibi vivit nostrum, moriturve, sub uno
vivimus a Domino turba redempta pio.
Huic morimur caesi, rex est quocumque feramur,
regnat, et in famulos jus habet ille suos.
Mortuus et Christus leto et moriente resurgens
caesa regit sceptro vivaque membra suo.
Ni tibi Christani tractanda negotia sceptri
dat Deus,a socii vulnere tolle manus.
Nos Deus ob pretium divini sanguinis emit,
illius est quicquid nos sumus, ille ferat.
Si mea mens vivit virtuti, aut mortua saevis
est vitiis, Dominus viderit ipse meus.
Cur in conservum surgis ? Vertisque maligno
judicio Domini jura beata tui ?
Cur laudas fratrem, qui non sua pectora cernis ?
Aut tu cur socium temnis inique tuum ?
Usurpasse vicem Domini quis praestitit alti ?
Judicis ac sanctos anticipasse dies,
aequalem in Christo fratrem cur despicis ? Illum
judicet, ad veras qui vocat unus opes.
Est Deus, utque videt solus penetralia mentis,
qui justum possit dicere solus erit.
Ecce tibi ante oculos flammato praespice mundo
aeterna immotum reddere jura Deum.
Absolvetque pios verbo, miserosque ligabit,
nec fletu edictum vertere tempus erit.
Tu tamen interea conservi pectora sancti
ne tentes pravo perdere judicio.
Communis princeps istum sibi servat honorem,
servit enim Domino turba redempta suo.
Sic ventura videns praesenti numine vates
dixerat haec, Christo nectitur omne genu.
Ille creat redimitque omnes, emptosque sepulchro
excitat et servis dat pia jura suis.
Hunc confessa Deum divino pectora cantu
hoc sperant verum posse tenere bonum.
Pro se quisque virum studeat, quo reddere possit
debita, nec membrum vulneret ipse suum.
Quin si cura tibi divina rependere dona,
hoc statue in socios utilis esse tuos.
Suppetias praestare piis, et tollere quotquot
decipulas animo, vir bone, quaere pio.
Qua ratione queas sceleratae obsistere fraudi,
nec quemquam factis exagitare tuis,
quaerere opus, si summa cupis, majorque videri
hoc studeas, isto summa petenda gradu.
Erige labentem, non projice, quicquid in illo
perdideris, Domini perdidit aula tui.
Erranti sapiens quamvis non cedat, ut illum

corrigat, affectus temperet ipse pios.
Ne quem forte pares duro torquere flagello,
saeviat, et solitis excubet ille malis.
Sub Mose horrificos umbra referente rigores
non tulit immundas mensa timenda dapes.
Corda profanari dapibus tunc ipse putabam,
sed bene purus amor non mihi notus erat.
Nunc vero afflatas mentes deus edocet unus,
non esse humanis numina laesa cibis.
Nam simulac flammis cessit pars carnea legis,
natura impurum nil sinit esse parens.
Nec maculas facit esca nocens, sed prava voluntas,
cum legit obscenum turpiter acta lutum.
Umbra ruit radiis delectus et ipse ciborum,
cum caro mactati surgit edenda Dei.
Esca Deus puris, quod nil non dapsile praestat,
omnia sunt animis fercula pura bonis.
Si tamen haec pietas moneat sine lege, licebit
a bene concessis abstinuisse cibis.
Nam si forte tuis dapibus vir laeditur alter,
cujus erat votis vita petenda tuis.
Offensus frater si te prandente sub umbram
labitur, heu, mensa mortuus ille tua est.
Si retines aegrum, defractaque corda mederis,
non erit a licitis abstinuisse scelus.
Immo erit et charitas, nec vero frater amico
ut velis hunc pransus perdere, vilis erit.
Si tanti emptori domino, quod mortuus illum
suscitat, et gnatum dat pater esse suum.
Ne tu, gnate Dei, pereuntem neglige fratrem,
sed cura ad mensas hunc revocare pias.
Matris ut aeternae vivi serventur honores.
Contemnat verum ne mala turba bonum.
Et reputans nostros escis potuque salutem
figere, Christanam non bene sumat opem.
Nam licet et rectum facias, sanctumque bonumque,
fraterna exoritur suspicione malum.
Ergo age, jam frater divinum perspice regnum,
non sperat crassos vita futura cibos.
Nunc esca et lymphis opus est, felicia saecla
cum veniant, liber pondere venter erit.
Vitaque sic variis constabat carnea mensis
cum praegnans verum texerat umbra diem.
Sed postquam Christus toto Sol aureus orbe,
tenditur, et flammis lux micat alma novis,
ex verbo Christi divino pascimur ore,
esca nihil mensis illa vel illa piis.
Delectus nullus priscorum more ciborum,
non escis magnus dat sua regna Deus.
Pax, charitas, virtus, divinaque gaudia mentis,
haec sunt haec sociis prandia vera meis ?
Haec quaere, ad caelos quae te comitentur euntem,
Spiritus haec flatu non dabit esca suo,
Spiritus est pacis auctor, rixamque scelusque
pellit, et in vero convenit ille bono.
Vos igitur socii communi foedere vincti

his levibus templum ne lacerate sacrum.
Quos pietatis amor vero concordat in uno,
turpe est de solis bella ciere cibis.
Arcendae Veneri jejunia casta probantur,
sed charitas cunctis restitit una malis.
Hac quicumque Deo servit, placet usque, Deoque
gratus erit, sanctis gratus et ipse viris.
Gratus dum natum de suspicione venenum
a sociis sancto vitat in obsequio.
Digladiata cohors potu vanisque diebus
non celebrat puri mystica sacra Dei.
At celebrat Christoque placens dignusque sacerdos,
qui sacro sociis prospicit igne suis.
Cumque suis alios aequali lance tuetur,
et vigilat caris ut pater ipse viris,
ergo Dei flato si non plebs carnea gustu
jam sumus, et nostro pectore purus amor.
Linquamus veteres iras, carnisque saporem.
Lux pia cum tenebris non simul esse potest.
Sectemur pacem, melioraque vota sequamur,
curaque sit populo posse juvare pio.
Prodesse (et) cunctis sociis, offendere nullum.
Summa boni et rectis una sequenda viris.
Tuque Dei donis divino firmior haustu,
perdis ob humanum membra beata cibum ?
Perdis opus Domini ? Ne duro despice fastu,
quem genuit Domino gratia sancta tuo.
Quin pereat tuus ille cibus, ne causa ruinae
sit socio, vivis quem lavat emptor aquis.
Aspicis hunc Domini pretiosa morte redemptum
destruis et solo pignora tanta cibo ?
Esca hominis, tractat divina negotia virtus,
est charitas ? Christi quaelibet apta pati.
Cedat quod levius, salvo charitatis amore,
nil melius, socio quam pius esse tuo.
Esse cibis nullum vitium lux praestitit orbi,
et facilis vero quaelibet esca viro.
Omnia mundat amor, tamen est occasio culpa,
offendit fratrem si tua mensa tuum.
Si timeas puero tua prandia justa nocere,
innocuam mensam tunc tibi praebet olus.
Praestat ut a labris vinum carnemque remittas,
offendat socium quam tua mensa pium.
Si cadit infirmus, caro medicare ruenti,
ne ferat a mensis vulnera facta tuis.
Non ratione cadit, sed si cadit ille videndum est
qua melius firmo sisteret ille gradu.
Nec laudanda tibi vetus est sententia fratris,
si frustra humanos deligit ille cibos.
Non volo cum lapso ritus imiteris iniquos,
sed te paulisper dissimulare nefas.
Dum tener hic longa fuerit bene vulsus ab umbra,
assuescat passo doctaque turba Deo.
Non tibi in aeternum, sed te per tempora frater
haec volo pro sociis parvula ferre tuis,
dum fecunda parens eluso daemone victrix

sancit in hoc natis quaeque tenenda piis.
Haec tua vera fides, qua non discrimina sentis,
sed tege, dum socios hoc feris ense tuos.
Sat tibi, firmatum quod te pia numina cernunt,
et probat ignivomus flammida corda Deus.
Hoc etiam tota fuerit tibi mente canendum,
conformes factis pectus et ora tuis,
ne simules fidei flammas, intusque gelascens
quo damnas alium sis prior ipse reus.
Felix qui tantum vero profecit amore,
ne factis verbo discrepet ipse pio.
Quodque probat faciat, nec mendax sentiat intus
in sese strictam tela tenere manum.
Lux aeterna fides, hac qui renuente nefandum
fecit opus, factum judicat ipse suum.
Quod timet illud agit, sic excruciandus ab ipso
pergit ad infernas irrediturus aquas.
Infirmus medicum meruit, sed perfidus Orcum,
in vitiis victa qui ratione jacet.

CAPUT DECIMUM QUINTUM

Nos tamen in Christo quibus est Deus ipse beato
cognitus (et) veri lux micat alma boni.
Si sumus hoc firmi, si jam caelestia doctis
non opus est variis ad bona facta minis.
Debuimus parvos vero informare decore
lacte alit ut natos mater amica suos.
Ecce inter fratres, natu qui grandior exstat
infirmos donis sublevat ipse suis.
Non trudit socium, quod sit sibi viribus impar,
vile putans membro velle nocere suo,
quo magis excellit, quo corpore firmior omni,
turpius invalidum laedere nempe putat.
Sic nos qui nimium sensu vitaque valemus,
quo magis a nostro sunt data dona Deo,
convenit hoc, homines nullis offendere causis,
blandius et lapsos faece levare viros.
Quam male dum saevi nostris, nobisque placentes
perdimus indignis Christea membra modis,
dignum erat hoc potius somno vinoque jacentem
leniter ad flammas nos revocare pias.
Sol subito impulsu teneros si percutit orbes
obscurat flammis lumina pressa suis.
Dote igitur confise tua fastuque superbus
contemptor socii non velis esse tui.
Haec tua non tua sunt, dedit haec Deus optimus, illis
ut prosis populo, pectore, voce, manu.
Ut virtutis iter Christani culmina regni,
et doceas agnos pascua sancta pios.

Nec tibi complaceas spoliis oneratus opimis,
si pius inferni fregeris arma ducis.
Si splendes clipeo, si vivo potus ab amne
stas inter socios altior ipse tuos.
Nonne vides Christum, qui non sibi gaudia soli
postulat, at parvis subvenit ipse viris.
Sublevat infirmos, ne quos mereretur honores
curat, dum populo providet ipse suo.
Sustinet illudi probris, spinasque cruentas
per caput et passi cernimus ora Dei,
insidias, fraudes, et verbera saeva luporum
pertulit et multis vulnera facta locis,
insuper et mortem, qui verae est gloria vitae.
Pastor ut in psalmo pinxerat ante suo,
pinxerat haec vates, sed non ut picta sciamus,
sed pia quo Dominum turba sequare tuum.
Ac puro affectu puros imiteris amores.
Et discas passo vir pius esse Deo.
Sis lenis, patiensque tuis, foveasque ; levesque
invalidum, natos ut pater ipse suos.
Insidias mortes et cuncta pericula temnas,
dum tua mens magno, militat alma Deo.
Cernis ut hic princeps sceptro se ejecit ab alto,
ut miser ad superas prove haerere domos.
Exemplar tibi pone Deum, sociosque jacentes
si datur in donis tu quoque tolle tuis.
Scilicet et vates haec eventura canebant.
Tradimus et libris nos ea gesta sacris,
ut tibi picta detur Christi patientis imago,
semper ut ante oculos pervolet illa tuos.
Inflammet, rapiatque animos, et vertice sistat
sidereo, ac nostris det sua mella malis.
Utque suos patiens indigna morte redemit,
scandit et evictis passus in astra deis.
Sic nos dum lenes hostem toleramus iniquum,
dum ferimus teneros provehimusque viros,
dumque beata Dei sequimur vestigia nostri,
speremus veras arce vocantis opes.
Pax, pietas, fratres Christani est summa decoris,
hanc vobis princeps det precor ille parens.
Admonet ille, suos durum perferre laborem,
hortatu vires det quoque summus amor.
Digneturque pios consensu jungere sancto
efflet et illapsu robur opesque suo.
Pax, pietas, charitas, amor, et concordia, Christo
rege micant. Membris det caput illa suis.
Uno ut corde omnes templo laudetis in uno
numina, quae fusis optima nota bonis.
Aeternique patris flammamque, viresque, decusque,
principis et sceptrum, Christe beate, tuum.
Conformisque cohors vivo conjuncta marito
fecunda in verbo sit pia facta pio.
Propterea Solymi nullo discrimine Graecos
suscipite alterna vosque fovete manu.
Porrige vir medicam fraterna in vulnera curam
ne tibi de fratris vulnere sanguis eat.

Suscepit te Christus amans, non imputat acta
pristina, nec maculas horruit ille tuas.
Sed patris aeterni divino intentus honori,
utrisque famulum se dedit ipse pium.
Servit utrique Deus generi, Solymosque parentem
veracem donis edocet esse suis.
Nam quae per sacros promiserat ante videntes
sunt bona per Christum plena relata Deum.
Ut plebs promissis domini veroque potita
gaudeat optatum quod videt illa diem.
Gentibus at quamquam non haec promissa manebant,
admittit veris conditor ipse sacris.
Hasque nihil meritas pietas aeterna citavit,
et trahit ad regni prandia vera sui.
Amboque jam fratres Christo laetentur in uno.
Dentque simul magno pectora sancta Deo.
Haec, quia pollicitis non est fraudata supernis,
non exspectatis quod micat illa bonis.
Hoc fore consilio Dominus decreverat alto,
lux fuit et psalmo vaticinata pio.
Ecce inter mutas per me tua gloria gentes,
ibit et aethereas mundus habebit opes.
Ecce tuum nomen viridi celebrabitur Ida.
Sacra erit in laudes quaelibet hora tuas.
Gens laetare simul dulci conjuncta Sioni ?
Et cane cum Solymis tu quoque Creta viris.
O gentes, laudate bonum, juvenesque, senesque,
sumite de effuso gaudia vera Deo.
En Jesse radix flamma exorietur amica,
et gentes freno dux aget ipse suo.
Hoc duce danda salus, hoc spes pia gentibus ipsis,
hoc decus et rectis vita salusque viris.
Ille igitur claros hac qui spe fovit amicos,
praestet quod verbo dixerat ante suo.
Dissidiumque procul Stygias impellat ad umbras,
vos pace ac veris impleat ipse bonis.
Detque fidem plenam, radios et pneumatis almos,
vestra sit ut solo spes bene firma Deo.
Nec loquor, ut dubitans de vestro lumine, namque
est virtus Christo cognita vestra meo.
Vosque scio gratos Domino castosque piosque,
ne sit opus dictis vos monuisse meis.
Vestra quidem in caro satis est sapientia Christo
ut queat exemplo corda movere suo.
Sed pius audaci monitu, velut obvius igni,
haec refero ad socios Christea jussa meos
nec doceo ignaros, qui nostis et omnia Christum
noscentes, verum et corde tenetis iter.
Sed quod sponte facit, forsan vigilantius illud
perficiet Paulo turba citata suo.
Namque (fatebor enim) nostri est ea gloria Christi,
per Christum sancto fungimur officio.
Nitimur hoc studio, mentemque expendimus omnem,
ut crescant verbi semina sancta pii.
Vosque inter gentes peragam pia sacra sacerdos,
hostiaque a digitis sit data grata meis.

Non est quod sacrum fieri puto gratius ullum,
   quam si gens vivo concidat icta Deo.
Concidat, ut surgat, caesa ut micet, inque cruore
   principis a tabo sit bene munda suo.
Deserat (et) vitium, ritusque exturbet inanes,
   sancta per efflatum puraque facta Deum.
Quod bene cum videam successu crescere sancto,
   pectoraque hortatu vivere multa meo.
Do laudes, gratesque Deo, cui gloria nostris
   fetibus, et nostri summa laboris amor.
Mens mea nec nostris studiis hoc imputat, est qui
   de Saulo Paulum me facit esse suum.
Ille mihi ut sanctos animos afflavit, et ora
   praestitit, et monitis semen habere meis.
Ille mihi et flammas Christanaque numina praestat,
   ut valeam caecis gentibus esse jubar.
Ut sileant alios veri mea verba ministros,
   per quos ad vivum terra vocata Deum est.
Qui verbo Domini referunt magnalia summi,
   a quibus et vitae flumina mundus habet.
Primus ego et quamquam tanto non dignus honore
   indixi verbum per loca sancta pium.
Ipse feras gentes Stygio mucrone subactas
   hactenus obscuros quae coluere deos,
evexi ad Christi flammas, verumque decorem,
   et traxi evictas in mea dicta manus.
Pars cecidit gladio verbi ferientis in isto,
   parsque micat factis aemula facta meis.
Pars vi signorum terrestria corda fatigans
   ducitur arcanis credula facta novis.
Haec ego non Paulus, Paulo facit omnia Christus,
   ille ferat pugnae justa tropaea meae.
Spiritus in nostro sanctus facit omnia verbo,
   hoc illo tantum principe crevit opus.
Ipse minister eram domini, dedit esse ministrum
   me Deus, et gladio dimicat ille meo.
Nilque meum, et quamquam successu glorior isto,
   debita sit nostro gloria nostra Deo.
Inque Dei laudem refero mea gesta, per illum
   gesta, quod est donis dat bonus ille suis.
Ille mihi officium dedit hoc, nullique secundus
   dicar post Christum saxa movere meum.
Illyricos penetrare sinus a monte Sionis
   incepi et sociis non loca visa meis,
et quae per comites fuerant jam parta relinquens
   effundo in terram flumina viva novam
pro Domini verbo peregrinum doctor in orbem
   intrepidus constans Christea signa tuli,
alta prior jaciens pulchro fundamina templo,
   sedulus ad magni dicta videntis eram.
Et quibus ignotus fuerat, per dogmata nostra
   noscitur, ut populi duxque paterque pii.
Hoc studium quo ducor amans, ut feta reportem
   semina, me miro distinet usque modo.
Sic vos quos primis cupiebam visere votis,
   Christus adhuc oculis non dedit ipse meis.

Nunc postquam noto fulgescit Achaia Christo,
et Macedis passum jam liquet esse Deum.
Nec locus his superest nunc in regionibus, in quo
non dedit exemplum Christea fama pium.
Et quoniam longo studio vos ipse videndi
ducor, adhuc votis est via danda meis.
Est iter, Hispanos versus, tunc vestra revisam
moenia, tunc justis gaudia vera dabo.
Tunc mihi cuncta regens adsit Pater, inclyta Roma
explebo aspectu viscera nostra tuo,
interea Solymis decrevi afferre ministris
munera, ab Argolicis missa ferenda viris.
Nam Scopii fratres (et) dives Achaia solvunt
in Christo sociis munera sancta, piis.
Inque Deo Paulum fraternaque dona remittunt,
ut soler sanctos dogmate et aere meos.
Hoc placuit fecisse bonum, nullusque coegit
sed charitas motum flavit amica pium,
et merito, nam plus illis hoc nomine debent,
quod prior a Solyma voce relata fides.
Cumque Sionis opus gentilem accenderit ignem
persolvat donis munera sumpta suis
illa animae gazam plebs est partita libenter,
corporibus castis quod juvet ista ferat.
Hoc simulac fuero perfunctus munere, et illis
tradidero nullo jussa ferenda dolo.
Istac Hispanas veniens proficiscar in urbes,
ut referam Christi nomen opesque mei.
Praeteriensque tuos solabor Dardana cives
Roma sub affixo summa futura Deo.
Nec dubito, adventus quin sit meus iste beantis
gloria, et Empyrii fructus amoris amor.
Vobis sponte piis nostra excipientibus ora,
me vera dulcem voce ferente patrem.
Interea fratres per sacri nomen Iesu
vos precor (et) nostri numina sancta Dei.
Per charitatis opes, quas purum inspirat in haustrum
Spiritus, et summi lumen et arma boni.
Ut dum praesenti nequeam vos cernere vultu,
adjuvet in nostro me pia turba Deo.
Et precibus justis ad numina summa parentis
oret pro Paulo candida Roma suo,
per mare, per terras, per tanta pericula jactum
me servet Dominus sustineatque meus.
Ne queat Isacides Paulum calcare rebellis,
aut ruat a magno turba reversa Deo.
Gratus et adveniam sanctis, Christoque paratus
cum statuat gladio funeris esse comes.
Ut tandem laetus votis feliciter actis
rex mihi det vestros posse videre sinus.
Sic precor atque pater sincerae pacis, et auctor
servet in illapsu pectora vestra suo.
Confoveat, secumque liget, nexuque beato
det sociis socios pace fovere suos.
Hoc summo placeat Domino, qui sanguine Christi
det nobis superam trinus (et) unus opem.

CAPUT DECIMUM SEXTUM

Debemus cunctos opibus verboque juvare,
sed juste in quosdam promptior est animus,
nam quibus adjuti meritis astringimur almis,
non licet officiis ulla negare bonis.
Phoebe igitur Christana soror, pulcherrima claris
moribus et multis sancta probata modis,
sit vobis curae, sinceris quae incita flammis
defert Paulinas vestra sub ora notas.
Haec fuit auxilio nobis, castamque piamque
excipite, ut sanctis adfuit ipsa viris.
Cum consorte Aquilam Christo salvere sub uno
dicite, et optatis pondus inesse piis
Qui pro divino (Christi est ea gloria) verbo
cervices plagis supposuere meis.
Et contra tauros, ursos aprosque canesque
invicti nostrumsustinuere caput.
His meritis agimus grates in luce, simulque
mecum Christani, cetera turba chori.
Nam me servantes tractasse negotia credunt
publica, et electis dona dedisse viris.
Cumque sacris ducibus totam salvere catervam
optamus, capiti consona membra pio.
Salveat (et) felix Ephaentus Achaia princeps
qui tuus, et domino militet ille meo.
Ecce inter claros quod Christum primus Achivos
induit, est oculis charior ille meis.
Salve et tu Mariae nomen, pia femina dextras
haec mihi divinis contulit usa bonis.
Salveat Andronicus, vir tu quoque Junia salve,
ferte mihi in vinclis vincula grata meis.
Vos mihi quos sanguis, Deus (et) ligat, ac simul olim
quod fuimus laqueis praeda parata feris
felices nimium, sic vos mea lumina cernunt
inter apostolicos membra beata viros.
Qui simul aethereos flatus vehementis ad ignes,
sorpsistis flammae pocula sancta piae.
O socii insignes, et Christi ad signa priores !
Infelix illo tempore Saulus eram.
Tuque salutifero salve meus Amplia verbo.
Sint tibi sub nostro tempora sancta Deo.
Te simul Urbanum, frater venerande, saluto.
Vive Deo, et Paulum sis memor esse tuum.
Communes placuit mecum tibi ferre labores,
et tibi det justus praemia digna Deus.
Nec semel hic Stachyn miles te sancte tacebo :
stat, precor, et voto sit Deus ipse tuo.
Salveat in variis passis spectatus Apelles,

flamma exploratum quem facit esse virum.
Ut probus in Christo maneat, somnoque relicto
huic Christus radiis assit ab arce suis.
Salvus Aristobolus, quotquot salvete sub illo
tempsistis falsi numina ficta Jovis
Herodionis amor vestrae memorabilis urbi
sit precor, et nullis concidat ille malis,
junctus ut ille mihi fraterno sanguine, sic (et)
junctus in empyreo sit, precor, ille Polo.
Salve Narcisi dein turba domestica nostri,
lavit purpurea quam sibi Christus aqua.
Et cum Triphena cupio salvere Tryphosam,
adjuvat en flammas utraque casta pias.
Sit felix merces illis, Christusque labori
sit praesens flatu servet utramque suo.
Cara etiam in Domino, salve mihi Persida magno,
et valeas vero femina sancta bono.
Suscipiasque tuis caelestia praemia factis,
a domino electis ante parata viris.
Sitque salus Ruffo clara pietate verendo
illius et matri, nomina grata mihi.
Grata mihi, nam grata Deo, quae numinis haustu
felici aeternis corda dedere sacris.
Patroba, Asancritusque, Hermamque, Hermesque, Phlegontes,
vivant magnifico tempus in omne Deo.
Et sistant, passumque ducem patienter adorent,
cum magis in nostros dira procella furit.
His reliquos fratres dilecta voce saluto,
assit eis Christus quo solet igne meus.
Julia, Philologus, verbo laetentur in almo,
hisque Deo felix sit sine labe dies.
Nereus atque soror pleno de fonte salutem
percipiant, veri lumen et arma boni.
Vivat (et) a claro quae traxit nomen Olympo,
una omnes socii sancta caterva pii.
Inque vicem salvete omnes, simul oscula Christo.
Digna date, in genitis sit Deus ipse suis.
Pax Christi, pietasque, salus, charitasque, decusque,
fulgeat in vobis tempus in omne piis.
Vos omnes socii Christana pace salutant,
vivaque communis dona precatur amor.
At vos si qua pium cura est servare pudorem,
si micat in vestro Christea flamma sinu,
effugite infernos astus, falsosque decentes,
et blanda a rabidis corda cavete lupis.
Hi circumveniunt fratres, conantur et illos,
proh scelus, a noti luce movere Dei.
Intenti numis Veneri, ventrique, doloque,
spirant de Stygio tracta venena lacu,
cumque pios animos simulant, letalia fundunt
toxica, et incautos nox capit atra viros.
Hos memores tandem veri observate magistri.
Ne illudant radiis nubila prava bonis.
Vestra est simplicitas notissima, claraque passim
tenditur, atque alios excitat ipsa pios.
Sed quae impostores nescit, fraudata sub illis

saepe est, nec laqueos inspicit illa graves.
Ergo haec simplicitas ut sit Christana nocere
   non sciat, at jactos sentiat illa dolos.
Haec nullum fallat, sed non fallatur ab ullo,
   evigilent damnis lumina tota suis.
Sit sapiens partemque oculos deflectat in omnem,
   vir simplex ullis nec ruat ille malis.
Sit pietas sincera, humilis sed docta, venenum
   ne bibat et vitiis concidat icta feris.
En video motos qui vestra in pectora tauros
   attollit multis cornua saeva modis.
Impediuntque sacros qua possunt arte liquores,
   ut Christi vestram non levet unda sitim.
Hi gladiis ignique volunt invertere sanctos,
   et pugna in verbum saevit aperta pium.
Hi phaleris ac arte petunt, et numina monstrant
   ficta, velut quartum qui coluere Deum.
Fingunt ac alios christos, ignotaque nobis
   affirmant oculos sacra tenere suos.
Paulatim inducunt vitiumque, umbramque, deosque,
   quicquid et infernas vile cruentat aquas.
Vos modo, mi socii, Christo servante redempti,
   perstate in veris pectore et ore sacris.
Christanam servate viam, sinceraque vitae
   dogmata,quae verbo dat Deus ipse suo.
Sistite, terrestres ne jam trepidate furores.
   An timeant vanas enthea corda minas ?
Sistite, vester adest victor Deus impia contra
   Tartara, funestos conteret ipse lupos.
Fide Deo, frater, fratrem Deus ipse tuetur,
   sunt tibi de cunctis certa tropaea malis.
Omnipotensque lupum divino conteret arcu,
   subque tuis pedibus si velis ille cadet.
En tua de propriis pendet victoria dextris
   si tibi divini principis arma capis.
Fide Deo, vincesque tuum clarissimus hostem,
   quem citus ad votum dux premet ipse tuum.
Concedat, donetque Deus, victumque tyrannum
   rex pius efflictis det precor esse malis.
Lux, favor, atque charis Christi omnipotentis,amorque
   pax, pietas, vobis omnibus adsit. Amen.
Vos, nostri comites, Christana pace salutans,
   commendantque pio viscera vestra Deo.
Hi collega meus verbo Derbensis in almo,
   Lucius, et Christo dignus Iason hero,
Sosipater gnatus Pyrrhique, et tertius, ista
   excipiens calamo verba notata meo.
Una ingens Cajus, vivo qui flumine lotus
   per me, nunc genitus, nunc pius hospes adest.
Nostros hospitio qui sic bonus excipit, ille
   quam bene terrestres solus haberet opes.
Quam bene cum sociis exhausta gementibus aera
   seminat, ut tribuit plurima, plura tenet.
Infelix quem non tetigit gemitusque laborque
   pauperis, o quanto fulmine dignus erit.
Vos et Erastus amans Gazae qui praesidet urbis,

et quartus frater mente valere cupit.
Ipse ego vos optans vivis adolescere flammis,
pro vobis Christo do pia vota meo
adsit, et ille suis fecundans numina membris
vos tegat afflatu tempus in omne suo.
Hic jubet ut cessent ritus, fraudesque deorum,
et pariens verum sit procul umbra suum,
hic tacitum arcanum summi patefecit amoris
tempore in hoc magni luce micante Dei,
hic facit electum me pulsa nocte ministrum,
Daemonis in verbo rumpere castra pio,
cuncta fide ut Domino subdatur machina vero,
qui sapiens uno numine cuncta regit.
Huic sit honos, laus atque salus, regnumque quiesque,
pax, vigor, et virtus, gloria, fama, decus.

FINIS MUSAE PAULINAE IN EPISTOLAM AD ROMANOS.

****

Le texte transcrit ici est celui d'une édition de 1529, que nous n'avons pu localiser. A travers le fac-similé que nous nous sommes procuré, la typographie paraît être très inégale en ce qui concerne l'encrage (parfois très faible, souvent trop chargé), mais aussi la fidélité au texte.

Les abréviations rencontrées correspondent pour la plupart à celles utilisées par les scribes d'avant 1440, à l'exception de l'une d'entre elles, que nous n'avons pu retrouver dans notre manuel de paléographie, et qui, à coup sûr (la métrique le prouve), correspond à un monosyllabe à finale consonantique ('et', 'ut', 'at') : nous avons opté pour 'et', bien que l'abréviation la plus utilisée, y compris dans ce texte, soit différente. Notre hypothèse est que cette dernière abréviation, plus large que le mot lui-même, ne pouvant tenir dans une ligne dont la longueur est limitée, cette seconde abréviation, verticale, elle, a été employée. Seul un spécialiste de ces questions pourrait confirmer, ou infirmer, notre supposition.

Vu la difficulté et la longueur du travail, nous ne pouvons, pour le moment, donner que la première des douze épitres que contient cette édition.